

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2012 – 2014

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Lenka Populová

Vzdělávání lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků

Praha 2014

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jan Veselý, DiS.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED STUDIES

2012 - 2014

DIPLOMA THESIS

Lenka Populová

Training of doctors and of paramedical staff

Prague 2014

The Diploma Thesis Work Supervisor: Mgr. Jan Veselý, DiS.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 29. 1. 2014

Lenka Populová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu diplomové práce Mgr. Janu Veselému, DiS. za odborné rady, konzultace a metodické vedení při zpracování diplomové práce.

Anotace

Diplomová práce v teoretické části poskytuje přehled o vzdělávání lékařů od studia na lékařských fakultách přes specializační vzdělávání až po celoživotní vzdělávání a uvádí organizace, které se podílejí na vzdělávání lékařů. V části týkající se nelékařských zdravotnických pracovníků přináší přehled jejich vzdělávání od středních zdravotnických škol až po celoživotní vzdělávání a také podrobný popis vzdělávání vybraných nelékařských zdravotnických profesí. Rozebírá vzdělávací možnosti i povinnosti ve vzdělávání a dále také to, jaké jsou na lékaře i nelékařské zdravotnické pracovníky kladeny požadavky týkající se vzdělávání během aktivního výkonu zdravotnického povolání.

Praktická část analyzuje názory lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků na celoživotní vzdělávání, na využívání získaných teoretických poznatků v praxi a na členství v profesních organizacích, které jsou také nedílnou součástí vzdělávání.

Výzkumným souborem jsou lékaři a nelékařští zdravotničtí pracovníci aktivně vykonávající své povolání.

Klíčové pojmy

Celoživotní vzdělávání, kreditní systém, lékař, nelékařský zdravotnický pracovník, odborná způsobilost, specializovaná způsobilost.

Annotation

In the theoretical part, the diploma thesis provides the overview of the doctors' education at the faculties of medicine, of specialist training and also of lifelong education. Furthermore, then presents the list of organizations which are involved in this mentioned education of the doctors. One chapter is dedicated to the paramedical staff and gives the summary of their education from secondary medical schools to lifelong education and provides also the description of certain paramedical professions. The thesis analyses various educational opportunities and obligations of medical staff member to educate themselves and mentioned also what kind of requirements related to the education during active practise of the medical profession the doctors and paramedical staff must fulfil.

The practical part examines the opinions of doctors and paramedical staff on lifelong education, on the use of theoretical knowledge in practice and also on the membership in professional organizations, which creates an integral part of proper education.

The research group is formed by the doctors and paramedical staff actively practicing their professions.

Key words

Credit system, doctor, lifelong education, paramedical staff, professional competence, specialized competence.

Obsah

ÚVOD.....	9
1 VZDĚLÁVÁNÍ LÉKAŘŮ V ČESKÉ REPUBLICE.....	11
1.1 Lékařské fakulty.....	12
1.2 Specializovaná způsobilost lékaře.....	13
1.2.1 Základní kmen	15
1.2.2 Specializovaný výcvik	16
1.2.3 Atestační zkouška	17
1.3 Zvláštní odborná způsobilost lékaře.....	18
1.4 Celoživotní vzdělávání lékařů.....	18
1.4.1 Kreditní systém	19
1.4.2 Průkaz odbornosti	20
1.5 Vzdělávání zubních lékařů.....	20
1.6 Vzdělávání farmaceutů.....	21
2 ORGANIZACE ZAŠTĚVUJÍCÍ VZDĚLÁVÁNÍ LÉKAŘŮ	23
2.1 Česká lékařská komora	24
2.2 Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví	26
3 VZDĚLÁVÁNÍ NELEKÁŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ	28
3.1 Střední školy.....	29
3.2 Vyšší odborné školy.....	30
3.3 Vysoké školy.....	31
3.3.1 Bakalářské studium.....	31
3.3.2 Magisterské studium	32
3.3.3 Doktorské studium.....	32
4 VÝKON ZDRAVOTNICKÉHO POVOLÁNÍ	33
4.1 Výkon zdravotnického povolání bez odborného dohledu.....	34
4.1.1 Odborná způsobilost	34
4.1.2 Specializovaná způsobilost	35
4.1.3 Zvláštní odborná způsobilost.....	37
4.1.4 Celoživotní vzdělávání	37
4.2 Výkon povolání pod odborným dohledem.....	39

4.3	Výkon povolání pod přímým vedením	39
5	VZDĚLÁVÁNÍ VYBRANÝCH NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH PROFESÍ	41
5.1	Všeobecná sestra	41
5.2	Zdravotnický záchranář	42
5.3	Fyzioterapeut	43
6	PROFESNÍ ORGANIZACE NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ	45
6.1	Profesní a odborová unie zdravotnických pracovníků	46
6.2	Česká asociace sester	46
6.3	Komora záchranářů zdravotnických záchranných služeb České republiky	47
6.4	Unie fyzioterapeutů České republiky	47
7	PRŮZKUM VZDĚLÁVÁNÍ LÉKAŘŮ A NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ	48
7.1	Stanovení cíle průzkumu	48
7.2	Stanovení hypotéz	48
7.3	Průběh průzkumu	49
7.4	Výsledky průzkumu	49
	ZÁVĚR	75
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	77
	SEZNAM ZKRATEK	81
	SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK	82
	SEZNAM PŘÍLOH	84

ÚVOD

Celoživotní vzdělávání je v dnešní době oblastí velmi populární a velmi se rozvíjející oblastí. Dochází k vývoji nových metod, technologií či pracovních postupů. Zaměstnavatelé proto svým zaměstnancům poskytují možnosti vzdělávání a zvyšování kvalifikace. Rovněž i samotní zaměstnanci mají většinou velkou vlastní motivaci k sebevzdělávání v oboru, a to i například vidinou vyššího výdělku či zvyšování svého postavení na trhu práce. Situace zcela odlišná je však ve zdravotnictví. Zdravotničtí pracovníci, zejména lékaři, jsou nuceni své odborné teoretické i praktické přípravě věnovat mnoho let studia.

Povolání lékaře patří k nejnáročnějším profesím jak z hlediska vysokoškolské přípravy, tak i z pohledu dalšího celoživotního vzdělávání, které je podmínkou pro aktivní vykonávání profese lékaře. Předložená diplomová práce se věnuje právě vzdělávání lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků. O vzdělávání zubních lékařů a farmaceutů je poskytnut pouze základní přehled, neboť systém jejich vzdělávání je srovnatelný se systémem vzdělávání lékařů. U nelékařských zdravotnických pracovníků je popsáno vzdělávání od středních škol až po doktorské studium a poté jsou pro bližší nástin vybrány tři profese, které jsou ve zdravotnictví nejvíce zastoupené – všeobecná sestra, zdravotnický záchranář a fyzioterapeut, o jejichž vzdělávání je uveden podrobnější popis.

Práce je rozdělena na dvě části, na část teoretickou a část praktickou. Hlavním cílem teoretické části práce je podat přehled o vzdělávání lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků, v jakých oborech je možné se vzdělávat, jaké jsou udělovány certifikáty, jaké organizace vzdělávání zajišťují a seznámení se s požadavky na celoživotní vzdělávání. První kapitola popisuje vzdělávání lékařů v České republice obecně, pozornost je věnována lékařským fakultám, zvláštním odborným způsobilostem lékařů i systému celoživotního vzdělávání. Druhá kapitola představuje organizace zajišťující vzdělávání lékařů. Třetí kapitola popisuje vzdělávání zubních lékařů, čtvrtá kapitola je pak věnována vzdělávání farmaceutů a následující pátá kapitola vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků. Šestá kapitola teoretické části popisuje výkon zdravotnického povolání. Vzdělávání vybraných nelékařských zdravotnických

pracovníků je popsáno v kapitole sedmé a jejich profesní organizace v kapitole osmé. Praktická, empirická část práce tvoří kapitolu devátou. Ta formou dotazníkového šetření zjišťuje a následně analyzuje názory lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků na jejich další odborné vzdělávání. Vychází při tom z hypotéz, které jsou zaměřeny na zjištění postojů lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků k dalšímu povinnému a dobrovolnému vzdělávání a jejich názorů týkajících se potřeby tohoto vzdělávání a využitelnosti získaných teoretických poznatků v praxi. Dále empirická část zjišťuje jejich názory na členství v profesních organizacích, a zda jim členství přináší výhody, které případně využívají.

Při zpracování práce byly využity především sekundární materiály. Čerpáno je především z legislativních zdrojů, zákonů a vyhlášek a dále pak z odborných pramenů profesních organizací, které se podílejí na zajišťování vzdělávání zdravotnických pracovníků a dalších odborných zdrojů z oblasti zdravotnictví.

Při tvorbě teoretické části byla použita analyticko-syntetická metoda a studium teoretických pramenů. Pro zpracování praktické části byla použita kvantitativní metoda formou dotazníku. Na otázky v něm uvedené odpovídali vybraní lékaři a nelékařští zdravotničtí pracovníci.

1 VZDĚLÁVÁNÍ LÉKAŘŮ V ČESKÉ REPUBLICE

Vzdělávání lékařů je v České republice na velmi vysoké úrovni. V dřívějších letech se na lékařských fakultách dbalo především na odbornou stránku studia, která je ve vysoké kvalitě zachována i v současné době, rozšířilo se však spektrum předmětů, které se zabývají komunikací lékaře s pacientem. Zmíněná komunikace je velmi důležitou a lékaři jsou po této stránce připravováni v předmětech pokrývajících škálu od základní mezilidské komunikace přes informování pacienta o jeho zdravotním stavu až po lékařskou etiku, která se zabývá především jednáním lékaře s nemocným.¹

Také postgraduální vzdělávání lékařů po absolvování lékařských fakult prošlo v posledních letech velkými změnami a dnešní podoba nabízí lékařům řadu možností následného vzdělávání. K dalším změnám bude i v budoucnu docházet tak, aby příprava lékařů byla stále na vysoké úrovni a odpovídala moderním trendům v medicíně. Podobně by mělo dojít k větší podpoře dalšího vzdělávání ze strany zaměstnavatelů i státních organizací.

Vzdělávání lékařů je podporováno i z fondů Evropské unie. Ministerstvo zdravotnictví ČR získalo od Evropského sociálního fondu – Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost finanční podporu na celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků. S využitím těchto financí se mohly v letech 2010 až 2013 uskutečnit dva vzdělávací projekty (viz dále kap. 2.2 Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví).

Také v budoucnu by měl být o získání dalších finančních prostředků pro odborné vzdělávání zdravotnických pracovníků velký zájem. Vysoká kvalita profesního vzdělávání je totiž nutná pro udržení odpovídající kvality poskytované zdravotnické péče.

¹ KOŘENEK, J. *Lékařská etika*. 2. vyd. Praha: Triton, 2004, s. 56. ISBN 80-7254-538-8.

1.1 Lékařské fakulty

V České republice se lékaři vzdělávají na lékařských fakultách spadajících pod univerzity. Lékařských fakult je po celé České republice dostatek. Lékařské fakulty jsou na Univerzitě Karlově v Praze, a to konkrétně 1. LF, 2. LF a 3. LF a Lékařská fakulta v Hradci Králové a Plzni, dále je to Lékařská fakulta na Masarykově Univerzitě v Brně, Lékařská fakulta na Univerzitě Palackého v Olomouci a nejmladší lékařskou fakultou je Fakulta lékařství na Ostravské univerzitě v Ostravě. Zde byl studijní program všeobecné lékařství akreditován teprve od roku 2010. Pražské lékařské fakulty se v řadě aktivit svou činností překrývají, ale v dalších činnostech je každá jedinečná a všechny spojuje především postgraduální studium, specializační vzdělávání a vědecké projekty.

Už samotné přijímací řízení na lékařské fakulty je velice náročné a vyžaduje od uchazečů o studium značnou přípravu. Přijímací zkoušky probíhají písemnou nebo i ústní formou a zahrnují znalosti z biologie, chemie a fyziky. Přijímacím řízením jsou vybíráni jen ti nejkvalitnější budoucí studenti. Studentů je do prvního ročníku přijímáno dostatečné množství, protože v jeho průběhu řada z nich studium ukončí, a to z důvodu náročnosti studia nebo z důvodu změny osobního zájmu o obor.

Na lékařských fakultách budoucí lékaři studují kromě odborných předmětů také další předměty. Jedná se například o v současné době velmi potřebné veřejné zdravotnictví a medicínské právo, etiku nebo bioetiku. Na 2. lékařské fakultě UK se – kromě jiných předmětů – studuje také předmět humanitní základy lékařství. Na olomoucké lékařské fakultě se mimo jiné studuje sociální lékařství a zdravotní politika. Lékařské fakulty se liší například možnostmi studia cizích jazyků, které je povinné na všech fakultách, liší se však nabídka jazyků. Například na plzeňské lékařské fakultě si studenti mohou vybrat mezi angličtinou, němčinou, francouzštinou nebo španělštinou. Na ostatních se většinou studuje pouze anglický jazyk a samozřejmě také latina. Všichni studenti musí také absolvovat povinné odborné prázdninové praxe. Přehled lékařských fakult včetně studijních programů je uveden v příloze A a B.

Studium všeobecného lékařství je šestileté a uskutečňuje se pouze prezenční formou. Je ukončeno státní rigorózní zkouškou, která je složena z pěti částí – gynekologie a porodnictví, chirurgie, pediatrie, veřejné zdravotnictví, vnitřní lékařství. Některé fakulty, například 3. LF do zkoušky zařadily ještě část šestou – neurovědy.

Úspěšný absolvent získá titul doktor medicíny uváděný zkratkou MUDr. před jménem a může se uplatnit ve všech lékařských oborech.

Absolvováním lékařské fakulty získá lékař jen odbornou způsobilost k výkonu lékařského povolání a může provádět pouze vymezené činnosti pod odborným dohledem lékaře se specializovanou způsobilostí. Aby mohl vykonávat povolání lékaře samostatně, musí získat ještě specializovanou způsobilost.²

Studium zubního lékařství a farmacie je v některých bodech odlišné. Probíhá také prezenční formou a je pětileté. Všichni studenti musí studovat pouze v akreditovaných magisterských studijních programech, které zahrnují teoretickou i praktickou výuku. Pro farmaceuty platí ještě povinnost v průběhu studia absolvovat šestiměsíční praxi v lékárně.

Tabulka 1: Počty absolventů lékařských fakult českých vysokých škol
v letech 1989 až 2009

	1989	1995	2000	2005	2009
Všeobecné lékařství	998	1391	807	832	1037
Zubní lékařství	122	132	105	114	349
Farmacie	202	184	254	240	290

Zdroj: *Vývoj zdravotnictví České republiky po roce 1989*. Praha: ÚZIS, 2010, s. 39.
ISBN 978-80-7280-900-4.

1.2 Specializovaná způsobilost lékaře

Podmínky pro získání specializované způsobilosti se řídí zákonem č. 95/2004 Sb., o zdravotnických povoláních lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, který mimo jiné stanoví: „Úspěšným ukončením specializačního vzdělávání se získává specializovaná způsobilost v příslušném oboru specializačního vzdělávání. Podmínkou zahájení

² MACH, J. a kol. *Zdravotnictví a právo*. Praha: Lexis Nexis, 2005. s. 288. ISBN 80-86199-93-2.

specializačního vzdělávání je získání odborné způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání.“³

Specializované vzdělávání lékařů probíhalo v dřívějších letech pod záštitou Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (dále IPVZ). Od roku 2012 došlo ke změně a toto vzdělávání probíhá na sedmi lékařských fakultách, které provádějí činnosti spojené se zařazováním lékařů do základních specializačních oborů. Pouze specializační vzdělávání v některých oborech (všeobecné praktické lékařství, praktické lékařství pro děti a dorost, vzdělávání farmaceutů) i nadále zajišťuje IPVZ ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví ČR. Diplomy o získání specializované způsobilosti v základním oboru i nadále vydává ministerstvo zdravotnictví.

Specializační vzdělávání vedoucí k získání specializované způsobilosti v příslušném oboru trvá minimálně čtyři roky a jeho případné delší trvání se liší podle oboru. Lékař si podle svého výběru musí podat žádost o zařazení do základního specializačního oboru na Ministerstvo zdravotnictví ČR nebo na jím pověřenou organizaci. V současné době to jsou právě lékařské fakulty. O úspěšném zařazení do programu je uchazeč informován do 30 dnů od podání žádosti. Specializační vzdělávání probíhá na akreditovaném pracovišti, které má akreditaci pro příslušný obor a také se rozlišuje stupeň akreditace pracovišť I. až III. Akreditaci I. stupně mají většinou okresní, méně specializovaná pracoviště a akreditace II. a III. stupně je přidělována fakultním nebo krajským nemocnicím. Lékaři může být uznána jen praxe, kterou absolvoval na pracovišti, jež má odpovídající stupeň akreditace. V opačném případě mu tato praxe uznána nebude.⁴

Příslušné akreditované pracoviště je lékaři přiděleno školitelem se specializovanou způsobilostí. Praxe probíhá formou celodenní průpravy v rozsahu, který odpovídá stanovené týdenní pracovní době. Specializační vzdělávání může však probíhat i při nižším rozsahu než je stanovená týdenní pracovní doba. To se týká především doktorandů ve fakultních zařízeních. Při této formě s nižším rozsahem nesmí být celková doba přípravy nižší než u standardní podoby.⁵

³ Zákon č. 95/2004 Sb. o zdravotnických povoláních lékařů, zubního lékaře a farmaceuta. § 19, odst. 1. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, s. 1434-1451.

⁴ SOVOVÁ, O. *Zdravotnická praxe a právo*. Praha: Leges, 2011, s. 143. ISBN 978-80-87212-72-1.

⁵ *Vstup do specializačního vzdělávání*. [online]. 16. 11. 2012 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.lf1.cuni.cz/vstup-do-specializacniho-vzdelavani>

Obory specializačního vzdělávání jsou stanoveny vyhláškou č. 185/2009 Sb., o oborech specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů a oborech certifikovaných kurzů, ve znění pozdějších předpisů. Novela vyhlášky, která byla účinná od 1. 1. 2011 stanovila 41 základních oborů a 47 nástavbových oborů, označení odbornosti a také minimální délku specializačního vzdělávání. Dále pak rozsah a obsah povinné a doporučené praxe ve vlastním oboru a doplňkových oborech a rovněž typ akreditovaného pracoviště, kde praxe probíhá, požadavky na teoretické znalosti a praktické dovednosti.

Od 2. 10. 2013 je účinná vyhláška č. 286/2013 Sb., která novelizuje vyhlášku č. 185/2009 Sb. Tato novela stanovuje 44 základních oborů a 51 nástavbových oborů a u některých oborů prodlužuje dobu trvání vzdělávání. U některých oborů došlo jen ke změně názvu, který by měl být výstižnější než dosavadní.

Ministerstvo zdravotnictví ČR do budoucna plánuje ještě další změny, a to konkrétně další rozšíření spektra nástavbových oborů o dětskou gynekologii, dětskou úrazovou chirurgii, spánkovou medicínu, revizní lékařství a obezitologii, a dále pak přearažení pracovního lékařství z nástavbových oborů do základních.⁶ Podrobný přehled je uveden v příloze C a D.

Celé specializační vzdělávání je rozděleno do dvou částí, a to základní kmen a specializovaný výcvik.

1.2.1 Základní kmen

Základní kmen, dříve známý jako atestace I. stupně, je základem pro všechny lékaře, kteří se vzdělávají v rámci získání specializované způsobilosti. Zahrnuje absolvování povinné praxe, teoretické znalosti a praktické dovednosti. Některé obory mají více společných základních kmenů. Základních kmenů je celkem patnáct a jsou to kmeny anesteziologický, dermatovenerologický, gynekologicko-porodnický, hygienický, chirurgický, interní, neurologický, oftalmologický, ortopedický, otorinolaryngologický, patologický, pediatrický, psychiatrický, radiologický, urologický a všeobecné praktické lékařství.

⁶ Ministerstvo pracuje na přípravě novel předpisů o vzdělávání. *Zdravotnické noviny*. 2013, roč. 62, č. 6, s. 1 a 5. ISSN 0044-1996.

Absolvování společného základu trvá 3-7 let podle typu oboru a je ukončeno zhodnocením praxe a v některých oborech také závěrečným testem. Lékařům, kteří složili atestační zkoušku I. stupně před platností nových předpisů, je tato zkouška uznána jako úspěšně ukončený základní kmen v daném oboru.

Absolvent základního kmenu obdrží certifikát, jenž ho opravňuje k výkonu některých činností bez odborného dohledu. K tomu, aby mohl lékař vykonávat všechny činnosti samostatně, musí ještě absolvovat specializovaný výcvik.⁷

1.2.2 Specializovaný výcvik

Specializovaný výcvik probíhá na specializovaných akreditovaných pracovištích a zahrnuje zpravidla odbornou praxi ve vlastním oboru a doplňkovou praxi v dalších, souvisejících oborech. Specializovaný výcvik trvá 1-3 roky podle druhu vzdělávacího programu. Podmínkou pro vstup do specializovaného výcviku je absolvování základního kmene. I s jedním základním kmenem lze absolvovat dva různé specializované výcviky, pokud jim tento základní kmen odpovídá dle rozdělení oborů podle vyhlášky č. 185/2009 Sb. vydané Ministerstvem zdravotnictví ČR, které je také uvádí ve svém Věstníku. Tam jsou pro všechny obory uvedeny podrobné podmínky programu specializačního vzdělávání v daném oboru.

Pro zařazení do specializačního vzdělávání je možné uznat také praxi, kterou lékař absolvoval již dříve. Musí však odpovídat vzdělávacímu programu a být řádně zdokumentována v průkazu odbornosti, logbooku a potvrzena školitelem se specializovanou způsobilostí.

Po získání specializované způsobilosti může lékař samostatně vykonávat povolání lékaře ve vedoucí funkci nebo mít vlastní samostatnou ordinaci jako osoba samostatně výdělečně činná nebo být odborným zástupcem zdravotnického zařízení.⁸

⁷ *Jak získat specializovanou způsobilost.* [online]. 2008-2013 [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/jak-ziskat-specializovanou-zpusobilost.aspx>

⁸ *Jak získat specializovanou způsobilost.* [online]. 2008-2013 [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/jak-ziskat-specializovanou-zpusobilost.aspx>

1.2.3 Atestační zkouška

Organizace atestační zkoušky je stanovena vyhláškou č. 188/2009 Sb., o atestační zkoušce, aprobační zkoušce a závěrečné zkoušce certifikovaného kurzu a o postupu ověření znalostí českého jazyka pohovorem lékařů, zubních lékařů a farmaceutů, a od roku 2012 je mají ve své kompetenci lékařské fakulty.

Atestační zkouška se koná na závěr specializačního vzdělávání po splnění všech nutných požadavků, které jsou stanoveny vzdělávacím programem.

Vzdělávací programy stanovují předpoklady pro přístup k atestační zkoušce a jsou to zpravidla tyto:

- záznamy o průběžném hodnocení školitelem se specializovanou způsobilostí,
- absolvování základního kmene,
- absolvování specializačního výcviku,
- absolvování povinných vzdělávacích akcí, povinného testu, eventuálně předložení a obhajoba atestační práce.

Vlastní atestační zkouška probíhá před zkušební komisí jmenovanou ministrem zdravotnictví a skládá se z teoretické části, která zahrnuje ústní odpovědi na tři vylosované otázky, další součástí může být také písemný test a obhajoba atestační práce, a praktické části zahrnující vyšetření pacienta a diagnostiku s navrženou léčbou a analýzu laboratorních nálezů.

Termíny atestačních zkoušek stanovuje Ministerstvo zdravotnictví ČR na návrh Koordinační rady pro specializační vzdělávání. Musí být stanoveny minimálně dva termíny pro každý obor. Ministerstvo zdravotnictví také na svých internetových stránkách zveřejňuje seznam akreditovaných zařízení, jež zajišťují výkon atestačních zkoušek.⁹

⁹ *Atestační zkouška*. [online]. 13. 6. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.lfl.cuni.cz/atestacni-zkouska2012>

1.3 Zvláštní odborná způsobilost lékaře

Pokud má lékař zájem o získání zvláštní odborné způsobilosti, která by jej opravňovala k výkonu určitých specializovaných činností, musí absolvovat ještě certifikovaný kurz. Tyto certifikované kurzy probíhají na akreditovaných zdravotnických pracovištích, jež také provádějí zařazování lékařů do kurzů. Akreditace uděluje Ministerstvo zdravotnictví ČR a na svých internetových stránkách uveřejňuje seznam akreditovaných pracovišť. Poskytuje také metodický návod, z něhož by zdravotnická zařízení žádající o akreditaci měla při přípravě tohoto kurzu vycházet.

Účast na certifikovaném kurzu nenahrazuje získání odborné nebo specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání. Účast je možná až po získání specializované způsobilosti v příslušném základním oboru. Tento kurz prohlubuje získanou specializovanou způsobilost na zvláštní odbornou způsobilost pro vymezené činnosti.

Po úspěšném absolvování kurzu lékař obdrží *Certifikát o zvláštní odborné způsobilosti*, jenž mu udělí akreditované zařízení. Certifikát je vydáván v jednotné podobě na tiskopisu Ministerstva zdravotnictví ČR a je platný pro Českou republiku. V certifikátu je přesně uvedeno, ke kterým činnostem získal absolvent certifikovaného kurzu zvláštní odbornou způsobilost a v jakém rozsahu.¹⁰

1.4 Celoživotní vzdělávání lékařů

Lékaři, kteří získali specializovanou způsobilost, mohou samostatně vykonávat povolání lékaře v příslušném oboru, ale i nadále mají povinnost se během výkonu povolání celoživotně vzdělávat, a to jak aktivní formou jako je pedagogická a přednášková činnost, tak i pasivní účastí na vzdělávacích akcích.

Celoživotní vzdělávání lékařů je povinné pro všechny lékaře a řídí se lékařským zákonem č. 95/2004 Sb., kde je vzdělávání definováno jako: „*Průběžné obnovování*

¹⁰ Zákon č. 95/2004 Sb. o zdravotnických povoláních lékařů, zubního lékaře a farmaceutů. § 21e, In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, s. 1434-1451. Bez ISSN.

*vědomostí, dovedností a způsobilostí odpovídajících získané odbornosti v souladu s rozvojem oboru a nejnovějšími vědeckými poznatky.*¹¹

Vzdělávací instituce, které zajišťují vzdělávání lékařů, nabízejí řadu možností, jak se vzdělávat. Vzdělávací akce jsou krátkodobé i dlouhodobé. Ke krátkodobým akcím patří například přednášky, semináře, konference a workshopy. Tyto akce trvají od několika hodin až po několik dnů. Dlouhodobé akce trvají od několika dnů až po několik měsíců a jde například o odborné stáže v akreditovaném zdravotnickém zařízení v České republice nebo v obdobném zařízení v zahraničí. Celoživotní vzdělávání se uskutečňuje také samostatným studiem odborné literatury.

Česká lékařská komora (dále ČLK) v rámci zkvalitnění a rozšíření svých služeb vyhověla požadavkům a potřebám lékařů a v rámci celoživotního vzdělávání rozšířila způsoby vzdělávání a zavedla e-learningové kurzy na internetových stránkách ČLK. Ty jsou bezplatné, jsou založeny na samostudiu a ukončuje je závěrečný test.¹²

1.4.1 Kreditní systém

Všichni lékaři musí být členy České lékařské komory, zubní lékaři musí být členy České stomatologické komory a farmaceuti členy České lékárnické komory. Tyto komory jsou akreditovány IPVZ na to, aby dohlížely, že se všichni jejich členové průběžně vzdělávají. Za toto vzdělávání jim přidělují bodové ohodnocení a po splnění vzdělávacích podmínek *Diplom celoživotního vzdělávání*.

Kreditní systém přesně stanovuje, které typy vzdělávacích akcí jsou do tohoto systému zahrnuty. Jsou to akce s pasivní i aktivní účastí a je přesně určeno bodové ohodnocení účasti na příslušné akci. Podrobný přehled je uveden v příloze E.

Aby lékař získal *Diplom celoživotního vzdělávání*, musí podat písemnou žádost okresnímu sdružení komory, kde je evidován a předložit doklady o absolvování akcí, jež jsou zařazeny do systému celoživotního vzdělávání lékařů. Pověřený pracovník okresního sdružení žádost posoudí, a pokud lékař splňuje všechny podmínky, vydá mu diplom. Dříve musel lékař pro získání diplomu nashromáždit v posledních pěti letech

¹¹ Zákon č. 95/2004 Sb. o zdravotnických povoláních lékařů, zubních lékařů a farmaceutů. § 22, odst. 2. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, s. 1434-1451.

¹² *O elektronickém vzdělávání*. [online]. 2009 [cit. 2013-12-17]. Dostupné z: <http://www.eclk.cz/sid=e8e4obgu0gqa7q0a0uhe7kejj3/o-e-learningu-clk/>

minimálně 50 kreditů. Od 1. 1. 2013 došlo k navýšení nutných kreditů pro získání *Diplomu celoživotního vzdělávání* na 150 kreditů. I ty je nutno získat v posledních pěti letech.¹³

1.4.2 Průkaz odbornosti

Průkaz odbornosti vydává na žádost lékaře Ministerstvo zdravotnictví nebo jím pověřená organizace, již je v současné době IPVZ. Každý lékař musí být držitelem průkazu odbornosti, ve kterém jsou zaznamenávány odborné praxe, průběh specializačního vzdělávání, vykonané atestační zkoušky, účast na akcích v rámci celoživotního vzdělávání. Záznamy do tohoto průkazu provádí zaměstnavatel, ministerstvo zdravotnictví nebo jím pověřené organizace, atestační komise nebo pořadatel vzdělávací akce.

Součástí většiny vzdělávacích programů je tzv. Logbook, kde se zaznamenávají absolvované praxe, provedené výkony a činnosti v průběhu specializačního vzdělávání. Logbook je v tištěné podobě a lékaři jej získají na IPVZ nebo na lékařských fakultách a nechávají si do něho zapisovat příslušné informace.¹⁴

1.5 Vzdělávání zubních lékařů

Zubní lékaři se vzdělávají na lékařských fakultách v oboru zubní lékařství. V České republice je tento obor možné studovat na lékařských fakultách Univerzity Karlovy v Hradci Králové, Plzni a v Praze na 1. lékařské fakultě, dále na Masarykově univerzitě v Brně a na Univerzitě Palackého v Olomouci. Po ukončení studia získávají zubní lékaři titul doktor zubního lékařství, uváděný zkratkou MDDr. před jménem. Absolventi jsou připraveni vykonávat povolání samostatného praktického zubního lékaře a mohou pokračovat ve studiu v doktorských studijních programech.

¹³ Stavovský předpis č. 16 České lékařské komory – Systém celoživotního vzdělávání lékařů České lékařské komory ze dne 22. 1. 2008 [online]. [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.lkcr.cz/stavovsky-predpis-c-16-207.html>

¹⁴ Zákon č. 95/2004 Sb. o zdravotnických povoláních lékaře, zubního lékaře a farmaceuta. § 23. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, s. 1434-1451.

Doktorské vzdělání v oboru stomatologie je možné absolvovat na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové a Plzni nebo na Masarykově univerzitě v Brně nebo na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Celý systém vzdělávání je obdobný jako u lékařů. Pro zubní lékaře jsou stanoveny vyhláškou č. 185/2009 Sb., o oborech specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů a oborech certifikovaných kurzů tři základní obory. Jsou to orální a maxilofaciální chirurgie, ortodoncie a klinická stomatologie. Délka specializačního vzdělávání je podle druhu oboru stanovena na tři až pět. Přehled základních oborů je uveden ve druhé části přílohy C. Pro zubní lékaře nejsou stanoveny nástavbové obory.

Po ukončení specializačního vzdělávání zubní lékaři skládají atestační zkoušku, která je organizována podobným způsobem jako u ostatních lékařů a s ohledem na studovaný obor.¹⁵

Zubní lékaři mohou být zařazeni do odborné přípravy v oborech parodontologie, stomatochirurgie nebo dětská stomatologie. Po splnění podmínek je jim Českou stomatologickou komorou vydáno *Osvědčení odbornosti* v oborech praktický zubní lékař, praktický zubní lékař parodontolog, praktický zubní lékař pedostomatolog, praktický zubní lékař stomatochirurg nebo praktický zubní lékař ortodontista.¹⁶

Zubní lékaři mají povinnost být členy České stomatologické komory a jsou také povinni celoživotně se vzdělávat a získávat kredity za účast na vzdělávacích akcích.

1.6 Vzdělávání farmaceutů

Farmaceuti se vzdělávají na farmaceutických fakultách v oboru farmacie. V České republice lze tento obor studovat na Farmaceutické fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové a na Farmaceutické fakultě Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně. Po ukončení studia získávají farmaceuti titul magistr uváděný zkratkou Mgr. před jménem. Poté mohou vykonat státní rigorózní zkoušku, jejíž součástí je obhajoba rigorózní práce, a získají titul doktor farmacie uváděný zkratkou PharmDr. před jménem. Absolventi

¹⁵ *Jak získat specializovanou způsobilost – zubní lékaři.* [online]. 2008-2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/zubni-lekari/jak-ziskat-specializovanou-zpusobilost-zubni-lekari.aspx>

¹⁶ Vzdělávání. [online]. 2007 [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: http://www.dent.cz/index.php?id_strana=22-Vzdelavani

jsou připraveni vykonávat povolání odborného lékařského pracovníka a mohou pokračovat ve studiu v doktorských studijních programech. Doktorské vzdělání v oboru farmacie je možné absolvovat na Farmaceutické fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové i na Veterinární a farmaceutické univerzitě v Brně. Přehled oborů je uveden v příloze B.

Pro farmaceuty je vyhláškou č. 185/2009 Sb., o oborech specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů a oborech certifikovaných kurzů stanoveno sedm základních oborů a pět nástavbových oborů. Pro tři farmaceutické specializace je stanoven jeden společný základ. Délka základního specializačního vzdělávání je stanovena na tři až pět let podle druhu oboru a délka studia nástavbových oborů je jeden rok. Přehled základních oborů je uveden ve třetí části přílohy C a přehled nástavbových oborů je uveden ve druhé části přílohy D.

Po ukončení specializačního vzdělávání farmaceuti skládají atestační zkoušku, která je organizována podobným způsobem jako u ostatních lékařů, s ohledem na studovaný obor.¹⁷

Absolventi oboru farmacie mají povinnost být členy Česká lékárnické komory. Také jsou povinni celoživotně se vzdělávat a získávat kredity za účast na vzdělávacích akcích.¹⁸

¹⁷ *Jak získat specializovanou způsobilost – farmaceuti*. [online]. 2008-2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/farmaceuti/jak-ziskat-specializovanou-zpusobilost-farmaceuti.aspx>

¹⁸ *Členství*. [online]. 2011 [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: <http://www.lekarnici.cz/O-CLnK/Clenstvi-v-CLnK/Clenstvi.aspx>

2 ORGANIZACE ZAŠTIŤUJÍCÍ VZDĚLÁVÁNÍ LÉKAŘŮ

V České republice existuje celá řada organizací, jež se zabývají zajišťováním a pořádáním vzdělávacích akcí pro lékaře. Za nejvýznamnější organizace lze považovat Českou lékařskou komoru a Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví. Dále je to Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně, která se člení na jednotlivé odborné společnosti a spolky lékařů. Mezi odborné společnosti patří například Česká chirurgická společnost, Česká společnost lékařské genetiky, Česká hematologická společnost a mnoho dalších. Spolky lékařů sdružují lékaře bez ohledu na odbornost v mnoha městech České republiky. Patří k nim například Spolek lékařů v Liberci či Spolek lékařů v Kolíně. Všechny tyto odborné společnosti vydávají pro své členy odborné publikace a pořádají vzdělávací akce v daném oboru. Většinou mají také vlastní internetové stránky, na kterých informují o aktualitách v oboru, zvou své členy na odborná setkání a na vzdělávací akce svého oboru.

Vzdělávací akce organizují taktéž lékařské fakulty. Jedná se především o specializační vzdělávání a o celoživotní vzdělávání.

1. lékařská fakulta UK a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze vytvořily společnou organizaci Akademie celoživotního vzdělávání, která realizuje vzdělávací aktivity a zajišťuje kurzy specializačního a celoživotního vzdělávání a odborné stáže.¹⁹

Dalšími pořadateli vzdělávacích akcí jsou i komerční subjekty, například farmaceutické firmy nebo firmy vyrábějící/dovážející zdravotnickou techniku. Tyto firmy pořádají hlavně přednášky nebo semináře týkající se jejich produkce. Takové akce bývají většinou bezplatné na rozdíl od akcí pořádaných odbornými společnostmi, které si nemohou dovolit pořádat bezplatné akce, protože veškerý jejich provoz je financován pouze z členských příspěvků a účastnické poplatky tak pokrývají náklady spojené s organizací vzdělávací akce.

¹⁹ Zřízení akademie celoživotního vzdělávání zdravotníků (ACVZ) při VFN v Praze. [online]. 21. 11. 2012 [cit. 2013-17-12]. Dostupné z: <http://www.acvz.cz/zrizeni-akademie?f=filtr-lekari>

2.1 Česká lékařská komora

Česká lékařská komora je Ministerstvem zdravotnictví ČR pověřena organizací systému celoživotního vzdělávání lékařů. ČLK v současné době vede *Centrální registr garantovaných akcí celoživotního vzdělávání lékařů*. Každá vzdělávací akce musí být pořadatelem předem nahlášena na ČLK, kde je jí přiděleno registrační číslo a kreditní ohodnocení podle typu akce. Jak již bylo uvedeno, pro lékaře je tento systém celoživotního vzdělávání povinný, stejně jako členství v České lékařské komoře.

„Systém celoživotního vzdělávání lékařů slouží k prohlubování odborné způsobilosti lékaře pro výkon povolání v léčebné a preventivní péči.“²⁰ Po získání příslušného počtu kreditů obdrží lékař *Diplom celoživotního vzdělávání*, na jehož základě mu může být vydána licence pro výkon funkce vedoucího lékaře a primáře ve zdravotnickém zařízení.

Formy akcí celoživotního vzdělávání:

- a) *„vzdělávací akce pořádané ČLK není-li stanoveno či nevyplývá-li z povahy věci jinak, rozumí se ČLK i okresní (obvodní) sdružení,*
- b) *vzdělávací akce pořádané dalšími subjekty sdruženými v asociaci,*
- c) *vzdělávací akce pořádané subjekty provádějící celoživotní vzdělávání dle zákona 95/2004 Sb. vyjma subjektů uvedených pod písmeny a) a b),*
- d) *klinické stáže a klinické dny,*
- e) *publikační a přednášková činnost,*
- f) *studium odborné literatury,*
- g) *elektronické formy vzdělávání.“²¹*

Stavovský předpis České lékařské komory také určuje minimální délku jednotlivých typů akcí, která musí být alespoň dvě vyučovací hodiny, přičemž jedna vyučovací hodina je 45 minut. Za účast na semináři získá lékař kredity odpovídající počtu hodin trvání semináře.

²⁰ Stavovský předpis č. 16 České lékařské komory – Systém celoživotního vzdělávání lékařů České lékařské komory ze dne 22. 1. 2008, § 1. [online]. [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.lkcr.cz/stavovsky-predpis-c-16-207.html>

²¹ Stavovský předpis č. 16 České lékařské komory – Systém celoživotního vzdělávání lékařů České lékařské komory ze dne 22. 1. 2008, § 3. [online]. [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.lkcr.cz/stavovsky-predpis-c-16-207.html>

Stáže lékařů probíhají na klinickém pracovišti, specializovaném pracovišti nebo specializované ambulanci pod odborným dohledem. Za každý den individuální stáže obdrží lékař čtyři kredity.²²

Při klinickém dni se lékař účastní výkonu léčebně preventivní péče ve zdravotnickém zařízení, které si sám vybere. Většinou se jedná o spádové a konziliární zařízení. Účast lékaře na tomto pracovišti trvá nejméně čtyři hodiny a lékař obdrží čtyři kredity.

Vlastní publikační činnost je ohodnocena vyšším počtem kreditů a liší se podle druhu publikačního prostředku. Podrobný přehled jednotlivých možností a jejich kreditního ohodnocení je uveden v příloze F.

Samostatné studium odborných knih a časopisů lékaři potvrzují čestným prohlášením s uvedením názvů těchto materiálů a jsou jim za toto samostudium přiděleny příslušné kredity.

Členství lékařů v České lékařské komoře je povinné. Všichni lékaři, kteří úspěšně absolvují lékařskou fakultu a budou v praxi vykonávat povolání lékaře, jsou povinni přihlásit se do České lékařské komory prostřednictvím příslušného Okresního sdružení. Členství je zpoplatněno ročními členskými příspěvky, které se liší podle sektoru zaměstnání:

Tabulka 2: Výše členských příspěvků v České lékařské komoře

SKUPINA	KATEGORIE LÉKAŘŮ	ČÁSTKA
skupina 1	soukromý lékař	2930,-
skupina 1	lékař ve vedoucí funkci	2930,-
skupina 2	lékař zaměstnanec	2140,-
skupina 2	ostatní lékař	2140,-
skupina 3a	absolvent neplatící	0,-
skupina 3b	absolvent platící	950,-
skupina 4	nepracující důchodce	470,-
skupina 5	nedohledatelný lékař	0,-
skupina 6	mateřská dovolená	0,-
skupina 7	pozdní vstup do ČLK	10.000,-

Zdroj: *Členské příspěvky na činnost České lékařské komory*. [online]. 2011 [cit. 2013-10-12]. Dostupné z: <http://www.lkcr.cz/clenske-prispevky-423.htm>

²² *Základní informace*. [online]. 2011 [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.lkcr.cz/zakladni-informace-203.html>

Česká lékařská komora vzhledem k širokému spektru svých činností má zájem o vznik samostatné Asociace pro celoživotní vzdělávání lékařů. Tato Asociace by se starala o vzdělávání lékařů a jejími členy by byly subjekty pořádající akce v rámci celoživotního vzdělávání lékařů. ČLK by se poté mohla více věnovat jiným svým činnostem a Asociace by měla v kompetenci oblast vzdělávání.²³

2.2 Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví

Velmi významnou institucí v oblasti dalšího vzdělávání lékařů je Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (dále IPVZ). Tato instituce je podřízena Ministerstvu zdravotnictví ČR a její hlavní náplní je pedagogická činnost, která spočívá v přípravě a vlastní realizaci dalšího vzdělávání lékařů, včetně některých atestačních zkoušek. Dále zde probíhá řada ucelených vzdělávacích programů. Institut se také zabývá koncepční a metodickou činností, vědou a výzkumem. Spolupracuje s ministerstvem zdravotnictví, lékařskými fakultami, Národním centrem ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů a dalšími vzdělávacími institucemi a odbornými lékařskými společnostmi.²⁴

Jak již bylo zmíněno, z evropských fondů byly v letech 2010 až 2013 financovány dva projekty IPVZ. Prvním je projekt s názvem *Prohlubování a zvyšování úrovně odborných znalostí lékařů, zubních lékařů a farmaceutů se zaměřením na profesní medicínské vzdělávání a vzdělávání v manažerských dovednostech* a druhý projekt se jmenuje *Prohlubování a zvyšování úrovně odborných znalostí nelékařských zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků ve zdravotnictví se zaměřením na odborně profesní vzdělávání a na vzdělávání v manažerských dovednostech*. Tyto projekty byly financovány z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a také ze státního rozpočtu České republiky. Účast v těchto projektech byla proto bezplatná a byly určeny pro zdravotnické pracovníky s většinovým pracovním úvazkem mimo území hlavního

²³ *Základní informace*. [online]. 2011 [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.lkcr.cz/zakladni-informace-203.html>

²⁴ *Historie a současnost IPVZ*. [online]. 2008-2013 [cit. 2013-07-10]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/historie-a-soucasnost-ipvz.aspx>

města Prahy. Cílem bylo poskytnout bezplatnou možnost odborného vzdělávání, seznámení s nejmodernějšími poznatky současné medicíny a jejich využití v praxi, čímž se zvýší poskytovaná kvalifikovaná péče.²⁵

I v budoucnu bude snahou IPVZ zajistit realizaci podobných projektů, které přiblíží právě mimopražským lékařům a nelékařským zdravotnickým pracovníkům vzdělávání.

²⁵ *Základní informace o projektu.* [online]. [cit. 2013-09-06]. Dostupné z: <http://www.vzdelavani-zdravotniku.cz/nelekarsti-zdravotnicti-pracovnici/o-projektu>

3 VZDĚLÁVÁNÍ NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Činnosti nelékařských zdravotnických pracovníků se řídí podle vyhlášky č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. V této vyhlášce jsou podrobně rozepsány činnosti jednotlivých zdravotnických profesí, které mohou vykonávat NLZP po získání odborné způsobilosti bez odborného dohledu. Pro některé obory nelékařských zdravotnických profesí je nutné získat specializovanou způsobilost, která se dále člení na specifické obory. Podrobný přehled oborů specializace je uveden v příloze I a podrobný přehled všech nelékařských zdravotnických profesí je uveden v příloze G a v příloze H jsou uvedeni ostatní odborní pracovníci ve zdravotnictví.

Zdravotnická profese patří mezi regulovaná povolání, protože je spojena s možností ohrožení zdraví a života jiných lidí. Vyhláška stanovuje, jak má být jedinec pro povolání připravován a jaká musí získat oprávnění k jeho výkonu. Každý nelékařský zdravotnický pracovník je povinen se v průběhu svého profesního života vzdělávat a udržovat tak svoji odbornost na úrovni aktuálních vědeckých poznatků. Odborná způsobilost je vyjádřena kompetencemi, které je pracovník oprávněn provádět a za které je plně odpovědný.²⁶

Podle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních má zdravotnický pracovník způsobilost k výkonu povolání, pokud splňuje tyto podmínky:

- má odbornou způsobilost podle tohoto zákona,
- je zdravotně způsobilý,
- je bezúhonný.

Od 1. 4. 2014 je připravována novela zákona o vzdělávání NLZP, podle které by mělo mimo jiné dojít ke změnám ve vzdělávání NLZP na středních i vyšších a vysokých školách. Dříve získané středoškolské vzdělání s maturitou v oboru všeobecná sestra nebo vzdělání na vyšší odborné škole v oboru všeobecná sestra však zůstane platné. Takto vzdělané sestry si nemusí doplňovat vzdělání v bakalářském studijním programu. Změny by se ve školách měly projevit od školního roku 2015/2016. Od této doby by bylo možné získat vzdělání v oboru všeobecná sestra pouze

²⁶ KUTNOHORSKÁ, J. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2010, s. 117. ISBN 978-80-247-3224-4.

bakalářským studiem na vysoké škole. V současné době lze tento obor studovat buď na VŠO nebo na VŠ, absolventi obou těchto škol mají stejné kompetence.

Vzdělávání NLZP probíhá na středních zdravotnických školách, vyšších odborných školách a na vysokých školách.

3.1 Střední školy

Výuka oboru zdravotní sestra na středních zdravotnických školách začala již v roce 1949 a v roce 2004 prošla velkou změnou. Poslední studenti oboru všeobecná sestra na SZŠ ukončili studium v roce 2007 a ve školním roce 2004/2005 byli přijímáni již první studenti pro nové obory. Místo oboru všeobecná sestra vznikl zcela nový obor zdravotnický asistent, místo oboru zubní technik je to nyní asistent zubního technika, místo oboru zdravotní laborant je to laboratorní asistent, nutriční asistent zůstal zachován a obor farmaceutický laborant byl na střední škole úplně zrušen a přesunut na vyšší odbornou školu. Absolventi těchto nových oborů mohou vykonávat činnosti pod odborným dohledem nebo přímým vedením.

Nejvýraznější změnou od roku 2004 ve studiu nelékařských zdravotnických pracovníků na středních zdravotnických školách je právě vznik nového studijního oboru nazvaného zdravotnický asistent. Aby se zdravotnický asistent mohl stát registrovanou sestrou se všemi náležejícími kompetencemi, čeká ho nyní celkem sedmileté studium. Zdravotnický asistent může v současné době poskytovat ošetrovatelskou péči pouze pod odborným dohledem, s výjimkou ošetrovatelské péče spojené se sebeobsluhou pacienta. Podle nového zákona by zdravotnický asistent mohl ošetrovatelské činnosti vykonávat samostatně.

Profese ošetrovatel, která se nyní studuje jako tříletý obor by měla být zrušena a zdravotnický asistent se středoškolským vzděláním by byl přejmenován na ošetrovatele. Ošetrovatel by se nově nazýval sanitář a vzdělání by probíhalo pouze formou akreditovaného vzdělávacího kurzu.

Zdravotnické vzdělávání bude tedy vypadat tímto způsobem:

- Všeobecná sestra – bakalářské nebo magisterské vzdělání nebo vzdělání podle dřívějších předpisů.

- Zdravotnický asistent – nově ošetrovatel – střední vzdělání s maturitou.
- Sanitář – akreditovaný kvalifikační kurz.

Obdobou střední zdravotnické školy je Zdravotnické lyceum, které vzniklo v roce 2005 jako rozšíření nabídky studia na středních zdravotnických školách. Studium je stejně jako na SZŠ ukončeno maturitní zkouškou a připravuje studenty zejména pro další studium na vysoké škole.²⁷

Na základě vzniklých změn přidaly střední zdravotnické školy do spektra svých nabízených vzdělávacích služeb i kvalifikační kurzy celoživotního vzdělávání.

3.2 Vyšší odborné školy

Vyšší odborné školy zdravotnické vznikly v roce 1996 a byly určeny pro maturanty středních zdravotnických škol. Studium klade důraz především na získání praktických dovedností, trvá tři roky a je organizováno podobně jako na vysoké škole. Je ukončeno absolutoriem, což je závěrečná zkouška z odborných předmětů, cizího jazyka a obhajobou závěrečné práce. Absolventi získají titul diplomovaný specialista, jež je uváděn zkratkou DiS. za jménem. Přehled vyšších odborných škol včetně zdravotnických studijních oborů je uveden v příloze J.

V současné době platí dvojkolejnost školství a obor všeobecná sestra lze studovat na vyšších odborných školách nebo na vysokých školách v bakalářském programu. I zde by mělo dojít ke změně a od školního roku 2015/2016 by mělo být možné studovat obor všeobecná sestra pouze na vysokých školách v bakalářském studijním programu.

Dále by měly být na vyšších odborných školách zrušeny obory diplomovaný zdravotní laborant, diplomovaný zdravotnický záchranář, diplomovaný ortoptik-protetik a diplomovaný nutriční terapeut. Zachovány by měly být pouze obory diplomovaný zubní technik, diplomovaná dentální hygienistka a diplomovaný farmaceutický laborant. Obory zrušené na vyšších odborných školách budou zavedeny jako bakalářské studijní programy na vysokých školách.²⁸

²⁷ KUTNOHORSKÁ, J. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2010, s. 120. ISBN 978-80-247-3224-4.

²⁸ *Jak to bude se vzděláváním zdravotnických pracovníků?*. [online]. 16. 11. 2012 [cit. 2013-08-12]. Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/sestra/jak-to-bude-se-vzdelavanim-zdravotnickych-pracovniku-467691>

3.3 Vysoké školy

Vysokoškolské vzdělání je možné získat na vysokých školách a univerzitách. Nabídka jednotlivých oborů je velmi široká a s rozložením na území celé České republiky. Teoreticky je tak studium dostupné pro každého.

Vysokoškolské studium je rozděleno na bakalářské a magisterské studijní programy a doktorské studium. Jako první byla bakalářská forma studia ošetrovatelství, která se začala rozvíjet v devadesátých letech 20. století. Na ni začala navazovat magisterská forma a následně i možnost pokračovat ve studiu v doktorském studijním programu. Poté následovalo otevírání dalších oborů bakalářských i magisterských programů.

Navazující magisterské studium je realizováno pouze na některých vysokých školách a lze v nich studovat pouze některé obory. U některých profesí je dostačující bakalářské vzdělání zdravotnických pracovníků, které svůj obor budou v praxi skutečně vykonávat. U jiných bude nutností studovat pro výkon povolání ještě magisterský studijní program.²⁹

Přehled bakalářských a magisterských studijních programů je uveden v příloze I.

3.3.1 Bakalářské studium

Bakalářské studium trvá nejméně tři roky, obsahuje teoretickou a praktickou část, která zahrnuje odbornou výuku probíhající podle typu oboru. Studenti získají teoretické znalosti a praktické dovednosti pro výkon nelékařského zdravotnického povolání ve zdravotnickém zařízení v souladu s moderními koncepcemi zdravotnictví. Studovat lze prezenční nebo kombinovanou formou, ale některé vysoké školy realizují u vybraných oborů pouze prezenční studium. Studium je ukončeno státní závěrečnou zkouškou a obhajobou bakalářské práce. Absolvent získá titul bakalář uváděný zkratkou Bc. před jménem.

²⁹ *Zdravotní sestrou jedine s vysokoškolským diplomem.* [online]. 2000-2013 [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: <http://www.vysokeskoly.cz/clanek/zdravotni-sestrou-jedine-s-vysokoskolskym-diplomem>

3.3.2 Magisterské studium

Magisterské studium trvá dva roky. Stejně jako bakalářské studium zahrnuje teoretickou i praktickou část výuky a student si rozšíří dovednosti, které získal v bakalářském programu. Také magisterské studium se uskutečňuje prezenční nebo kombinovanou formou a také zde jsou některé obory realizovány pouze prezenční formou. Studium je ukončeno státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce. Absolvent získává titul magistr uváděný zkratkou Mgr. před jménem.

3.3.3 Doktorské studium

Doktorské studium ošetrovatelství probíhá prezenční nebo kombinovanou formou, trvá tři až čtyři roky a je ukončeno státní doktorskou zkouškou a obhajobou disertační práce. Absolvent získává akademický titul „doktor“ Ph.D. psaný za jménem.

Studenti jsou připravováni především k samostatné vědecké činnosti a k tomu, aby byli schopni samostatně aplikovat mezinárodní klasifikační systémy do ošetrovatelské praxe. Získají rovněž kvalifikaci k metodickému a manažerskému působení v péči o zdraví a mohou se uplatnit ve výuce v rámci terciárního vzdělávání ošetrovatelských programů.³⁰

³⁰ *Obor Ošetrovatelství*. [online]. 17. 4. 2012 [cit. 2013-08-19]. Dostupné z: <http://lf.osu.cz/uom/index.php?kategorie=16&id=7730>

4 VÝKON ZDRAVOTNICKÉHO POVOLÁNÍ

Při poskytování ošetrovatelské péče nelékařskými zdravotnickými pracovníky je nutné, aby ve zdravotnických zařízeních byly zastoupeny všechny zdravotnické profese s různým stupněm vzdělání a různou způsobilostí k výkonu povolání.

Nelékařský zdravotnický pracovník se po ukončení studia může rozhodnout, zda chce vykonávat zdravotnické povolání pod odborným dohledem nebo samostatně bez odborného dohledu. K samostatnému výkonu povolání je ale nutné získání *Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu*. Získání registrace není povinné a řada zdravotnických pracovníků raději pracuje pod odborným dohledem zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu povolání bez odborného dohledu, než aby se sami nadále vzdělávali. Obvyklé je to především u nižších zdravotnických pracovníků.³¹

Výkon zdravotnického povolání může mít tři podoby:³²

1. Výkon povolání bez odborného dohledu – zdravotnický pracovník je způsobilý k výkonu činností, ke kterým získal osvědčení. Je zákonem stanoveno, které činnosti může vykonávat bez indikace, na základě indikace nebo pod přímým vedením lékaře, zubního lékaře nebo farmaceuta.
2. Výkon povolání pod odborným dohledem – zdravotnický pracovník vykonává činnosti, ke kterým je způsobilý při dosažitelnosti rady a pomoci zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu těchto činností bez odborného dohledu.
3. Výkon povolání pod přímým vedením – zdravotnický pracovník vykonává činnosti, ke kterým je způsobilý, při stálé přítomnosti a podle pokynů zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu těchto činností bez odborného dohledu.

Podle novely zákona by se mělo změnit toto rozdělení povolání a nové termíny by měly být – pod odborným vedením a pod přímým vedením.

³¹ MACH, J. a kol. *Zdravotnictví a právo*. Praha: Lexis Nexis, 2005, s. 366. ISBN 80-86199-93-2.

³² Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 4. 2004, s. 1452-1479. Bez ISSN.

4.1 Výkon zdravotnického povolání bez odborného dohledu

Zdravotničtí pracovníci mohou po získání odborné způsobilosti vykonávat povolání bez odborného dohledu. Musí však být zapsáni v registru, jenž vede organizace pověřená Ministerstvem zdravotnictví. Touto organizací je Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. Jedná se o registr zdravotnických pracovníků způsobilých k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, kterým bylo vydáno *Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu*.

„Hlavním cílem registrace nelékařských zdravotnických povolání je ochrana veřejnosti založená na principu celoživotního vzdělávání zdravotnických pracovníků. Průběžné obnovování, zvyšování, prohlubování a doplňování vědomostí, dovedností a způsobilosti zdravotnických pracovníků vede ke zvyšování kvality ošetrovatelské péče a jiných činností s tím souvisejících.“³³

Tento registr je veřejně přístupný na internetu a kdokoliv si po zadání registračního čísla může ověřit, zda příslušný zdravotník je skutečně s daným číslem registrovaný.

4.1.1 Odborná způsobilost

„Odborná způsobilost k výkonu nelékařského zdravotnického povolání se získává absolvováním akreditovaného studijního programu, školního vzdělávacího programu, akreditovaného vzdělávacího programu, vzdělávacího programu kurzu nebo specializačního programu.“³⁴

Pro většinu nelékařských povolání je nutné získat odbornou způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Tuto způsobilost získá zdravotnický pracovník absolvováním akreditovaného kvalifikačního kurzu pro příslušnou profesi. Do kurzu je možné se přihlásit po splnění požadavků, které jsou stanoveny příslušným

³³ Registrace nelékařských zdravotnických pracovníků po nabití účinnosti „malé novely“. [online]. 22. 4. 2011 [cit. 2013-07-17]. Dostupné z: http://www.nconzo.cz/c/document_library/get_file?uuid=fce4dd08-ca37-4b57-957e-cb49ef568640&groupId=10122

³⁴ Vyhláška č. 39/2005 Sb. kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 3. 2005, s. 189-211. ISSN 1211-1244.

vzdělávacím programem. Praktickou výuku je nutné absolvovat na akreditovaném pracovišti.

Program, jejich náplň a požadavky se liší podle jednotlivých oborů. Obecně obsahují teoretickou výuku a praktické vyučování nebo praxi. Při teoretické výuce jsou získávány vědomosti a profesionální dovednosti k výkonu povolání v příslušném oboru. Praktická výuka zahrnuje kontakt se zdravými i nemocnými jedinci a získávají se tak dovednosti na základě získaných vědomostí. Délka praktického vyučování se také liší podle jednotlivých oborů.³⁵

Studium je zakončeno závěrečnou zkouškou, která se koná v termínech a v místě, které stanovuje ministerstvo zdravotnictví nebo pověřené organizace. Zkouška probíhá před zkušební komisí akreditovaného zařízení a skládá se z teoretické a praktické části. Teoretická část zahrnuje odpovědi alespoň na tři odborné otázky a v praktické části se prověřují praktické dovednosti rozбором ošetrovatelského nebo diagnostického problému nebo provedením praktického výkonu.

Po úspěšném absolvování obdrží nelékařský zdravotnický pracovník *Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu*. Toto osvědčení se vydává na dobu deseti let a zdravotnický pracovník, který ho získal, může ke svému označení odbornosti připojit „Registrovaný“.³⁶

4.1.2 Specializovaná způsobilost

Zdravotnický pracovník s odbornou způsobilostí si může podat žádost o zařazení do oboru pro získání specializované způsobilosti. Tato žádost se podává podle oborů buď Národnímu centru ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (dále NCO NZO) nebo IPVZ, což jsou organizace pověřené ministerstvem zdravotnictví k zabezpečování vzdělávání v oblasti specializované způsobilosti. Samotné vzdělávání poté probíhá na akreditovaných pracovištích, která od ministerstva zdravotnictví získala

³⁵ Akreditované kurzy a získávání způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. [online]. [cit. 2013-07-16]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/nelekarske-profese/akreditovane-kurzy-a-ziskavani-zpusobilosti-k-vykonu-nelekarskeho-zdravotnickeho-povolani.aspx>

³⁶ Vyhláška č. 189/2009 Sb. o zkouškách podle zákona o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 8-11. 2009, s. 2735-2744. ISSN 1211-1244.

oprávnění k uskutečňování specializačního vzdělávání. Délka vzdělávání je minimálně 36 měsíců a liší se podle studovaného oboru.³⁷

*„Vzdělávací program specializačního vzdělávání se skládá z modulů. Modulem se rozumí ucelená část vzdělávacího programu s počtem kreditů stanoveným vzdělávacím programem. Za modul se považuje také certifikovaný kurz, pokud je uveden ve vzdělávacím programu.“*³⁸

Jednotlivé obory specializačního vzdělávání a jim příslušné označení odbornosti specialistů stanovuje nařízení vlády č. 31/2010 Sb., o oborech specializačního vzdělávání a označení odbornosti zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí.

Účastník specializačního vzdělávání musí absolvovat teoretickou a praktickou výuku, splnit požadované odborné praxe a tím splnit všechny požadavky stanovené příslušným vzdělávacím programem. Dále musí získat stanovený počet kreditů a prokázat, že vykonával dané zdravotnické povolání minimálně v délce jednoho roku.

Specializační vzdělávání je zakončeno atestační zkouškou, jejíž termíny stanovují a uveřejňují na internetu organizace pověřené Ministerstvem zdravotnictví a jsou jimi NCO NZO a IPVZ. Atestační zkouška se koná v akreditovaném zařízení a před komisí stanovenou Ministerstvem zdravotnictví. Zkouška se skládá z teoretické a praktické části, přičemž praktická část ověřuje úspěšné zvládnutí praktických výkonů a analýzu předložených diagnostických problémů nebo obhajoby písemné práce. Teoretická část zahrnuje ústní odpovědi na tři vylosované odborné otázky.³⁹

Po úspěšném složení atestační zkoušky je absolventovi vydán *Diplom o specializaci* v příslušném oboru a *Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu*.

³⁷ *Jak získat specializovanou způsobilost – nelékařské profese*. [online]. 2008-2013 [cit. 2013-07-16]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/nelekarske-profese/jak-ziskat-specializovanou-zpusobilost-nelekarske-profese.aspx>

³⁸ Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 56, odst. 1. 2004, s. 1452-1479.

³⁹ Vyhláška č. 189/2009 Sb. o zkouškách podle zákona o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 2-6. 2009, s. 2735-2744. ISSN 1211-1244.

4.1.3 Zvláštní odborná způsobilost

K získání zvláštní odborné způsobilosti je nutné absolvovat certifikovaný kurz v akreditovaném zařízení. Certifikovaný kurz zahrnuje teoretickou a praktickou část. Teoretická část trvá několik dnů až několik týdnů, v závislosti na náročnosti získávané odborné způsobilosti. Účastníci jsou zde seznámeni s teoretickými poznatky, které poté pod odborným vedením aplikují v praxi. Délka praktické části je rovněž závislá na náročnosti a trvá jeden den až jeden týden.⁴⁰

Zvláštní odborná způsobilost prohlubuje již získanou odbornou a specializovanou způsobilost a týká se pouze úzce vymezené zdravotnické činnosti. Po úspěšném absolvování je vydán akreditovaným zařízením certifikát, ve kterém jsou uvedeny činnosti, k nimž absolvent na základě rozsahu vzdělávacího programu získal zvláštní odbornou způsobilost. Může to být například příprava všeobecných sester k výkonu vysoce specializované ošetrovatelské péče u pacientů před, při a po funkčním vyšetření plic.⁴¹

4.1.4 Celoživotní vzdělávání

Kromě vzdělávání k získání odborné nebo specializované způsobilosti je každý nelékařský zdravotnický pracovník povinen se po dobu výkonu zdravotnického povolání vzdělávat a doplňovat si vědomosti a dovednosti v souladu s rozvojem oboru a nejnovějšími vědeckými poznatky. Na základě absolvování různých forem vzdělávacích akcí jsou zdravotnickým pracovníkům přidělovány kredity. Jedno registrační období je stanoveno na 10 let a během této doby musí zdravotnický pracovník nasbírat minimálně 40 kreditů.⁴² Přehled forem celoživotního vzdělávání a počty kreditů jsou uvedeny v příloze E.

⁴⁰ Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 61-63. 2004, s. 1452-1479.

⁴¹ *Certifikovaný kurz Funkční vyšetření plic*. [online]. [cit. 2013-09-06]. <http://www.ftn.cz/vzdelavani/kurzy-pro-nelekare/>

⁴² MACH, J. a kol. *Zdravotnictví a právo*. Praha: Lexis Nexis, 2005. s. 359. ISBN 80-86199-93-2.

Účast na akcích celoživotního vzdělávání je zaznamenávána do průkazu odbornosti. Získání stanoveného počtu kreditů je podmínkou pro vydání *Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu* a pro přihlášení k atestační zkoušce.⁴³

Mezi formy celoživotního vzdělávání patří:⁴⁴

- a) specializační vzdělávání,
- b) certifikované kurzy,
- c) inovační kurzy v akreditovaných zařízeních,
- d) odborné stáže v akreditovaných zařízeních,
- e) účast na školících akcích, konferencích, kongresech a sympoziích,
- f) publikační, pedagogická a vědecko-výzkumná činnost,
- g) e-learningový kurz,
- h) samostatné studium odborné literatury,
- i) studium navazujících studijních programů.

Kromě vzdělávacích akcí týkajících se přímo výkonu ošetrovatelské péče organizuje IPVZ také vzdělávací programy, které se týkají ekonomiky a managementu ve zdravotnictví. Tyto kurzy jsou určeny pro nelékařské zdravotnické pracovníky a ostatní odborné pracovníky ve zdravotnictví. Vzdělávací program se skládá se šesti navazujících modulů a výuka probíhá formou seminářů, kurzů a e-learningu. Program zahrnuje tyto obory: ekonomika zdravotnictví, ekonomika zdravotnického zařízení, management zdravotnického zařízení, právo ve zdravotnictví, řízení lidských zdrojů a také pedagogické minimum.

Další významnou institucí a v současné době i největším organizátorem vzdělávacích akcí je Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCO NZO). Dřívější název této instituce byl Institut pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků. V roce 2003 došlo k přeměně a rozhodnutím Ministerstva zdravotnictví ČR vznikl dnešní registr zdravotnických pracovníků NCO NZO.

„Cílem organizace je podle zřizovací listiny plynulé zvyšování odborné a etické úrovně pracovníků ve zdravotnictví prováděním koncepčních, pedagogických

⁴³ Získávání kreditů. [online]. 2008-2013 [cit. 2013-08-13]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/nelekarske-profese/ziskavani-kreditu.aspx>

⁴⁴ Vyhláška č. 189/2009 Sb. o zkouškách podle zákona o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 53. 2009, s. 2735-2744. ISSN 1211-1244.

*a metodických činností a realizace vzdělávacích akcí v rámci celoživotního vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví. Organizace rovněž realizuje rekvalifikační a vzdělávací akce pro veřejnost. Dále poskytuje odborné konzultace, provádí analytickou vědeckovýzkumnou činnost v oblasti vzdělávání ve zdravotnictví.*⁴⁵

V souvislosti s celoživotním vzděláváním novela zákona o nelékařských zdravotnických povoláních navrhuje zrušení dosavadního přidělování kreditů a nově stanovení počtu hodin povinného vzdělávání za rok.

4.2 Výkon povolání pod odborným dohledem

Zdravotnický pracovník, který je oprávněn k výkonu povolání pod odborným dohledem vykonává činnosti, ke kterým je způsobilý při dosažitelnosti rady a pomoci zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu těchto činností bez odborného dohledu. Takové činnosti vykonává především zdravotnický asistent a ošetřovatel a dohled nad nimi má všeobecná sestra způsobilá k výkonu povolání bez odborného dohledu. Vzdělání je získáváno na střední zdravotnické škole nebo v akreditovaném kvalifikačním kurzu. Akreditovaný kvalifikační kurz je tvořen teoretickou a praktickou částí. Teoretická část trvá 10 až 15 dnů. Praktická část je počítána v hodinách a v závislosti na studovaném oboru trvá 60 až 100 hodin.⁴⁶

4.3 Výkon povolání pod přímým vedením

Výkon povolání pod přímým vedením je určen pro nejméně odborně vzdělané zdravotnické pracovníky, mezi něž patří například sanitář, laborant, řidič apod. Tento zdravotnický pracovník může vykonávat pouze činnosti, ke kterým je způsobilý, a to při stálé přítomnosti a podle pokynů zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu těchto činností bez odborného dohledu.

⁴⁵ KUTNOHORSKÁ, J. *Historie ošetřovatelství*. Praha: Grada, 2010, s. 156. ISBN 978-80-247-3224-4.

⁴⁶ Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 4, odst. 4. 2004, s. 1452-1479.

Vzdělání pro výkon povolání pod přímým vedením je získáváno na střední zdravotnické škole nebo v akreditovaném kvalifikačním kurzu, stejně jako u pracovníků vykonávající povolání pod odborným dohledem.⁴⁷

⁴⁷ BRŮHA, D., E. PROŠKOVÁ. *Zdravotnická povolání*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 112. ISBN 978-80-7357-661-5.

5 VZDĚLÁVÁNÍ VYBRANÝCH NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH PROFESÍ

Nelékařských zdravotnických profesí je v České republice celá řada. Jsou vyjmenovány ve vyhlášce č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. Patří sem povolání zdravotnických pracovníků, s nimiž se pacient ve zdravotnictví běžně setkává (všeobecná sestra, fyzioterapeut, porodní asistentka), ale i takové profese, které zůstávají v pozadí, avšak jsou pro chod zdravotnického systému také velmi důležité (zdravotní laborant). Kompletní seznam nelékařských zdravotnických profesí je uveden v příloze G.

Jako názorný příklad, na němž je popsán průběh studia, jsou vybrány a popsány profese všeobecná sestra, zdravotnický záchranář a fyzioterapeut, které jsou ve zdravotnické praxi nejvíce zastoupeny a pacienti jsou s nimi nejčastěji v kontaktu.

5.1 Všeobecná sestra

Výkonem povolání všeobecné sestry je poskytování ošetrovatelské péče. Dále se ve spolupráci s lékařem podílí na preventivní, diagnostické, rehabilitační, neodkladné a dispenzární péči. Všeobecné sestry jsou při své práci povinny řídit se Etickým kodexem sester, který byl poprvé vydán v roce 1953.⁴⁸

Na sestry jsou při výkonu povolání kladeny stále vyšší nároky. Nejsou jen asistentkami lékařů, ale také opěrným bodem pro pacienta, který očekává poskytnutí kvalitních a efektivních služeb. Aby sestry byly schopné takové služby poskytovat, musí se celoživotně vzdělávat. Vzhledem k vývoji medicínských poznatků a jejich zavádění do běžné praxe ošetrovatelské péče, je toto vzdělávání naprostou nezbytností. V praxi je však stále ještě možné setkat se s neochotou k dalšímu vzdělávání a modernizaci, především u starší generace sester. Většina sester, které vystudovaly již podle nového systému vzdělávání, je s potřebou celoživotního vzdělávání srozuměna již na začátku vlastního studia a je pro ně samozřejmostí.

⁴⁸ KUTNOHORSKÁ, J. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2010, s. 154. ISBN 978-80-247-3224-4.

Studium akreditovaného bakalářského programu všeobecná sestra probíhá prezenční formou, má specifický odborný charakter a trvá minimálně tři roky. Teoretická výuka musí být minimálně 4600 hodin a praktická výuka 2300 až 3000 hodin. Celé studium může probíhat i jinou než prezenční formou, avšak celková doba výuky nesmí být kratší. Je také možné studovat nejméně tříletý obor diplomovaná všeobecná sestra na vyšší zdravotnické škole. „*Pokud způsobilost k výkonu všeobecné sestry získal muž, je oprávněn používat označení všeobecný ošetřovatel.*“⁴⁹

V praxi se stává, že vysokoškolsky vzdělané sestry často nejsou ostatními spolupracovníky na svém prvním pracovišti adekvátně přijaty. Někteří z nich se domnívají, že takové sestry nemají žádnou praxi, pouze titul, a nepřejí si, aby jim taková sestra na zaběhnuté pracoviště přinášela nové poznatky získané při studiu. Tento názor je ale mylný. Přestože vysokoškolsky vzdělané sestry nemají žádnou praxi, kromě praktické výuky při studiu, mohly by být – a často také skutečně jsou - velkým přínosem pro dané pracoviště.

Další negativní stránkou vysokoškolského studia je obecný nedostatek finančních zdrojů ve zdravotnictví, který se odráží i ve mzdových tarifech. Některé sestry nepovažují vysokoškolské vzdělání za důležité a vzhledem k nízkému platovému ohodnocení také za finančně motivující a raději pracují pod odborným dohledem. Z těchto důvodů může ale nastat situace, že bude ubývat zájemců o vysokoškolské vzdělání, což pak může mít negativní důsledky i na péči o zdraví populace.

5.2 Zdravotnický záchranář

Výkonem povolání zdravotnického záchranáře je činnost v rámci specifické ošetrovatelské péče na úseku neodkladné anesteziologicko-resuscitační péče a akutního příjmu a podílení se na neodkladné léčebné a diagnostické péči.⁵⁰

Způsobilost k výkonu povolání v oboru zdravotnický záchranář je možné získat absolvováním akreditovaného bakalářského studijního programu pro přípravu

⁴⁹ Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 5, odst. 4. 2004, s. 1452-1479.

⁵⁰ Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 18. 2004, s. 1452-1479.

zdravotnických záchranářů nebo studiem na vyšší zdravotnické škole v oboru diplomovaný zdravotnický záchranář. Další možností je získání odborné způsobilosti k výkonu povolání v oboru všeobecná sestra a specializované způsobilosti v oboru sestra pro intenzivní péči a zároveň být členem výjezdové skupiny zdravotnické záchranné služby po dobu pěti let v posledních šesti letech v rozsahu alespoň polovina týdenní pracovní doby.

Doba bakalářského studia nebo studia na VOŠ je stanovena na minimálně tři roky a praktické vyučování musí činit nejméně 1800 hodin. Praktické vyučování probíhá ve zdravotnických zařízeních, která poskytují neodkladnou péči nebo péči s charakterem akutního příjmu nebo v lůžkových zařízeních a na pracovištích složek integrovaného záchranného systému.⁵¹

Připravovaná novela zákona vychází z předpokladu, že zdravotnických záchranářů je již nyní v praxi dostatek, což se pravděpodobně projeví ve změnách organizace studia. Zdravotničtí záchranáři jsou prvotně určeni pro terénní neodkladnou první pomoc a neměli by být zaměstnáváni v nemocnicích.

5.3 Fyzioterapeut

Fyzioterapeut vykonává činnosti v rámci preventivní, diagnostické, léčebné a rehabilitační péče v oboru fyzioterapie.

Odbornou způsobilost k výkonu povolání fyzioterapeuta lze získat absolvováním akreditovaného bakalářského nebo magisterského oboru pro přípravu fyzioterapeutů. Bakalářské studium trvá nejméně tři roky a praktické vyučování musí činit minimálně 1600 hodin. Studium se také uskutečňuje v akreditovaném navazujícím magisterském studijním programu, který navazuje na akreditovaný bakalářský studijní program a trvá nejméně dva roky. Praktické vyučování musí trvat minimálně 600 hodin. Studium také může probíhat po dobu nejméně pěti let v akreditovaném magisterském studijním programu, přičemž praktické vyučování je nejméně 2200 hodin. Veškeré praktické vyučování probíhá především ve zdravotnických zařízeních pod vedením zkušeného

⁵¹ Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 18. 2004, s. 1452-1479.

fyzioterapeuta a součástí je i souvislá praxe trvající nejméně 120 hodin v každém roce studia. V minulosti bylo další možností studium na vyšší zdravotnické škole oboru diplomovaný fyzioterapeut. Posledním rokem započetí studia byl školní rok 2003/2004. Všichni tito zdravotničtí pracovníci mohou vykonávat své povolání bez odborného dohledu, pokud před tím pracovali v oboru minimálně jeden rok. Poslední možností bylo studium na SZŠ v oboru fyzioterapeut nebo rehabilitační pracovník, pouze však v případě, že studium bylo započato nejpozději ve školním roce 1996/1997, tito pracovníci ale musí pracovat pod odborným dohledem.⁵²

⁵² Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. § 24. 2004, s. 1452-1479.

6 PROFESNÍ ORGANIZACE NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ

„Rozvoj zdravotnických profesí, zlepšování podmínek pro jejich výkon, posilování identity různých skupin zdravotnických pracovníků, ochrana jejich práv a dohled nad kvalitou výkonu jednotlivých profesí včetně odborné průpravy představují hlavní náplň činnosti profesních sdružení a organizací.“⁵³

V České republice existuje celá řada profesních organizací pro nelékařské zdravotnické pracovníky. Liší se podle odborností a každý zdravotnický pracovník najde podle své profese svou příslušnou profesní organizaci, jíž se může stát členem. Nejznámější organizací je Česká asociace sester. Dalšími organizacemi jsou například Společnost instrumentárek, Asociace dentálních hygienistek, Unie porodních asistentek a mnoho dalších.

Členství v těchto organizacích nebývá povinné a přináší svým členům řadu výhod, především v oblasti vzdělávání. Profesní organizace pořádají vlastní vzdělávací akce, které bývají pro členy cenově zvýhodněné. Dále pro své členy poskytují například právní poradenství nebo vydávají odborné publikace.

Některé organizace mají ve své náplni také činnosti týkající se zvyšování prestiže nelékařských zdravotnických profesí ve společnosti. Mají snahu i o legislativní změny v rozšíření kompetencí přesunem některých činností z lékařů na NLZP a k tomu zajištění odpovídajícího vzdělání.⁵⁴

Zástupci NLZP založili výbor, který usiluje o vznik České komory zdravotnických pracovníků (dále ČKZP). Tato komora by měla vzniknout v roce 2014 a měla by především chránit zájmy všech nelékařských profesí při jednání se zdravotními pojišťovnami při vyjednávání o podmínkách poskytování zdravotní péče. Zatím není stanoveno, zda členství bude povinné. V přípravném výboru je sdruženo 26 organizací, například Unie porodních asistentek nebo Komora zubních techniků.⁵⁵

⁵³ JANEČKOVÁ, H. HNILICOVÁ, H. *Úvod do veřejného zdravotnictví*. Praha: Portál, 2009, s. 199. ISBN 978-80-7367-592-9.

⁵⁴ *Transformace nelékařských zdravotnických povolání v ČR*. [online]. 3. 12. 2012 [cit. 2013-12-17]. Dostupné z: <http://www.florence.cz/odborne-clanky/archiv-florence/2012/12/transformace-nele-kar-sky-ch-zdravotnickych-povola-ni-v-c-r/>

⁵⁵ *Přípravný výbor České komory zdravotnických pracovníků*. [online]. 2012 [cit. 2013-11-29]. Dostupné z: <http://www.ckzp.cz/>

6.1 Profesní a odborová unie zdravotnických pracovníků

Profesní a odborová unie zdravotnických pracovníků (dále POUZP) je otevřena všem bez ohledu na odbornost zdravotnického pracovníka a členem se může stát každá osoba s odbornou nebo specializovanou způsobilostí, která vykonává zdravotnické povolání nebo zaměstnanec zdravotnického zařízení a zařízení sociálních služeb a platí členské příspěvky ve výši 1% z čistého měsíčního příjmu.

Náplní činností unie je ochrana a obhajoba práv a potřeb svých členů především v ekonomické, mzdové, pracovněprávní a sociální oblasti.

POUZP také sama pořádá vzdělávací akce nebo zajišťuje jejich realizaci jinými subjekty.⁵⁶

6.2 Česká asociace sester

Česká asociace sester (dále ČAS) je pravděpodobně nejznámější profesní organizací sdružující nelékařské zdravotnické pracovníky, tedy nejen všeobecné sestry, ale i další osoby vykonávající nelékařské zdravotnické povolání. Vznikla v roce 1991. Do roku 2000 existovala ještě Česká společnost sester, která s ČAS posléze splynula. Členství v asociaci je dobrovolné a vzniká po podání přihlášky a zaplacení členských příspěvků na kalendářní rok. Členský příspěvek je ve výši 500 Kč za rok.

Česká asociace sester veškerou svou činností podporuje rozvoj ošetrovatelského oboru, podílí se na řešení profesních, ekonomických a právních otázek, podporuje vědeckovýzkumnou činnost, vydává odborné dokumenty, organizuje vzdělávací akce, podílí se na otázkách, které se týkají preventivní a léčebné zdravotní a sociální péče. Celkově svými činnostmi zasahuje do tvorby zdravotní politiky státu.⁵⁷

⁵⁶ *Poslání a činnost*. [online]. 2005-2013 [cit. 2013-08-13]. Dostupné z: <http://www.pouzp.cz/text/cs/poslani-a-cinnost.aspx>

⁵⁷ Stanovy České asociace sester, o.s. ze dne 26. 3. 2011 [online]. [cit. 2013-08-19]. Dostupné z: <http://www.cnna.cz/tiskoviny/statutarni-normy-cas/>

6.3 Komora záchranářů zdravotnických záchranných služeb České republiky

Komora záchranářů zdravotnických záchranných služeb České republiky je dobrovolná a nezávislá organizace, jež sdružuje zdravotnické pracovníky zaměstnané na zdravotnické záchranné službě jako NLZP nebo zdravotnické pracovníky pracující na pozici operátora zdravotnického operačního střediska, zdravotnické záchranáře a studenty oboru zdravotnický záchranář. Členství vzniká podáním přihlášky a zaplacením ročního poplatku ve výši 500 Kč.

Komora má ve svém spektru širokou řadu činností, například organizuje vzdělávací akce, podílí se na činnosti poradních orgánů Parlamentu ČR, zabývá se poradenstvím pro studenty oboru zdravotnický záchranář, prosazuje zvyšování kompetence posádek rychlé zdravotnické pomoci a zároveň se podílí na zvyšování úrovně odborných znalostí a dovedností svých členů a dodržování etických norem, úzce spolupracuje s ostatními sdruženími pracovníků ve zdravotnictví při prosazování společných zájmů.⁵⁸

6.4 Unie fyzioterapeutů České republiky

Unie fyzioterapeutů České republiky sdružuje fyzioterapeuty a rehabilitační pracovníky a přidruženým členem může být student oboru fyzioterapie. Členství je dobrovolné a vzniká po podání přihlášky a zaplacení členského příspěvku, jež činí 1200 Kč za rok.

Náplní unie je pořádání vzdělávacích akcí, které probíhají formou přednášek, ale také zajišťování intenzivních praktických kurzů, kde se zájemci během několika hodin nebo dnů naučí nové techniky, jež poté mohou uplatnit na svém pracovišti. Dále unie poskytuje poradenství a také dohlíží na své členy, aby vykonávali své povolání odborně a v souladu s Etickým kodexem a profesními standardy.⁵⁹

⁵⁸ Stanovy Komory záchranářů zdravotnických záchranných služeb České republiky ze dne 30. 3. 2012 [online]. [cit. 2013-08-13]. Dostupné z: <http://www.komorazachranaru.cz/stanovy.php>

⁵⁹ Stanovy Unie fyzioterapeutů České republiky [online]. [cit. 2013-08-19]. Dostupné z: <http://www.unify-cr.cz/unify-nezarazeno/stanovy-unie-fyzioterapeutu-ceske-republiky.html>

7 PRŮZKUM VZDĚLÁVÁNÍ LÉKAŘŮ A NELÉKAŘSKÝCH ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ

7.1 Stanovení cíle průzkumu

V teoretické části je popsána struktura vzdělávání lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků, a to jak vzdělávání povinné, tak i nepovinné.

Praktická část je zaměřena na zjištění názorů lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků na další odborné vzdělávání, které je nutné pro výkon příslušné zdravotnické profese. Jedná se především o zjištění, jaké jsou jejich názory na potřebnost a využitelnost dalšího vzdělávání pro praxi, jak konkrétně využívají různé vzdělávací možnosti a jaké typy vzdělávacích akcí upřednostňují. Část praktického průzkumu je věnována zjištění názorů na členství v profesních organizacích, a zda z tohoto členství pro ně vyplývají nějaké výhody.

7.2 Stanovení hypotéz

Průzkum se snažil potvrdit nebo vyvrátit následující hypotézy:

Hypotéza č. 1: Lékaři a NLZP by se vzdělávali dobrovolně, i kdyby vzdělávání nebylo povinné.

Hypotéza č. 2: Poznatky získané na vzdělávacích akcích lékaři i NLZP hodnotí pozitivně a aktivně je využívají ve své odborné praxi.

Hypotéza č. 3: Lékaři jsou ochotni do dalšího vzdělávání investovat nejen čas, ale i své peníze, naopak NLZP více navštěvují bezplatné vzdělávací akce, a to v rámci své pracovní doby.

Hypotéza č. 4: Pokud by členství v ČLK nebylo povinné, lékaři by se jejími členy většinou nestali. Současné povinné členství jim nepřináší žádné výhody.

Hypotéza č. 5: Pro NLZP je členství v odborné profesní organizaci dobrovolné a přináší jim výhody.

7.3 Průběh průzkumu

Průzkum byl prováděn kvantitativní metodou formou dotazníku. Dotazník je nejjednodušší a nejrychlejší způsob, jak obdržet požadované odpovědi. Pro účely diplomové práce byl stanoven počet respondentů na 120 platně vyplněných dotazníků.

Do průzkumu byly z valné většiny zahrnuty dotazníky vyplněné zdravotnickými pracovníky větších zdravotnických zařízení, protože obzvláště lékaři ze soukromých samostatných ordinací nebyli ochotni se vyplněním dotazníku do průzkumu vůbec zapojit nebo jej odevzdávali ne zcela vyplněný. Přesto se podařilo získat dostatečné množství dat k provedení průzkumu v rámci této diplomové práce.

Průzkum probíhal ve dvou podzimních měsících roku 2013. Dotazníky byly předány vrchním sestrám oddělení ve třech zdravotnických zařízeních v Praze (Zdravotnické zařízení Ministerstva vnitra, Nemocnice Na Bulovce Klinika plastické chirurgie, Institut klinické a experimentální medicíny Klinika neurologie), které zajistily jak rozdání lékařům a nelékařským zdravotnickým pracovníkům, tak i jejich následné vyzvednutí. Další část dotazníků byla předána osobně jednotlivým lékařům vlastním samostatné ordinace a jejich zdravotním sestrám.

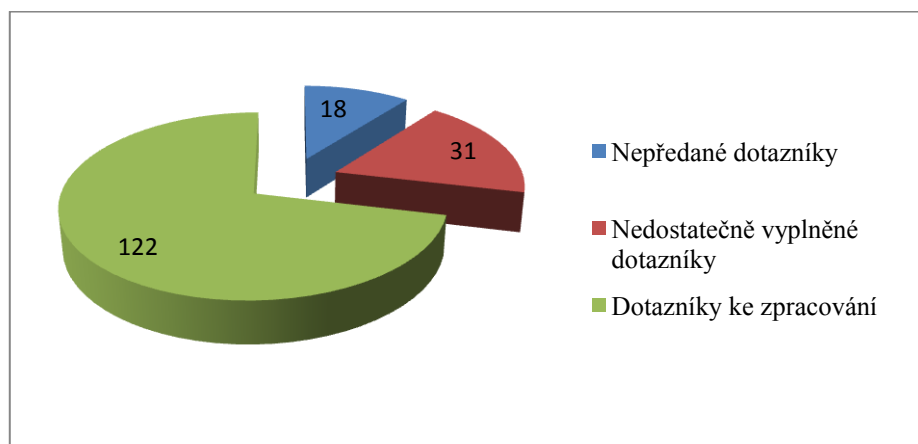
7.4 Výsledky průzkumu

Rozdáno bylo celkem 153 dotazníků, z nichž bylo možné použít pouze 122 plně vyplněných dotazníků. V ostatních 31 dotaznících byla vyplněna jen malá část otázek a z tohoto důvodu byly z vyhodnocování vyřazeny. Celková návratnost dotazníků byla tedy 80%. Více ochoty k vyplnění dotazníku projevovali zaměstnanci zdravotnických zařízení než lékaři s vlastní ordinací. Lékaři s vlastní ordinací dotazník k vyplnění častěji nechtěli převzít s odůvodněním nedostatku času k jeho vyplnění. U nelékařských zdravotnických pracovníků, ať už šlo o pracovníka zaměstnaného ve zdravotnickém zařízení nebo zaměstnance lékaře, nebyl takový rozdíl patrný.

Dotazníků, které byly neúspěšně předávány, bylo celkem 18. Pokud by i tyto nepředané dotazníky byly zahrnuty do celkového součtu všech rozdaných dotazníků, byla by celková úspěšnost návratnosti dotazníků 71%.

Pro názornost jsou tato čísla převedena do následujícího grafu:

Graf 1: Celkový počet dotazníků v absolutních číslech

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Vytvořený dotazník obsahoval 23 otázek; z toho bylo 17 otázek uzavřených, čtyři otázky polootevřené, kde mohli respondenti kromě nabídnutých možností také doplnit svůj vlastní názor, a dvě z otázek byly otevřené a respondenti mohli uvést pouze vlastní odpověď.

Úvodní otázky se týkaly věku, pohlaví a nejvyššího dosaženého vzdělání. První otázka zjišťovala věk respondentů. Zastoupeny byly téměř všechny věkové kategorie. Chyběli pouze respondenti ve věkové skupině do 20 let, a to z důvodu, že takto mladí lidé stále ještě studují a do praxe nastupují až po ukončení studia, tedy v pozdějším věku. Horní věková hranice končila možností více než 60 let.

Tabulka 3: Přehled respondentů dle pohlaví a věku

Věk	Muži	Ženy	Celkem
do 20 let	0	0	0
21–30 let	6	17	23
31–40 let	7	10	17
41–50 let	5	21	26
51–60 let	9	29	38
nad 60 let	5	13	18
Celkem	32	90	122

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Nejvíce respondentů spadalo do kategorie 51 až 60 let, konkrétně 38 respondentů (31 %), z čehož bylo 9 mužů a 29 žen. Následovala věková kategorie 41 až 50 let s 26 zástupci (21 %) a jako třetí nejpočetnější se ukázala věková kategorie 21 až 30 let, kde bylo 23 zástupců (19 %). Osob s věkem nad 60 let bylo 18 (15 %) a nejmenší počet zástupců byl v kategorii 31 až 40 let, a to konkrétně 17 osob (14 %). Do 20 let nebyl jediný zástupce.

Tabulka 4: Přehled respondentů podle pohlaví a povolání

Povolání	Muži	Ženy	Celkem
Lékaři	19	19	38
NLZP	13	71	84
Celkem	32	90	122

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Druhá otázka dotazníku zjišťovala pohlaví jednotlivých respondentů.

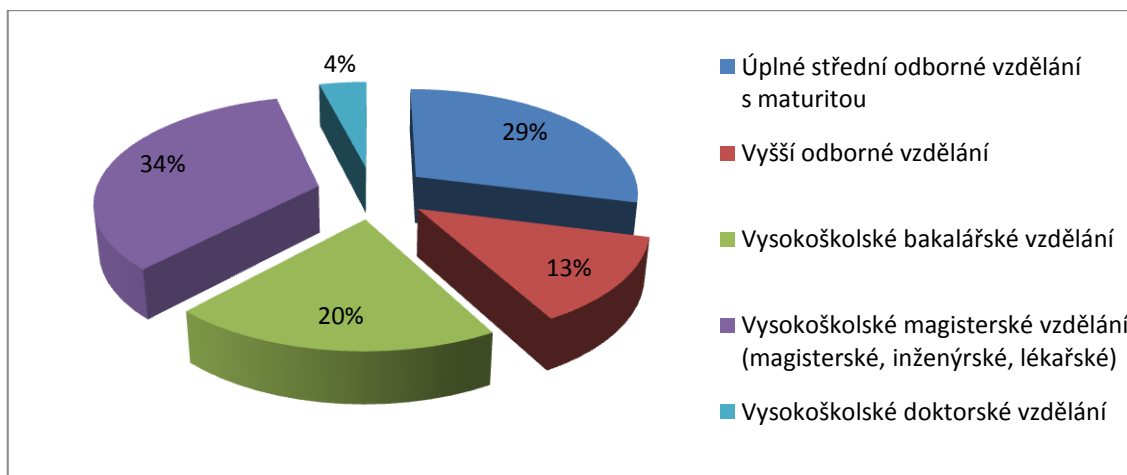
Na rozdělení podle pohlaví je zřejmé, že podstatně více odpovídaly ženy než muži, a to ve všech věkových kategoriích. Celkem bylo respondentů ženského pohlaví 90 (73 %) a mužů jen 32 (27 %). V kategorii lékaři byly počty vyrovnané, jak mužů, tak žen bylo 19. V kategorii NLZP dotazník zodpovědělo 13 mužů a 71 žen. Tato výrazná převaha žen je nejspíše dána velkou feminizací celého zdravotnictví, zejména celého nelékařského zdravotnického personálu.

Otázka třetí zjišťovala nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.

Úplného středního odborného vzdělání s maturitou dosáhlo 35 osob (29 %) a vyššího odborného vzdělání dosáhlo jen 16 respondentů (13 %). Naopak bakalářského vysokoškolského titulu získalo 24 respondentů (20 %). Vysokoškolského magisterského vzdělání dosáhlo 42 osob (34 %), přičemž dalších pět respondentů (4 %) dosáhlo také doktorského vzdělání. Rozdělíme-li respondenty na lékaře a NLZP, vysokoškolského vzdělání dosáhlo 38 respondentů (87%) z řad lékařů, a pět lékařů (13%) získalo i titul doktorský. Z NLZP dosáhlo vysokoškolského magisterského vzdělání pouze 9 osob

(11%), bakalářského stupně vzdělání 24 osob (28%), vyššího odborného vzdělání 16 osob (19%) a středoškolského vzdělání nejvyšší počet, a to 35 osob (42%).

Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

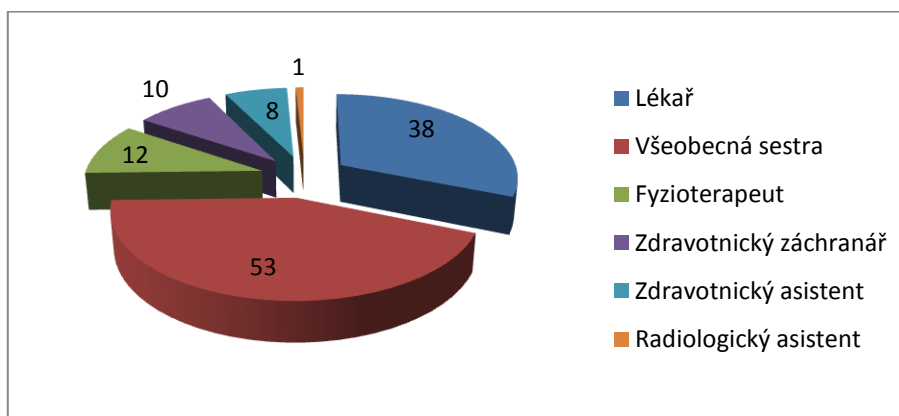

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Čtvrtá otázka použitého dotazníku se týkala vykonávané zdravotnické profese. Nabídnuty byly ve zdravotnictví nejčastěji zastoupené profese, a to lékař, všeobecná sestra, zdravotnický asistent, zdravotnický záchranář, fyzioterapeut, radiologický asistent, zdravotní laborant a laboratorní asistent. Ponechána byla i možnost doplnění profese, která v nabídce nebyla, této možnosti však nikdo nevyužil.

V celkovém součtu odpovědělo 38 lékařů a 84 nelékařských zdravotnických pracovníků. V grafu 3 je uvedeno procentuální zastoupení jednotlivých profesí:

Graf 3: Zdravotnické profese

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

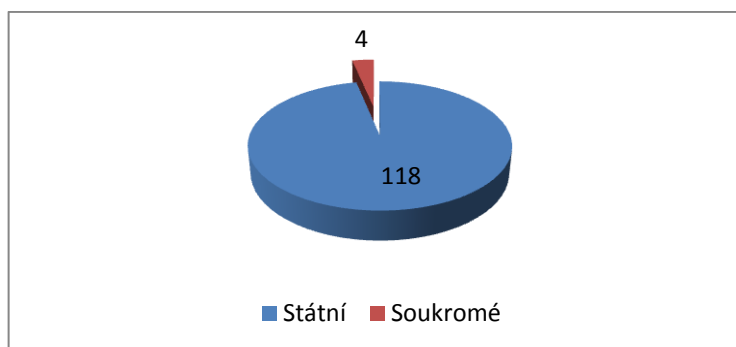
Rozdělení respondentů podle zdravotnického povolání ukazuje, že nejvíce byly zastoupeny všeobecné sestry, těch byl nejvyšší počet jak celkově, tak i z nelékařských profesí. Jednalo se o 53 respondentek (43 %). Jako druhá nejpočetnější byla skupina lékařů, těch odpovědělo 38 (31 %). Poměrně vyrovnaný byl počet fyzioterapeutů (12 respondentů, 10 %), zdravotnických záchranářů (10 respondentů, 8 %) i zdravotnických asistentů (8 respondentů, 7 %). Radiologický asistent byl zastoupen pouze jeden (1 %). Zdravotní laborant a laboratorní asistent nebyl v odpovědích uveden vůbec.

Celkové výsledky provedeného průzkumu se zabývají jen rozdělením na lékaře a nelékařské zdravotnické pracovníky. Přehled rozdělení podle věku a pohlaví je výše uveden v tabulkách a pro tento průzkum malého vzorku není rozhodující.

Z analýzy dotazníku je možno také vyčíst, že všeobecnými sestrami jsou v převážné většině ženy všech věkových kategorií. Početnější věkové zastoupení je patrné ve věkových kategoriích 41 až 50 a 51 až 60 let a to konkrétně 21, respektive 29 respondentek. Profese fyzioterapeuta byla v tomto průzkumu zastoupena pouze ženami, jejichž věk spadá do všech nabídnutých věkových kategorií. Také pozici zdravotnického asistenta zastávají podle dotazníku většinou ženy do 30 let. Tato skutečnost je dána tím, že obor zdravotnický asistent je nový, jeho studium bylo započato teprve v posledních letech. U zdravotnických záchranářů převažují mladí muži, všichni s minimálně vyšším odborným vzděláním, což dokazuje v této profesi již běžný standard.

Další, pátá otázka zjišťovala vlastnictví zdravotnického zařízení, kde je dotazovaný zaměstnán, konkrétně zda se jedná o státní nebo soukromé zařízení.

Graf 4: Vlastnictví zdravotnického zařízení

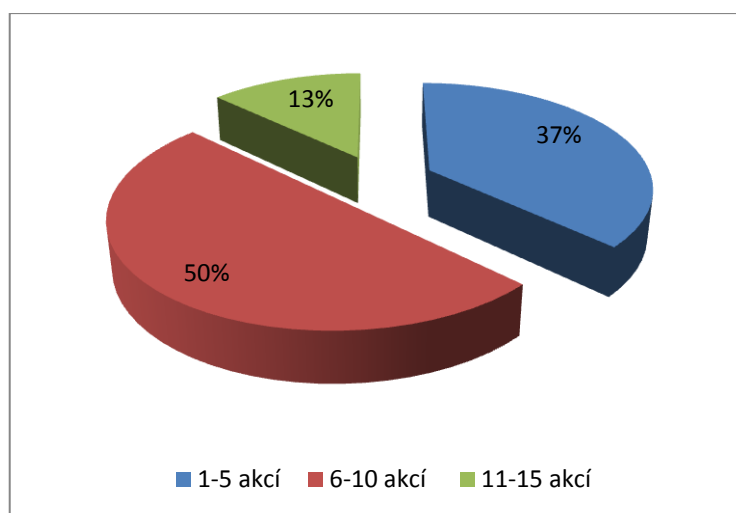

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Naprostá většina odpovědí (118, 96 %) uvedla jako místo pracoviště státní zdravotnické zařízení. Pouze čtyři odpovědi (4 %) byly ze soukromého zařízení, konkrétně se jednalo o dvě lékařky a dvě všeobecné sestry. Právě v soukromých ordinacích byly s žádostmi o předání a vyplnění dotazníku největší obtíže. Ve většině případů byla žádost zamítnuta, anebo odevzdané dotazníky nebyly řádně či vůbec vyplněné a nemohly být tedy zahrnuty do vyhodnocení. Z těchto důvodů je ve výsledcích patrný tak ohromný rozdíl mezi státním a soukromým zdravotnickým sektorem.

Otázka šestá zkoumala, kolika vzdělávacích akcí se dotazovaní ročně zúčastní. Výsledky jsou znázorněny v následujících dvou grafech:

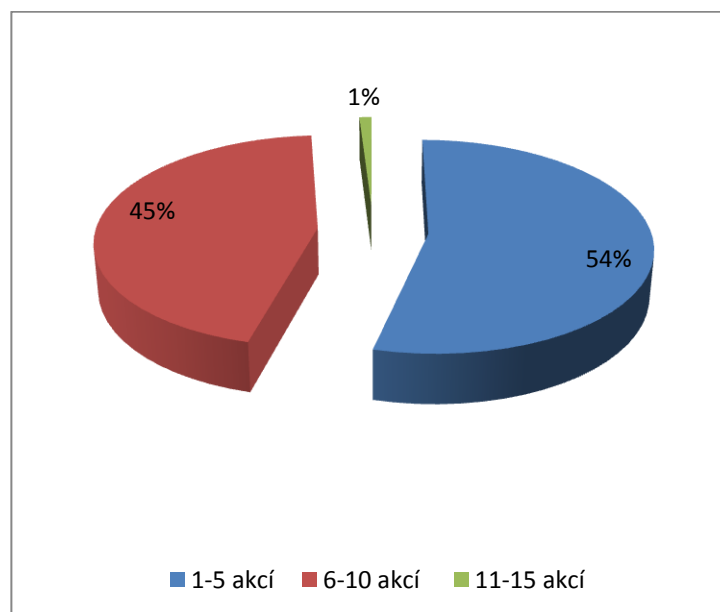
Graf 5a: Účast lékařů na vzdělávacích akcích za kalendářní rok

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Polovina lékařů (19 respondentů, 50 %) navštěvuje vzdělávací akce 6 až 10 ročně, 37 % lékařů (14 osob) se vzdělává 1 až 5 ročně a pouhých 13 % lékařů (5 osob) navštěvuje vzdělávací akce 11 až 15 v roce. Více než 15 akcí za kalendářní rok nenavštíví žádný lékař. Žádný z dotázaných lékařů neuvedl, že by se vzdělávacích akcí nezúčastňoval vůbec.

Graf 5b: Účast NLZP na vzdělávacích akcích za kalendářní rok

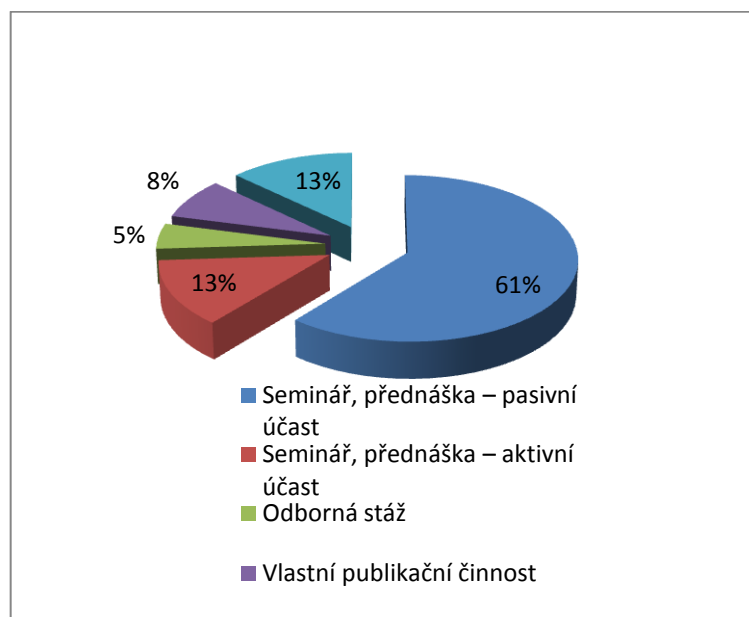
Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Nadpoloviční většina NLZP (45 osob, 54 %) se zúčastňuje 1 až 5 vzdělávacích akcí ročně, druhá část NLZP (38 osob, 45 %) se zúčastňuje 6 až 10 akcí a jen pouhé jedno procento dotázaných NLZP se účastní 11 až 15 akcí ročně. Konkrétně šlo o všeobecnou sestru s bakalářským vzděláním spadající do věkové kategorie 31 až 40 let. Více než 15 akcí se – stejně jako v případě lékařů – nikdo nezúčastňuje. Ani v tomto případě nikdo neuvedl, že by se vzdělávacích akcí vůbec neúčastnil, což není možné, protože i nelékařští zdravotničtí pracovníci jsou povinni celoživotně se vzdělávat.

Při porovnání počtu navštívených akcí lékařů a NLZP, je rozdíl u možnosti účasti na vzdělávacích akcích 11 až 15 akcí ročně, a to ve prospěch lékařů. To může být dáno skutečností, že lékařské povolání přináší nejen více odpovědnosti, ale rovněž i vyšší požadavky na nejnovější znalosti moderní medicíny. Lékaři se proto často vzdělávají i nad rámec nutnosti sbírání počtu kreditů.

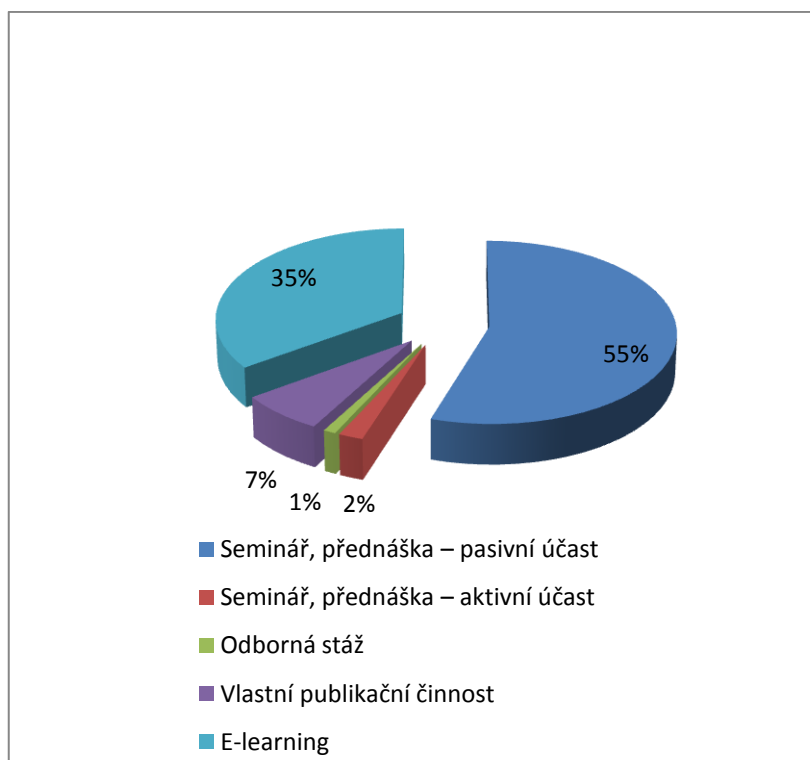
Kromě počtu vzdělávacích akcí je důležitá také jejich forma. Na to, jakou formu vzdělávacích akcí respondenti preferují, se tázala otázka sedmá.

Graf 6a: Formy vzdělávacích akcí – preference lékařů

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Graf 6b: Formy vzdělávacích akcí – preference NLZP

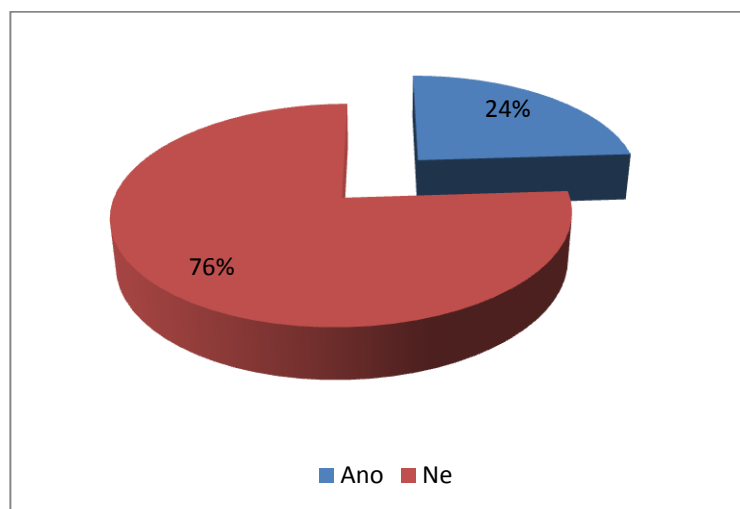
Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Z průzkumu vyplynulo, že naprostá většina zdravotnických pracovníků, ať už to jsou lékaři nebo NLZP, preferují pasivní formy účasti před vlastní přednáškovou činností a také i před vlastní publikační činností. V případě lékařů je to 61 % (23 respondentů) a v případě NLZP je to 55 % (46 respondentů). Tento stav je z velké části způsoben stávající nabídkou vzdělávacích kurzů, kdy většina vzdělávacích akcí probíhá formou přednášek, tedy s pasivní účastí. V současné době se také rozšiřuje nabídka e-learningového vzdělávání, které je výhodné zvláště pro pracovníky žijící a pracující mimo velká města, kde je nabídka vzdělávacích akcí podstatně menší a za akcemi je nutno dojíždět. Toto vzdělávání využívají samozřejmě také pracovníci z velkých měst, například kvůli velké pracovní vytíženosti. Tento trend je patrný i na odpovědích dotazovaných, z kategorie lékařů se e-learningového vzdělávání účastní 13 % respondentů (pět respondentů) a z řad NLZP celých 35 % (29 respondentů). Osobní účast na přednášce, kde bývá na závěr i diskuze, je však většinou nenahraditelná. Odborných stáží se účastní jen minimum pracovníků, 5 % lékařů (dva respondenti) a 1% NLZP (jedna osoba). Tak malé procentuální zastoupení je způsobem nejen malou nabídkou, ale i tím, že odborné stáže jsou řazeny spíše do specializačního vzdělávání než do celoživotního vzdělávání.

Aktivně se vzdělávacího procesu účastní mnohem méně lékařů i ostatních zdravotnických pracovníků. Aktivní přednáškovou činnost provozuje 13 % lékařů (pět osob) a pouhá 2 % NLZP (dva respondenti). Podobné procentuální zastoupení má rovněž i publikační činnost. V případě lékařů se jedná o 8 % (tři respondenti) a v případě NLZP o jedno procento méně, tedy o 7 % (šest osob). Z průzkumu tedy jasně vyplývá, že většina respondentů v obou kategoriích výrazně preferuje pasivní formu vzdělávání před aktivní formou (79 % v případě lékařů a celých 91 % v případě NLZP).

Na formy vzdělávacích akcí navazovala i otázka osmá, která se tázala na konkrétní účast na vzdělávacích akcích jako aktivní přednášející. Z celkového počtu 122 respondentů se aktivně účastní přednáškové činnosti 12 respondentů (10 %). Procentuální podíly lékařů a NLZP jsou následující:

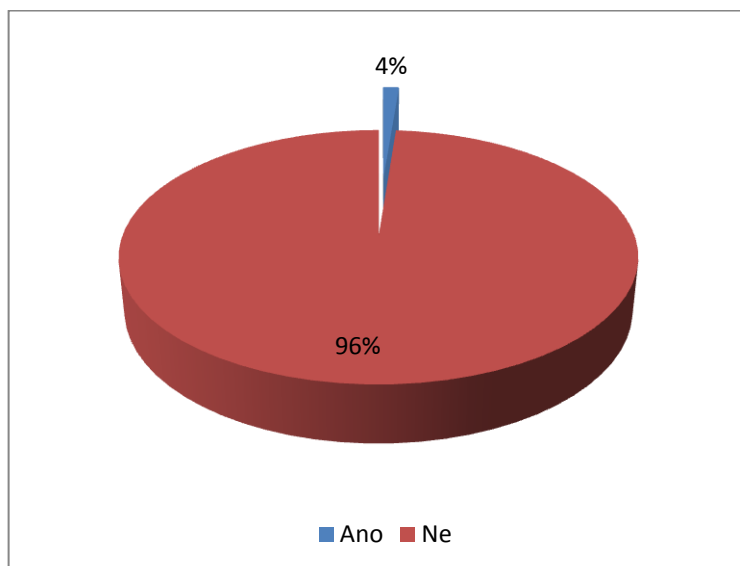
Graf 7a: Účast na vzdělávacích akcích jako přednášející – lékaři

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Jako aktivní přednášející se vzdělávacích akcí zúčastnilo 24 % respondentů – devět lékařů.

Graf 7b: Účast na vzdělávacích akcích jako přednášející – NLZP

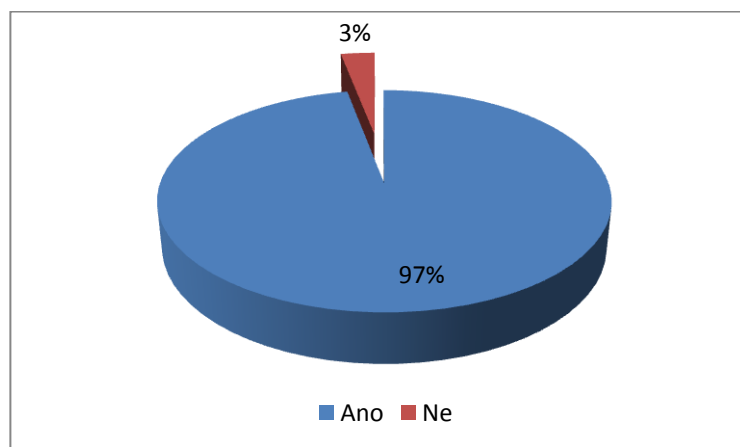

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Jako aktivní přednášející se vzdělávacích akcí zúčastnila pouhá 4 % respondentů – tři NLZP. Z průzkumu vyplynulo, že lékaři jsou v tomto směru aktivnější.

Otázka devátá se tázala, zda by se zdravotní pracovníci vzdělávali i v případě, kdyby celoživotní odborné vzdělávání nebylo povinné. Ze všech odpovědí by se 106 osob (87 %) vzdělávalo, 16 osob (13%) by čas ani peníze celoživotnímu vzdělání nevěnovalo. Rozdělení na lékaře a NLZP je následující:

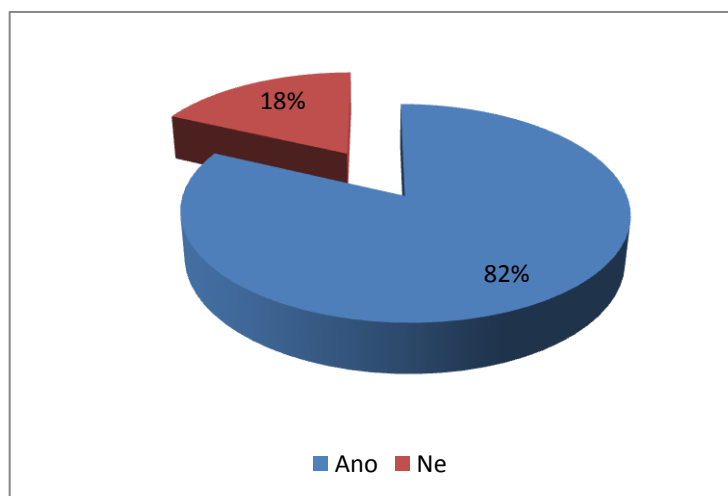
Graf 8a: Vzdělávání se v případě, že by celoživotní odborné vzdělávání nebylo povinné – lékaři

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Téměř všichni respondenti (37 respondentů, 97 %) odpověděli, že by se celoživotního vzdělávání účastnili i v případě, že by vzdělávání nebylo povinné. Pouze jeden respondent (3 %) vyznačil odpověď ne, tedy že by se v případě nepovinného vzdělávání nevzdělával.

Graf 8b: Vzdělávání se v případě, že by celoživotní odborné vzdělávání nebylo povinné – NLZP

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

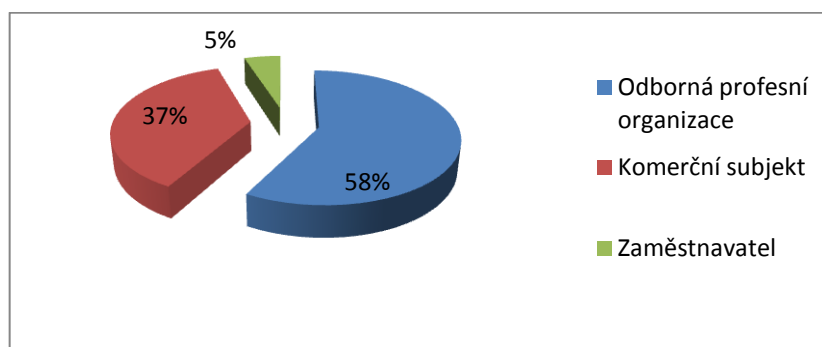
U kategorie NLZP byla hodnota kladných odpovědí na případné dobrovolné celoživotní vzdělávání nižší než u lékařů. 82 % NLZP (69 osob) odpovědělo, že by se dobrovolně celoživotně vzdělávalo a necelá jedna pětina respondentů (18 %, 15 osob) odpověděla, že by se vzdělávacího systému dobrovolně neúčastnila.

U této otázky byl ponechán prostor na doplnění odpovědi ano, konkrétně na zdůvodnění volby ano. Celoživotní vzdělávání zdůvodnilo 62 % lékařů a 51 % NLZP. Odpovědi obou kategorií se v mnohém shodovaly a nebyl v nich patrný zvláštní rozdíl. Respondenti nutnost dalšího celoživotního vzdělávání zdůvodňovali nutností znát aktuální novinky současné medicíny nebo prohloubením a rozšířením dosavadních odborných znalostí svého oboru.

Otázka číslo devět též ověřovala **hypotézu č. 1**, jež zněla, že lékaři a NLZP by se vzdělávali dobrovolně, i kdyby vzdělávání nebylo povinné. Z průzkumu vyplynulo, že 90 % respondentů by se celoživotního vzdělávání účastnilo i v případě jeho nepovinnosti. Jako potvrzení tohoto faktu můžeme doplnit, že tato skutečnost vyplývá i z toho, že zdravotníci se vzdělávacích akcí účastní ve velké míře, a to i nad počet nutný pro nasbírání minimálního počtu kreditů pro stanovené období. **Hypotéza č. 1 tedy byla potvrzena.**

Otázka desátá zjišťovala pořadatele vzdělávacích akcí. Pro někoho totiž může být pořadatel akce rozhodující. Z celkového počtu respondentů 78 osob (63 %) se většinou účastní vzdělávacích akcí pořádaných odbornými profesními organizacemi, 34 osob (29 %) komerčními subjekty a 10 osob (8 %) akcí pořádaných zaměstnavatelem. Následující dva grafy ukazují rozdělení podle lékařů a NLZP:

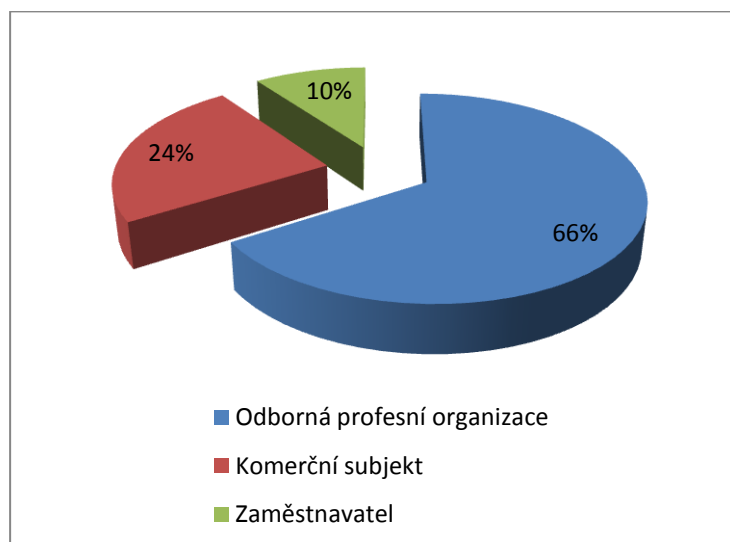
Graf 9a: Pořadatelé vzdělávacích akcí – lékaři

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Nejčastěji (58 %, 22 respondentů) se lékaři zúčastňují akcí, které pořádá odborná profesní organizace. S 37 % (14 respondentů) jsou to pak akce pořádané komerčními subjekty a jen 5 % (2 osoby) připadá na akce pořádané zaměstnavatelem.

Graf 9b: Pořadatelé vzdělávacích akcí – NLZP

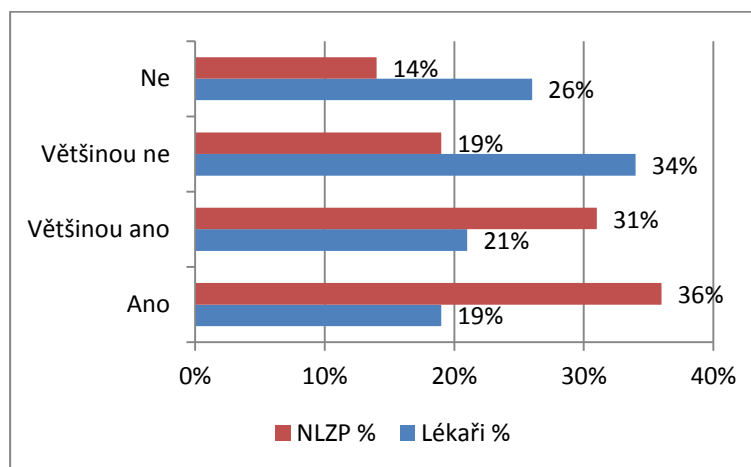
Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Podobné výsledky jsou i v kategorii NLZP. Nejvíce pracovníků (66 %, 56 osob) se účastní akcí pořádaných odbornou profesní organizací, následují akce komerčních subjektů (24 %, 20 respondentů) a vzdělávacích akcí pořádaných zaměstnavatelem se účastní 10 % dotázaných NLZP (8 respondentů).

Nejmenší počet odpovědí v obou kategoriích získaly akce pořádané zaměstnavatelem. To může být způsobeno omezenou nabídkou. Jen větší zdravotnická zařízení organizují pro své zaměstnance vzdělávací akce, a to i několikrát během roku, naopak menší zdravotnická zařízení tyto akce neorganizují vůbec nebo například jen jednou ročně.

Následující, jedenáctá otázka se respondentů tázala na to, zda se při přihlášení na vzdělávací akci rozhodují podle výše přidělovaných kreditních bodů. Pro 37 respondentů (30 %) je počet kreditních bodů důležitý a pod 34 respondentů (28 %) je většinou rozhodující. Naopak pro druhou polovinu respondentů (29 a 22, respektive 24 % a 18 %) počet nehraje roli. Následující graf ukazuje rozdělení podle preferencí lékařů a NLZP.

Graf 10: Rozhodování podle výše kreditních bodů za vzdělávací akce

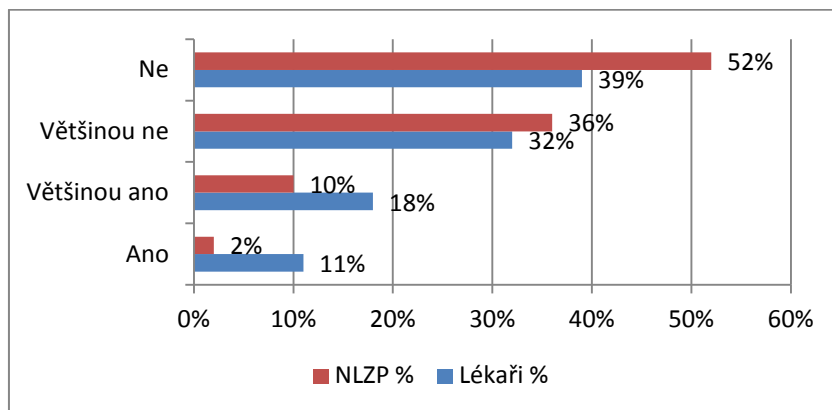

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Odpovědi na tuto otázku se u lékařů a NLZP výrazně lišily. Lékaři se ve většině případů nerozhodují (26 %, 26 respondentů) nebo většinou nerozhodují (34 %, 13 respondentů) podle počtu přidělovaných kreditů, avšak pouze pro jednu třetinu NLZP (14 %, respektive 19 %, 12, respektive 16 respondentů) nejsou kredity rozhodující. Pro většinu NLZP počet kreditních bodů rozhodující je (31 %, respektive 36 % respondentů, 26, respektive 30 respondentů). V případě lékařů je to 21 % (8 osob), respektive 19 % (7 respondentů), lékařů, pro které je počet kreditů důležitý. V celých 67 % NLZP (56 osob) a 40 % lékařů (15 osob) se tedy rozhoduje nebo většinou rozhoduje podle počtu přidělovaných kreditů. Tyto rozdíly mohou být například dány vyšší platou NLZP, který je oproti lékařům většinou značně nižší. NLZP proto berou více v úvahu i finanční stránku věci a když už vzdělávací akci věnují čas a peníze, chtějí získat co nejvyšší počet kreditních bodů.

Dalším faktorem v rozhodování o účasti na vzdělávací akci může pro někoho být i doprovodný program. Tím zpravidla bývá občerstvení či společenský večer s kulturním programem. Otázce doprovodných programů se věnovala otázka dvanáctá. Pro polovinu dotázaných (101 osob, 82 %) není přítomnost rozhodující vůbec nebo většinou ne. Pro 6 osob (5 %) je doprovodný program rozhodující a pro 15 osob (12 %) přítomnost doprovodného programu většinou rozhodne o jejich účasti či neúčasti. Lékaři a NZLP odpověděli takto:

Graf 11: Rozhodování podle přítomnosti doprovodného programu na vzdělávací akci

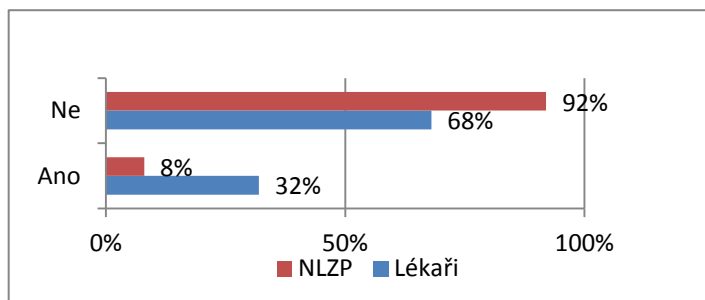

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

V této otázce mají lékaři i NLZP víceméně stejný postoj. Celých 71 % lékařů a 88 % NLZP se při přihlašování na vzdělávací akci nerozhodují nebo většinou nerozhodují (lékaři 39 %, respektive 32 % /15, respektive 12 osob/ a NLZP 52%, respektive 36 % /44, respektive 30 osob/) podle toho, zda je součástí také doprovodný program. Naopak rozhodné ano uvedlo 11 % lékařů (čtyři osoby) a 2 % NLZP (dvě osoby). Lékaři častěji vyhledávají tyto doprovodné programy, protože si při nich v neformálním prostředí mohou předávat své zkušenosti a sdělovat své názory a také získají nové kontakty, které mohou využít při výkonu svého povolání.

Nabídka vzdělávacích akcí je velice široká a jednotlivé akce se mohou lišit kvalitou. Další dotaz, otázka třináct, byl tedy zaměřen na posouzení kvality vzdělávací akce podle pořadatele. 19 respondentů (16 %) rozdíl v kvalitě vzdělávacích akcí pozoruje, 103 respondentů (84 %) nikoli. Rozdělení na kategorii lékařů a NLZP je vidět na následujícím grafu:

Graf 12: Kvalita vzdělávacích akcí podle pořadatele

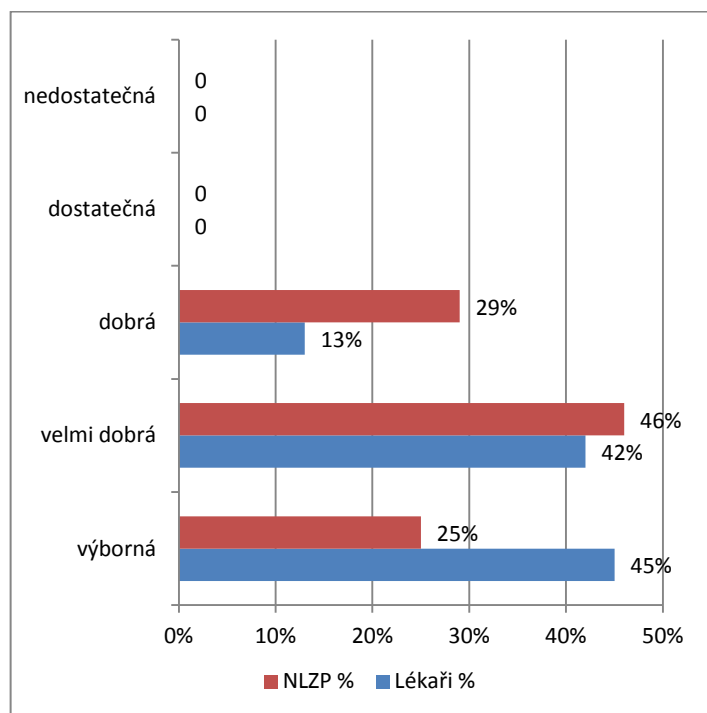

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Z výsledků vyplynulo, že lékaři jsou ve svém hodnocení mnohem kritičtější a celá jedna třetina (32 %, 12 osob) jich odpověděla, že v kvalitě vzdělávacích akcí v závislosti na pořadateli pozorují rozdíl. V kategorii NLZP pozoruje rozdíl jen 8 % respondentů (sedm osob). Odpovědi mohou sice být vysoce subjektivní, ale mohou vyjadřovat i důvěru jednotlivců ke sdělovaným informacím na vzdělávací akci a ochotě jejich následného uplatňování v praxi.

Na předchozí otázku navazovaly dvě následující otázky. Otázka čtrnáct zjišťovala, kvalitu přednášejících na akcích pořádaných odbornou profesní organizací. 38 respondentů (31 %) považuje kvalitu přednášejících na akcích pořádaných odbornou profesní organizací za výbornou, 55 (45 %) za velmi dobrou a 29 osob (24 %) za dobrou. Horší ohodnocení akcím pořádaných odbornou profesní organizací nikdo nedal. V následujícím grafu jsou zanesena data podle kategorií respondentů:

Graf 13: Kvalita vzdělávacích akcí – pořadatel odborná profesní organizace

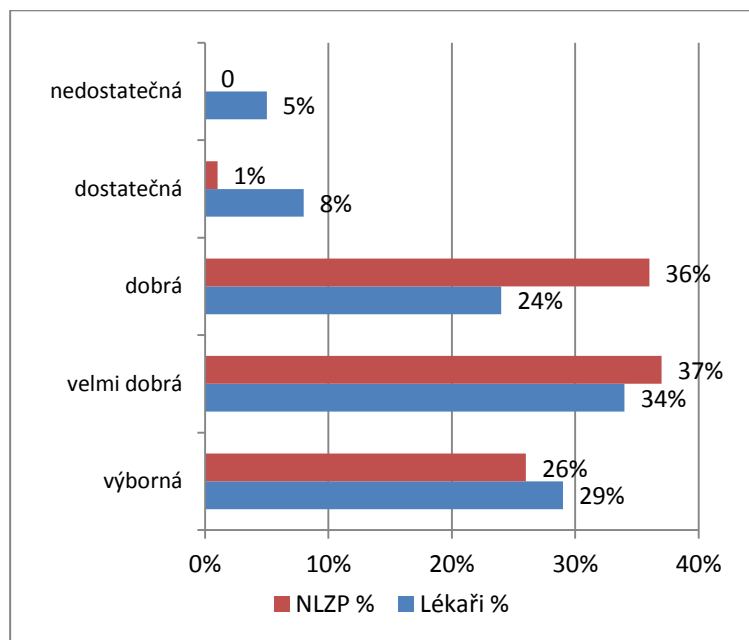
Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Vzdělávací akce pořádané odbornou profesní organizací hodnotili kladně jak lékaři, tak i NLZP. Lékaři byli s kvalitou spokojenější než NLZP. Celých 87 % lékařů

považuje kvalitu za výbornou (45 %, 17 respondentů) nebo velmi dobrou (42 %, 16 respondentů). V případě NLZP jde pak o 25 % respondentů (21 respondentů), jež označili kvalitu za výbornou a 46 % (39 respondentů) za velmi dobrou. Za dobrou označilo kvalitu akcí 13 % lékařů (5 osob) a 29 % NLZP (24 respondentů). Za dostatečnou nebo nedostatečnou nepovažuje kvalitu těchto akcí nikdo.

Kvalitu přednášejících na akcích pořádaných komerčními subjekty zjišťovala otázka patnáct. Výsledky byly obdobné jako u předcházející otázky. 33 respondentů (27 %) považuje kvalitu za výbornou a 44 respondentů (36 %) za velmi dobrou. Za pouze dobrou ji považuje 39 respondentů (32 %). Naopak za dostatečnou či nedostatečnou ji považuje šest respondentů (čtyři a dva respondenti, respektive 3 % a 2 %). Následující graf prezentuje rozdělení odpovědí podle lékařů a NLZP:

Graf 14: Kvalita vzdělávacích akcí – pořadatel komerční subjekt

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

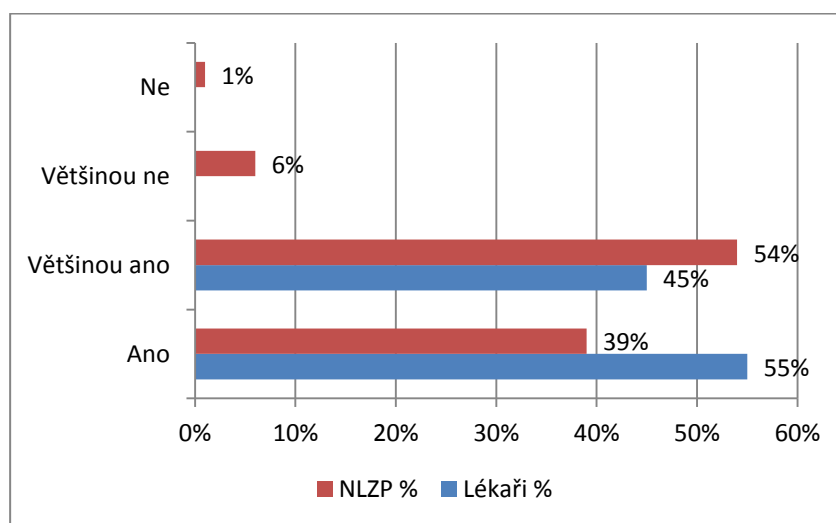
V tomto případě byli naopak lékaři při hodnocení akcí pořádaných komerčními subjekty kritičtější. Kvalitu dostatečně a nedostatečně ohodnotilo 13 % lékařů (8 % a 5 %, tři a pět osob). Jako dobrou ji ohodnotilo 24 % respondentů (9 respondentů osob) z řad lékařů. Naopak jako velmi dobrou či výbornou kvalitu vzdělávacích akcí vidí celých 63 % dotázaných lékařů (34 % a 29 %, 13 a 11 respondentů). Obdobně

ohodnotili kvalitu akcí i NLZP. Jako dostatečnou ji vidí 1 % dotázaných (jedna osoba), jako dobrou 36 % NLZP (30 respondentů) a jako velmi dobrou či dobrou také 63 % respondentů z řad NLZP (37 % a 26 %, 31 a 22 osob).

Výsledek průzkumu lze shrnout tak, že podstatné rozdíly v kvalitě přednášejících účastníci vzdělávacích akcí neshledávají. To je potěšující skutečnost, protože nabídka vzdělávacích akcí, které pořádají firmy, je velmi rozsáhlá a je pozitivní, že akce byly po odborné stránce hodnoceny jako kvalitní.

Další otázka šestnáct se zajímala o to, zda lékaři a NLZP poznatky získané na vzdělávacích akcích uplatňují i ve vlastní praxi. Celých 95 % respondentů znalosti uplatní nebo většinou uplatní (54 respondentů a 62 respondentů, respektive 44 % a 51 %). Pouze 5 % (6 osob, 4 % a 1 %) znalosti neuplatní. Podrobné rozdělení na lékaře a NLZP je patrné na následujícím grafu:

Graf 15: Uplatnění znalostí ze vzdělávacích akcí v odborné praxi

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

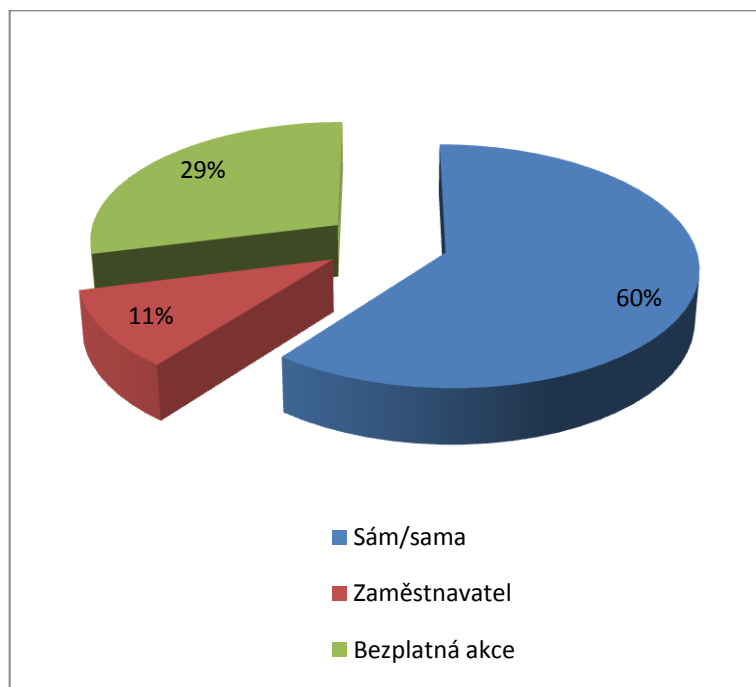
Všichni lékaři odpověděli, že poznatky získané v rámci vzdělávací akce uplatní ve své profesi. Konkrétně možnost ano zvolilo celých 55 % lékařů (21 respondentů) a možnost většinou ano 45 % (17 respondentů). Evidentně lékaři neplýtvají svým časem a navštěvují jen akce, které jsou pro ně přínosné. Mezi NLZP se najdou výjimky. Jedno procento (jedna osoba) uvedlo, že znalosti neuplatní vůbec a 6 % respondentů (5 osob)

znalosti většinou neuplatní. Všichni ostatní (93 %, 78 respondentů) získané poznatky ve své odborné praxi využijí.

Otázka šestnáct zároveň také ověřovala **hypotézu č. 2**: Poznatky získané na vzdělávacích akcích lékaři i NLZP hodnotí pozitivně a aktivně je využívají ve své odborné praxi. **Hypotéza č. 2 byla potvrzena**, celých 93 % NLZP a 100 % lékařů získané poznatky v praxi uplatňuje.

Otázka sedmnáct, jež následovala, se dotazovala na plátce vzdělávacích akcí. Většina (99 osob, 81 %) si náklady na účast na vzdělávacích akcích platí sama, pěti osobám (4 %) je platí zaměstnavatel a 18 respondentů (15 %) se účastní bezplatných akcí. Grafy zobrazující úhradu účastnického poplatku vzdělávací akce lékařů a NLZP jsou níže:

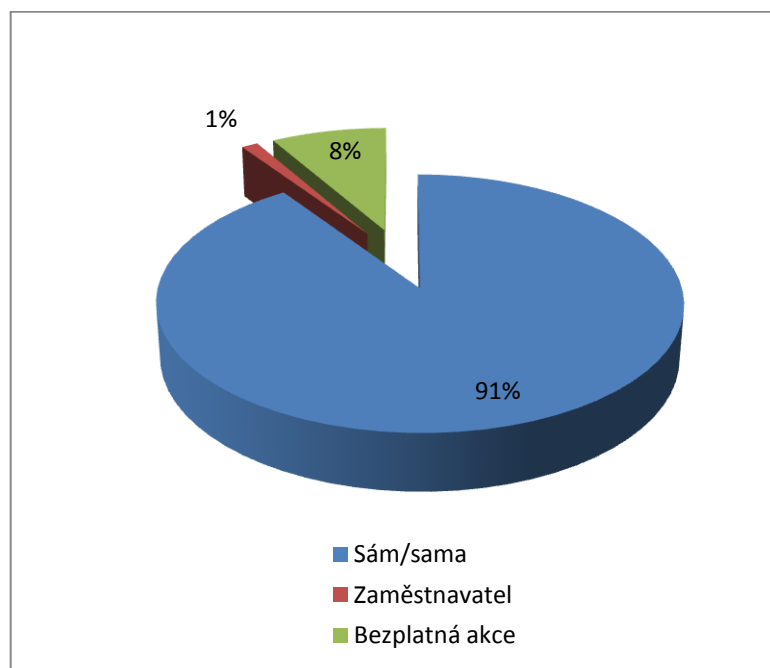
Graf 16a: Úhrada účastnického poplatku vzdělávací akce – lékaři

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Lékaři si v 61 % (23 respondentů) hradí poplatek sami, ale třetina lékařů (29 %, 11 respondentů) navštěvuje bezplatné akce. Zbývajícím 10 % (4 osoby) hradí poplatky zaměstnavatel či se jedná o akci přímo pořádanou zaměstnavatelem.

Graf 16b: Úhrada účastnického poplatku vzdělávací akce – NLZP

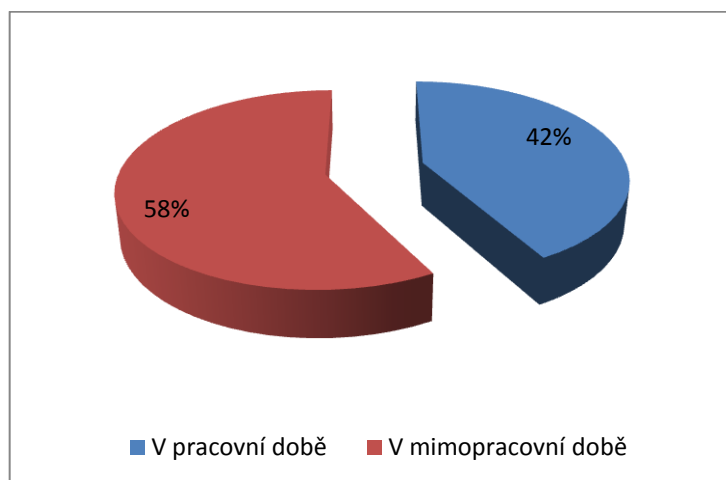
Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

U nelékařských zdravotnických pracovníků je situace zcela jiná. NLZP si v 91 % (76 respondentů) hradí poplatek sami, jen 8 % (7 respondentů) navštěvuje bezplatné akce a pouhému jednomu procentu hradí akce zaměstnavatel.

Z uvedeného vyplývá, že zaměstnavatel sice požaduje, aby se jeho zaměstnanci pravidelně vzdělávali, ale vzdělávací akce prakticky sám nepořádá a valné většině ani neproplácí účastnický poplatek, což je jistě způsobeno nedostatkem finančních prostředků, který obecně ve zdravotnictví panuje. Zdravotnická zařízení ve svých finančních vydáních preferují jiné výdaje než výdaje na vzdělávání jednotlivců. Z průzkumu je také patrné, že je upřednostňováno vzdělávání lékařů, u kterých je alespoň malé části poplatek zaměstnavatelem hrazen.

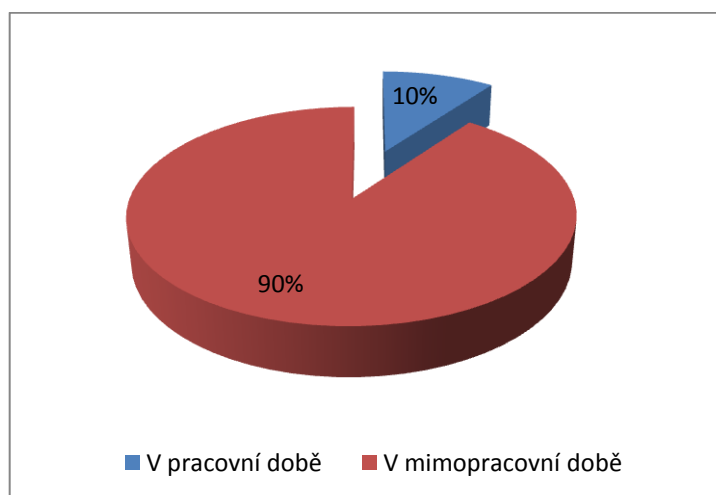
Na úhradu účastnických poplatků navazovala otázka osmnáctá, která pátrala po tom, zda se pracovníci účastní vzdělávacích akcí v pracovní době nebo ve svém volném čase. Většina respondentů (67 osob, 55 %) se akcí účastní o víkendech, po pracovní době ve všední den vzdělávací akce navštěvuje 31 respondentů (25 %) a jen pětina respondentů (24 osob, 20 %) se vzdělává v pracovní době. Situace v kategorii lékařů a NZLP je možno porovnat na následujících grafech:

Graf 17a: Účast na vzdělávacích akcích – lékaři

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Graf 17b: Účast na vzdělávacích akcích – NLZP

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Zde se potvrdilo, že zaměstnavatel většinou neumožňuje pracovníkům vzdělávání v pracovní době, a pokud ano, jsou to spíše lékaři, kterým je toto umožněno.

42 % lékařů (16 respondentů) se účastní vzdělávacích akcí v pracovní době a 58 % (22 respondentů) v mimopracovní době. Těchto 58 % je tvořeno z 34 % (13 osob) časem v pracovní dny a jen 24 % (9 osob) tvoří čas o víkendech. U NLZP je situace jiná. Pouze 10 % pracovníků (8 respondentů) se účastní vzdělávacích akcí v pracovní době a celých 90 % (76 respondentů) v době mimopracovní, přičemž převažují víkendové akce (69 %, 58 respondentů) a jen 21 % (18 respondentů) se účastní

vzdělávacích akcí v pracovních dnech po pracovní době. Tato skutečnost může být zapříčiněna například dlouhými směnami, kdy NLZP mají čas pouze ve volný víkendový den. Také mnoho vzdělávacích akcí pro NLZP se koná právě o víkendech. V pracovních dnech se většinou pořádají odborné kurzy, u kterých je nutná účast na výukovém zdravotnickém pracovišti.

Předchozí dvě otázky se dotazovaly na **hypotézu č. 3**, jež zní: Lékaři jsou ochotni do dalšího vzdělávání investovat nejen čas, ale i své peníze, naopak NLZP více navštěvují bezplatné vzdělávací akce, a to v rámci své pracovní doby.

Otázky k této hypotéze byly záměrně položeny tak, aby respondenti odpověděli podle skutečného stavu, tedy kdo jim poplatek za vzdělávací akci hradí a kdy se akcí zúčastňují. Pokud by byla otázka položena přímo, tedy jaká je jejich představa úhrady poplatku a preferované doby konání akcí, velká většina dotázaných by jistě odpověděla, že chce bezplatné akce konané v pracovní době.

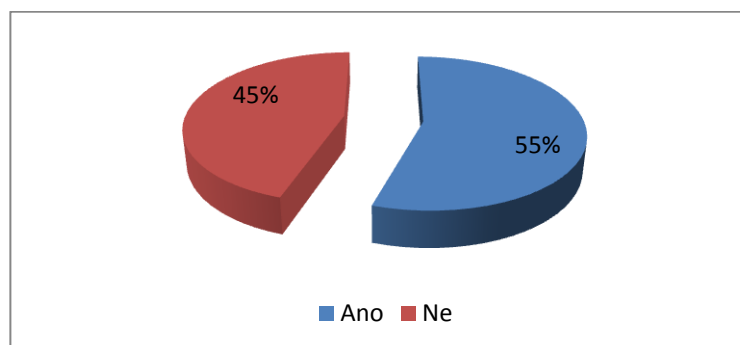
Hypotéza č. 3 se tak potvrdila pouze částečně, a to v části týkající se lékařů. Lékaři si ve většině případů hradí poplatky za vzdělávací akce sami a většinou se jich účastní v mimopracovní době. Hypotéza se nepotvrdila v případě nelékařských zdravotnických pracovníků, kteří si také většinou musí poplatky za akce hradit sami, musí je však navštěvovat mimo pracovní dobu.

U této hypotézy je možno diskutovat o tom, jak se realita liší od přání zdravotnických pracovníků. Lékaři už ze samotné podstaty svého povolání často počítají s tím, že výkon jejich náročného povolání nebude omezen jen na běžnou pracovní dobu, ale že bude klást nároky i na mimopracovní čas, právě například účasti na vzdělávacích akcích. Naopak nelékařští zdravotničtí pracovníci si často neuvědomují, že profese zdravotnického pracovníka je velmi náročná z pohledu celoživotního vzdělávání a že bude nutné tomu věnovat i část svého volného času a vlastní finanční prostředky.

Následující otázky devatenáct, dvacet a dvacet jedna byly určeny pouze pro lékaře.

Otázka devatenáct se tázala na to, zda lékaři vědí o výhodách, jež jim přináší povinné členství v České lékařské komoře.

Graf 18: Znalost výhod členství v České lékařské komoře

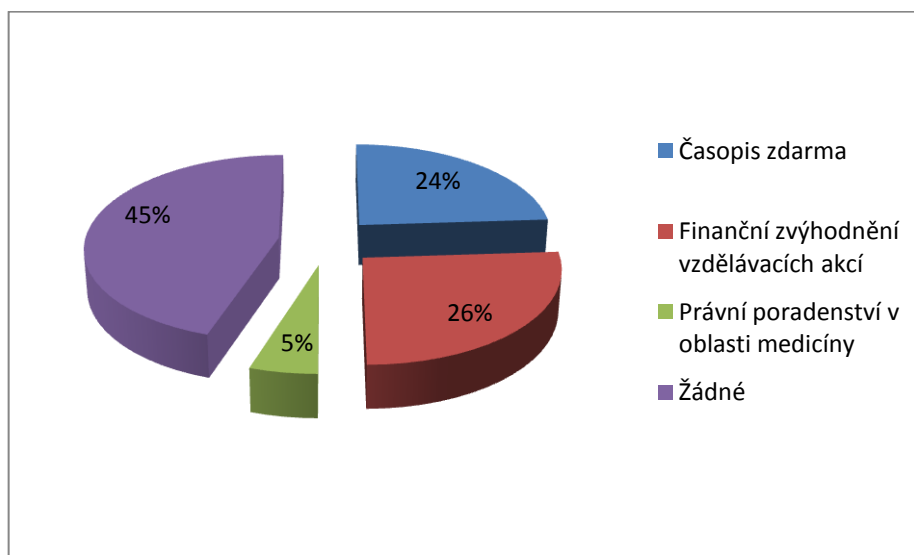

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Mírná nadpoloviční většina (55 %, 21 osob) lékařů odpověděla, že výhody zná, zbytek (45 %, 17 respondentů) o výhodách informován není.

Další otázka dvacet zjišťovala, které konkrétní výhody lékaři užívají. Možnosti nebyly nabídnuty, lékaři sami měli napsat, jaké výhody to jsou.

Graf 19: Výhody členství v České lékařské komoře

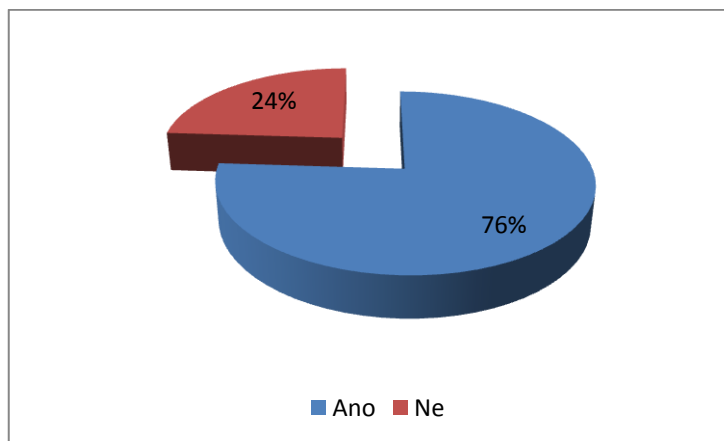
Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Ve svých odpovědích lékaři nejčastěji uvedli (45 %, 17 respondentů), že nevyužívají žádné výhody členství v ČLK. Další nečastější odpovědi byly, že využívají finanční zvýhodnění vzdělávacích akcí (26 %, 10 respondentů) a dostávají časopis zdarma

(24 %, devět respondentů). Jen 5 % (dva respondenti) lékařů uvedlo, že využívá právní poradenství v oblasti medicíny, které ČLK svým členům poskytuje.

Na závěr bloku otázek pro lékaře byla položena i přímá otázka dvacet jedna, zda by lékaři měli zájem být členy ČLK, pokud by toto členství nebylo povinné.

Graf 20: Výhody členství v České lékařské komoře

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Odpovědi byly jednoznačné, 76 % (29 respondentů) lékařů by o členství zájem nemělo, pouze 24 % respondentů (devět respondentů) zvolilo možnost ano.

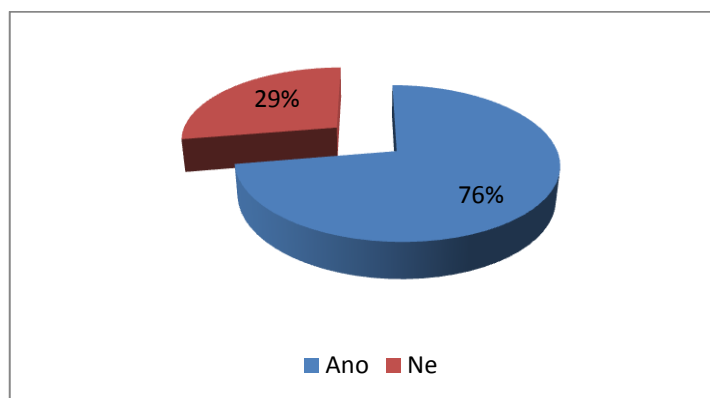
Otázka dvacet jedna také ověřovala **hypotézu č. 4:** Pokud by členství v ČLK nebylo povinné, lékaři by se jejími členy většinou nestali. Současné povinné členství jim nepřináší žádné výhody.

Tato hypotéza se potvrdila jen částečně. Pokud by členství v ČLK nebylo povinné, jen čtvrtina dotázaných lékařů by se jejími členy stalo. Druhá část hypotézy týkající se výhod členství se nepotvrdila, protože členství v ČLK lékařům určité výhody přináší. Jde však o výhody minimální, o něž lékaři nemusí mít zájem a po mnoha letech členství už o nich mnohdy ani nevědí.

Poslední dvě otázky dotazníku byly určeny pro nelékařské zdravotnické pracovníky.

Otázka dvacátá druhá se dotazovala na to, zda NLZP jsou členy některé profesní organizace.

Graf 21: Členství NLZP v profesních organizacích

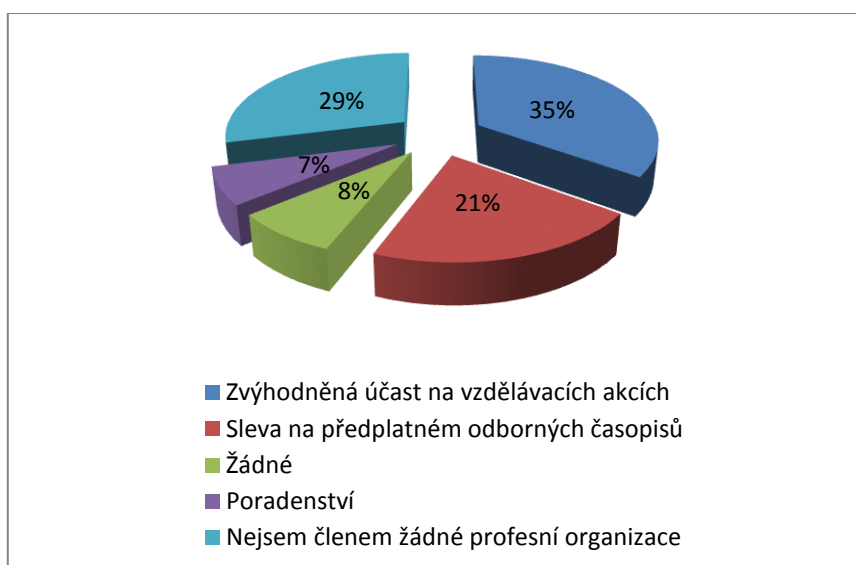

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

V průzkumu pouze 29 % NLZP uvedlo, že není členem žádné profesní organizace. Dvě třetiny (71 %) NLZP tedy členy profesních organizací jsou.

Poslední dvacátá třetí otázka byla věnována zjištění konkrétních výhod členství v profesních organizacích.

Graf 22: Výhody členství NLZP v profesních organizacích

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní šetření)

Pro 35% NLZP (29 respondentů) je největší výhodou zvýhodněná účast na vzdělávacích akcích. 21 % respondentů (18 osob) spatřuje výhodu ve slevě na

předplatném odborných časopisů a pro 7 % (šest osob) je výhodou poradenství. Právě o poskytovaném profesním poradenství se mezi NLZP málo ví a jen málokdo této služby využívá. 8 % dotázaných NLZP (7 respondentů) se domnívá, že jim členství v profesní organizaci nepřináší žádné výhody. 29 % NLZP (24 respondentů) není členem žádné profesní organizace.

Poslední dvě otázky ověřovaly **hypotézu č. 5**, jež zněla, že pro NLZP je členství v odborné profesní organizaci dobrovolné a přináší jim výhody. **Hypotézu č. 5** týkající se členství a výhod plynoucích ze členství v profesní organizaci **průzkum potvrdil**. Pro nelékařské zdravotnické pracovníky je členství v odborných profesních organizacích opravdu dobrovolné a přináší jim výhody, které také skutečně využívají.

ZÁVĚR

Celoživotní vzdělávání je v současné době velmi rozšířené. Mnoho zaměstnanců se dobrovolně vzdělává a zvyšuje svou kvalifikaci. Rovněž i zaměstnavatelé se snaží zvyšovat kvalifikaci svých zaměstnanců a vytvářet tak svoji konkurenční výhodu. Situace ve zdravotnictví je však zcela jiná. Tam naopak zdravotníci mají za povinnost rozšiřovat své znalosti a navštívit daný počet vzdělávacích akcí, respektive nasbírat určitý počet kreditních bodů. Potřeba jejich dalšího a dalšího vzdělání je také stimulována rozvojem na poli medicíny, ale i například změnami kompetence a odpovědnosti práce NZLP.

Předložená diplomová práce se věnovala právě celoživotnímu vzdělávání lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků. Práce je rozdělena na dvě části. V části teoretické je podán celkový a komplexní přehled o vzdělávání lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků v České republice. Je uvedeno, v jakých oborech je možné se vzdělávat, jaké jsou udělovány certifikáty, jaké organizace vzdělávání zajišťují a jsou rovněž zmíněny požadavky na celoživotní vzdělávání. Pozornost byla také věnována jednotlivým legislativním změnám, jež na poli vzdělávání zdravotnických pracovníků proběhly v posledních letech. Praktická část diplomové studie formou dotazníkového šetření zjišťuje a následně analyzuje názory lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků na jejich další odborné vzdělávání. Vychází při tom z pěti hypotéz, které jsou zaměřeny na zjištění postojů lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků k dalšímu povinnému a dobrovolnému vzdělávání a jejich názorů týkajících se potřebnosti tohoto vzdělávání a využitelnosti získaných teoretických poznatků v praxi.

Pro praktickou část bylo stanoveno pět hypotéz a jejich výsledky byly následující.

Hypotéza č. 1: Lékaři a NLZP by se vzdělávali dobrovolně, i kdyby vzdělávání nebylo povinné. Z provedeného dotazníkového šetření vyplynulo, že celých 90 % respondentů by se celoživotního vzdělávání účastnilo i v případě, že by nebylo povinné.

Hypotéza č. 1 tedy byla potvrzena.

Hypotéza č. 2: Poznatky získané na vzdělávacích akcích lékařů i NLZP hodnotí pozitivně a aktivně je využívají ve své odborné praxi. I tato **hypotéza byla provedeným výzkumem potvrzena**, celých 93 % NLZP a 100 % lékařů získané poznatky v praxi uplatňuje.

Hypotéza č. 3: Lékaři jsou ochotni do dalšího vzdělávání investovat nejen čas, ale i své peníze, naopak NLZP více navštěvují bezplatné vzdělávací akce, a to v rámci své pracovní doby. Tato **hypotéza č. 3** nebyla potvrzena jako celek, ale **potvrdila se pouze částečně**, a to v části týkající se lékařů. Lékaři si ve většině případů hradí poplatky za vzdělávací akce sami a většinou se jich účastní v mimopracovní době. Hypotéza se nepotvrdila v případě nelékařských zdravotnických pracovníků, kteří si také většinou musí poplatky za akce hradit sami, musí je však navštěvovat mimo pracovní dobu.

Hypotéza č. 4: Pokud by členství v ČLK nebylo povinné, lékaři by se jejími členy většinou nestali. Současné povinné členství jim nepřináší žádné výhody. I tato **hypotéza č. 4 se potvrdila jen částečně**. Pokud by členství v ČLK nebylo povinné, jen čtvrtina dotázaných lékařů by se stalo členy ČLK. Druhá část hypotézy týkající se výhod členství se nepotvrdila, protože členství v ČLK lékařům určité výhody přináší.

Z provedeného dotazníkového šetření vyplývá, že většina lékařů je nespokojena s povinným členstvím v ČLK. Toto členství jim nepřináší žádné výhody a dobrovolně by se do ČLK proto přihlásila jen čtvrtina lékařů. Naopak NLZP vidí smysl ve členství v různých odborných organizacích, a to proto, že výhody vyplývající ze členství v nich jim opravdu slouží a využívají je. Stálo by proto jistě za zvážení, zda je vhodné ponechat povinné členství lékařů v ČLK i do budoucna.

Hypotéza č. 5: Pro NLZP je členství v odborné profesní organizaci dobrovolné a přináší jim výhody. **Hypotézu č. 5 průzkum potvrdil**. Pro nelékařské zdravotnické pracovníky je členství v odborných profesních organizacích dobrovolné, ti jej většinou i využívají a tato členství výhody svým členům skutečně přináší.

Cíle diplomové práce, jež byly stanoveny, byly splněny.

Autorka věří, že její práce nabídla čtenářům dostatečné množství informací, které se týkají celoživotního vzdělávání lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků. Výsledky provedeného výzkumu budou jistě inspirací nejen pro pracovníky organizací pořádající vzdělávací akce, ale i pro samotné pracovníky zdravotnických zařízení. Předkládaná diplomová práce bude zároveň pomocníkem a zdrojem podnětů při tvorbě nových vzdělávacích akcí.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

Autorský kolektiv. *Vývoj zdravotnictví České republiky po roce 1989*. Praha: ÚZIS, 2010. ISBN 978-80-7280-900-4.

BRŮHA, D., E. PROŠKOVÁ. *Zdravotnická povolání*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. ISBN 978-80-7357-661-5.

JANEČKOVÁ, H., H. HNILICOVÁ. *Úvod do veřejného zdravotnictví*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-592-9.

KOŘENEK, J. *Lékařská etika*. 2. vyd. Praha: Triton, 2004. ISBN 80-7254-538-8.

KUTNOHORSKÁ, J. *Historie ošetrovatelství*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3224-4.

MACH, J. a kol. *Zdravotnictví a právo*. Praha: Lexis Nexis, 2005. ISBN 80-86199-93-2.

Ministerstvo pracuje na přípravě novel předpisů o vzdělávání. *Zdravotnické noviny*. 2013, roč. 62, č. 6. ISSN 0044-1996.

SOVOVÁ, O. *Zdravotnická praxe a právo*. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87212-72-1.

Seznam použitých internetových zdrojů

Akreditované kurzy a získávání způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. [online]. [cit. 2013-07-16]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/nelekarske-profese/akreditovane-kurzy-a-ziskavani-zpusobilosti-k-vykonu-nelekarskeho-zdravotnickeho-povolani.aspx>

Atestační zkouška. [online]. 13. 6. 2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.lf1.cuni.cz/atestacni-zkouska2012>

Certifikovaný kurz Funkční vyšetření plic. [online]. [cit. 2013-09-06]. <http://www.ftn.cz/vzdelavani/kurzy-pro-nelekare/>

Členské příspěvky na činnost České lékařské komory. [online]. 2011 [cit. 2013-10-12]. Dostupné z: <http://www.lkcr.cz/clenske-prispevky-423.htm>

Členství. [online]. 2011 [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: <http://www.lekarnici.cz/O-CLnK/Clenstvi-v-CLnK/Clenstvi.aspx>

Historie a současnost IPVZ. [online]. 2008-2013 [cit. 2013-07-10]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/historie-a-soucasnost-ipvz.aspx>

Jak to bude se vzděláváním zdravotnických pracovníků?. [online]. 16. 11. 2012 [cit. 2013-08-12]. Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/sestra/jak-to-bude-se-vzdelavanim-zdravotnickych-pracovniku-467691>

Jak získat specializovanou způsobilost. [online]. 2008-2013 [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/jak-ziskat-specializovanou-zpusobilost.aspx>

Jak získat specializovanou způsobilost – farmaceuti. [online]. 2008-2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/farmaceuti/jak-ziskat-specializovanou-zpusobilost-farmaceuti.aspx>

Jak získat specializovanou způsobilost – nelékařské profese. [online]. 2008-2013 [cit. 2013-07-16]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/nelekarske-profese/jak-ziskat-specializovanou-zpusobilost-nelekarske-profese.aspx>

Jak získat specializovanou způsobilost – zubní lékaři. [online]. 2008-2013 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/zubni-lekari/jak-ziskat-specializovanou-zpusobilost-zubni-lekari.aspx>

Obor Ošetrovatelství. [online]. 17. 4. 2012 [cit. 2013-08-19]. Dostupné z: <http://lf.osu.cz/uom/index.php?kategorie=16&id=7730>

O elektronickém vzdělávání. [online]. 2009 [cit. 2013-12-17]. Dostupné z: <http://www.eclk.cz/sid=e8e4obgu0gqa7q0a0uhe7keig3/o-e-learningu-clk/>

Poslání a činnost. [online]. 2005-2013 [cit. 2013-08-13]. Dostupné z: <http://www.pouzp.cz/text/cs/poslani-a-cinnost.aspx>

Přípravný výbor České komory zdravotnických pracovníků. [online]. 2012 [cit. 2013-11-29]. Dostupné z: <http://www.ckzp.cz/>

Registrace nelékařských zdravotnických pracovníků po nabití účinnosti „malé novely“. [online]. 22. 4. 2011 [cit. 2013-07-17]. Dostupné z: http://www.nconzo.cz/c/document_library/get_file?uuid=fce4dd08-ca37-4b57-957e-cb49ef568640&groupId=10122

Transformace nelékařských zdravotnických povolání v ČR. [online]. 3. 12. 2012 [cit. 2013-12-17]. Dostupné z: <http://www.florence.cz/odborne-clanky/archiv-florence/2012/12/transformace-nele-kar-sky-ch-zdravotnickych-povola-ni-v-c-r/>

Vstup do specializačního vzdělávání. [online]. 16. 11. 2012 [cit. 2013-07-03]. Dostupné z: <http://www.lf1.cuni.cz/vstup-do-specializacniho-vzdelavani>
Vzdělávání. [online]. 2007 [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: http://www.dent.cz/index.php?id_strana=22-Vzdelavani

Základní informace. [online]. 2011 [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.lkcr.cz/zakladni-informace-203.html>

Základní informace o projektu. [online]. [cit. 2013-09-06]. Dostupné z: <http://www.vzdelavani-zdravotniku.cz/nelekarsti-zdravotnicti-pracovnici/o-projektu>

Základní informace o projektu. [online]. [cit. 2013-12-17]. Dostupné z: <http://www.vzdelavani-zdravotniku.cz/lekarsti-zdravotnicti-pracovnici/zakladni-informace-o-projektu>

Zdravotní sestrou jedině s vysokoškolským diplomem. [online]. 2000-2013 [cit. 2013-10-30]. Dostupné z: <http://www.vysokeskoly.cz/clanek/zdravotni-sestrou-jedine-s-vysokoskolskym-diplomem>

Získávání kreditů. [online]. 2008-2013 [cit. 2013-08-13]. Dostupné z: <http://www.ipvz.cz/nelekarske-profese/ziskavani-kreditu.aspx>

Zřízení akademie celoživotního vzdělávání zdravotníků (ACVZ) při VFN v Praze. [online]. 21. 11. 2012 [cit. 2013-17-12]. Dostupné z: <http://www.acvz.cz/zrizeni-akademie?f=filtr-lekari>

Seznam ostatních zdrojů

Zákon č. 95/2004 Sb. o zdravotnických povoláních lékařů, zubního lékaře a farmaceutů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, s. 1434-1451. Bez ISSN.

Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, s. 1452-1479. Bez ISSN.

Vyhláška č. 39/2005 Sb. kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání, In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, s. 189-211. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 189/2009 Sb. o zkouškách podle zákona o nelékařských zdravotnických povoláních, In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, s. 2735-2744. ISSN 1211-1244.

Stanovy České asociace sester, o.s. ze dne 26. 3. 2011 [online]. [cit. 2013-08-19]. Dostupné z: <http://www.cnna.cz/tiskoviny/statutarni-normy-cas/>

Stanovy Komory záchranářů zdravotnických záchranných služeb České republiky ze dne 30. 3. 2012 [online]. [cit. 2013-08-13]. Dostupné z: <http://www.komorazachranaru.cz/stanovy.php>

Stanovy Unie fyzioterapeutů České republiky [online]. [cit. 2013-08-19]. Dostupné z: <http://www.unify-cr.cz/unify-nezarazeno/stanovy-unie-fyzioterapeutu-ceske-republiky.html>

Stavovský předpis č. 16 České lékařské komory – Systém celoživotního vzdělávání lékařů České lékařské komory ze dne 22. 1. 2008 [online]. [cit. 2013-07-08]. Dostupné z: <http://www.lkcr.cz/stavovsky-predpis-c-16-207.html>

SEZNAM ZKRATEK

ČAS	Česká asociace sester
ČKZP	Česká komora zdravotnických pracovníků
ČLK	Česká lékařská komora
IPVZ	Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví
LF	Lékařská fakulta
NCO NZO	Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů
NLZP	Nelékařský zdravotnický pracovník
POUZP	Profesní a odborová unie zdravotnických pracovníků
SZŠ	Střední zdravotnická škola
UK	Univerzita Karlova
VŠ	Vysoká škola
VŠO	Vyšší odborná škola

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam grafů

Graf 1: Celkový počet dotazníků v absolutních číslech	50
Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	52
Graf 3: Zdravotnické profese	52
Graf 4: Vlastnictví zdravotnického zařízení	53
Graf 5a: Účast lékařů na vzdělávacích akcích za kalendářní rok	54
Graf 5b: Účast NLZP na vzdělávacích akcích za kalendářní rok	55
Graf 6a: Formy vzdělávacích akcí – preference lékařů	56
Grafy 6b: Formy vzdělávacích akcí – preference NLZP	56
Graf 7a: Účast na vzdělávacích akcích jako přednášející – lékaři	58
Graf 7b: Účast na vzdělávacích akcích jako přednášející – NLZP	58
Graf 8a: Vzdělávání se v případě, že by celoživotní odborné vzdělávání nebylo povinné – lékaři	59
Graf 8b: Vzdělávání se v případě, že by celoživotní odborné vzdělávání nebylo povinné – NLZP	59
Graf 9a: Pořadatelé vzdělávacích akcí – lékaři	60
Graf 9b: Pořadatelé vzdělávacích akcí – NLZP	61
Graf 10: Rozhodování podle výše kreditních bodů za vzdělávací akce	62
Graf 11: Rozhodování podle přítomnosti doprovodného programu na vzdělávací akci	63
Graf 12: Kvalita vzdělávacích akcí podle pořadatele	63
Graf 13: Kvalita vzdělávacích akcí – pořadatel odborná profesní organizace	64
Graf 14: Kvalita vzdělávacích akcí – pořadatel komerční subjekt	65
Graf 15: Uplatnění znalostí ze vzdělávacích akcí v odborné praxi	66
Graf 16a: Úhrada účastnického poplatku vzdělávací akce – lékaři	67
Graf 16b: Úhrada účastnického poplatku vzdělávací akce – NLZP	68
Graf 17a: Účast na vzdělávacích akcích – lékaři	69
Graf 17b: Účast na vzdělávacích akcích – NLZP	69
Graf 18: Znalost výhod členství v České lékařské komoře	71
Graf 19: Výhody členství v České lékařské komoře	71
Graf 20: Výhody členství v České lékařské komoře	72

Graf 21: Členství NLZP v profesních organizacích	73
Graf 22: Výhody členství NLZP v profesních organizacích	73

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počty absolventů lékařských fakult českých vysokých škol v letech 1989 až 2009	13
Tabulka 2: Výše členských příspěvků v České lékařské komoře	25
Tabulka 3: Přehled respondentů dle pohlaví a věku	50
Tabulka 4: Přehled respondentů podle pohlaví a povolání	51

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Přehled lékařských a farmaceutických fakult pro studium všeobecného lékařství, zubního lékařství a farmacie	I
Příloha B - Přehled doktorských studijních programů na lékařských a farmaceutických fakultách.....	II
Příloha C - Základní obory, označení odbornosti lékaře, zubního lékaře a farmaceuta se specializovanou způsobilostí a minimální délka specializačního vzdělávání	IV
Příloha D - Nástavbové obory lékařů a farmaceutů, označení odbornosti a minimální délka vzdělávání v nich.....	VI
Příloha E - Počty přidělovaných kreditů pro lékaře, zubní lékaře, farmaceuty a zdravotnické pracovníky.....	VIII
Příloha F - Kreditní body za přednáškovou činnost udělované ČLK	IX
Příloha G - Přehled nelékařských zdravotnických pracovníků.....	X
Příloha H - Přehled jiných odborných pracovníků	XI
Příloha I - Přehled bakalářských a magisterských studijních oborů pro NLZP.....	XII
Příloha J - Přehled studijních oborů – diplomovaný specialista.....	XV
Příloha K - Přehled oborů specializovaných způsobilostí	XVII
Příloha L - Dotazník	XIX

PŘÍLOHY

Příloha A - Přehled lékařských a farmaceutických fakult pro studium všeobecného lékařství, zubního lékařství a farmacie

NÁZEV ŠKOLY	MĚSTO	STUDIJNÍ PROGRAM
Univerzita Karlova - 1. lékařská fakulta	Praha 2	Všeobecné lékařství Zubní lékařství
Univerzita Karlova - 2. lékařská fakulta	Praha 5	Všeobecné lékařství
Univerzita Karlova - 3. lékařská fakulta	Praha 10	Všeobecné lékařství
Univerzita Karlova - Lékařská fakulta	Hradec Králové	Všeobecné lékařství Zubní lékařství
Univerzita Karlova - Farmaceutická fakulta	Hradec Králové	Farmacie
Univerzita Karlova - Lékařská fakulta	Plzeň	Všeobecné lékařství Zubní lékařství
Masarykova univerzita - Lékařská fakulta	Brno	Všeobecné lékařství Zubní lékařství
Veterinární a farmaceutická univerzita - Farmaceutická fakulta	Brno	Farmacie
Univerzita Palackého - Lékařská fakulta	Olomouc	Všeobecné lékařství Zubní lékařství
Ostravská univerzita - Lékařská fakulta	Ostrava	Všeobecné lékařství

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní zpracování)

Příloha B - Přehled doktorských studijních programů na lékařských a farmaceutických fakultách

NÁZEV ŠKOLY	MĚSTO	DOKTORSKÉ STUDIJNÍ PROGRAMY
Univerzita Karlova 1. lékařská fakulta	Praha 2	Biochemie a patobiochemie, Biologie a patologie buňky, Biomedicínská informatika, Experimentální chirurgie, Farmakologie a toxikologie, Fyziologie a patofyziologie člověka, Gerontologie, Imunologie, Lékařská biofyzika, Mikrobiologie, Molekulární a buněčná biologie, genetika a virologie, Neurovědy, Parazitologie, Preventivní medicína, Vývojová a buněčná biologie, Zobrazovací metody v lékařství
Univerzita Karlova 2. lékařská fakulta	Praha 5	Antropologie, Biochemie a patobiochemie, Biologie a patologie buňky, Biomedicínská informatika, Biomechanika, Experimentální chirurgie, Farmakologie a toxikologie, Fyziologie a patofyziologie člověka, Gerontologie, Imunologie, Lékařská biofyzika, Mikrobiologie, Molekulární a buněčná biologie, genetika a virologie, Neurovědy, Preventivní medicína, Zobrazovací metody v lékařství
Univerzita Karlova 3. lékařská fakulta	Praha 10	Antropologie, Biochemie a patobiochemie, Biologie a patologie buňky, Experimentální chirurgie, Farmakologie a toxikologie, Fyziologie a patofyziologie člověka, Imunologie, Lékařská biofyzika, Mikrobiologie, Molekulární a buněčná biologie, genetika a virologie, Neurovědy, Parazitologie, Preventivní medicína, Vývojová a buněčná biologie
Masarykova univerzita Lékařská fakulta	Brno	Anatomie, histologie a embryologie, Anesteziologie, intenzivní medicína, algeziologie, Antropologie, Dermatovenereologie, Fyziologie a patologická fyziologie, Gynekologie a porodnictví, Hygiena, preventivní lékařství a epidemiologie, Chirurgie, Kardiologie, Lékařská biofyzika, Lékařská biologie, Lékařská farmakologie, Lékařská chemie a biochemie, Lékařská mikrobiologie a imunologie, Neurologie, Neurovědy, Oftalmologie, Onkologie, Otorinolaryngologie, Patologie, Pediatrie, Psychiatrie, Radiologie-zobrazovací metody, Sociální lékařství, Soudní lékařství, Stomatologie-zubní lékařství, Vnitřní nemoci
Univerzita Karlova Lékařská fakulta	Hradec Králové	Anatomie, Fyziologie a patologická fyziologie, Gynekologie a porodnictví, Histologie a embryologie, Hygiena, Chirurgie, Klinická biochemie, Klinická onkologie a radioterapie, Lékařská biofyzika, Lékařská biologie, Lékařská farmakologie, Lékařská chemie a biochemie, Lékařská imunologie, Lékařská mikrobiologie, Oční lékařství, Patologie, Pediatrie, Preventivní lékařství, Psychiatrie, Radiologie, Stomatologie, Vnitřní nemoci

Univerzita Palackého Lékařská fakulta	Olomouc	Anatomie, histologie a embryologie, Fyziologie a patologická fyziologie, Gynekologie a porodnictví, Hygiena, preventivní lékařství a epidemiologie, Chirurgie, Lékařská biofyzika, Lékařská biologie, Lékařská farmakologie, Lékařská genetika, Lékařská chemie a klinická biochemie, Lékařská imunologie, Lékařská mikrobiologie, Neurologie, Neurovědy, Onkologie, Otorinolaryngologie, Patologická anatomie a soudní lékařství, Pediatrie, Psychiatrie, Sociální lékařství, Stomatologie, Vnitřní nemoci, Zobrazovací metody
Univerzita Karlova Lékařská fakulta	Plzeň	Anatomie, histologie a embryologie, Biochemie a patobiochemie, Biologie a patologie buňky, Dermatovenerologie, Fyziologie a patologická fyziologie, Gynekologie a porodnictví, Hygiena, preventivní lékařství a epidemiologie, Chirurgie, Lékařská farmakologie, Lékařská mikrobiologie, Neurologie a psychiatrie, Ortopedie, Otorinolaryngologie, Patologie, Pediatrie, Radiologie, Sociální lékařství, Stomatologie, Vnitřní nemoci, Všeobecné lékařství
Veterinární a farmaceutická univerzita Farmaceutická fakulta	Brno	Bezpečnost a kvalita léčiv, Farmaceutická chemie, Farmaceutická technologie - galenická farmacie, Farmakognosie, Farmakologie a toxikologie
Univerzita Karlova - Farmaceutická fakulta	Hradec Králové	Bioanalytická chemie, Bioorganická chemie, Farmaceutická analýza, Farmaceutická chemie, Farmaceutická technologie, Farmakognosie, Farmakologie a toxikologie, Klinická farmacie, Patobiochemie a xenobiochemie, Toxikologie přírodních látek

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní zpracování)

Příloha C - Základní obory, označení odbornosti lékaře, zubního lékaře a farmaceuta se specializovanou způsobilostí a minimální délka specializačního vzdělávání

Část I. LÉKAŘI

Bod	Základní obor	Označení odbornosti	Minimální délka specializačního vzdělávání (v letech) včetně délky vzdělávání v kmeni	Základní kmen
1.	alergologie a klinická imunologie	alergolog a klinický imunolog	5	interní nebo pediatrický
2.	anesteziologie a intenzivní medicína	anesteziolog	5	anesteziologický
3.	angiologie	angiolog	5	interní
4.	cévní chirurgie	cévní chirurg	5	chirurgický
5.	dermatovenerologie	dermatovenerolog	5	dermatovenerologický
6.	dětská a dorostová psychiatrie	dětský a dorostový psychiatr	5	pediatrický nebo psychiatrický
7.	dětská chirurgie	dětský chirurg	6	chirurgický
8.	dětské lékařství	dětský lékař	5	pediatrický
9.	endokrinologie a diabetologie	endokrinolog a diabetolog	5	interní nebo pediatrický
10.	gastroenterologie	gastroenterolog	6	interní nebo chirurgický
11.	geriatrie	geriatr	4	interní nebo všeobecné praktické lékařství
12.	gynekologie a porodnictví	gynekolog a porodník	5	gynekologicko- porodnický
13.	hematologie a transfuzní lékařství	Hematolog a transfuziolog	5	interní nebo pediatrický
14.	hygiena a epidemiologie	hygienik a epidemiolog	4	hygienický
15.	chirurgie	chirurg	6	chirurgický
16.	infekční lékařství	infekcionista	4	interní nebo pediatrický
17.	kardiochirurgie	kardiochirurg	7	chirurgický
18.	kardiologie	kardiolog	5	interní
19.	klinická biochemie	klinický biochemik	5	interní nebo pediatrický
20.	klinická onkologie	klinický onkolog	5	interní nebo pediatrický
21.	lékařská genetika	lékařský genetik	4	interní nebo pediatrický nebo gynekologicko-porodnický
22.	lékařská mikrobiologie	lékařský mikrobiolog	5	Interní nebo pediatrický
23.	nefrologie	nefrolog	5	interní
24.	neurochirurgie	neurochirurg	7	chirurgický
25.	neurologie	neurolog	5	neurologický
26.	nukleární medicína	lékař se specializovanou způsobilostí v nukleární medicíně	5	interní nebo radiologický
27.	oftalmologie	oftalmolog	5	oftalmologický
28.	ortopedie a traumatologie pohybového ústrojí	ortoped	6	ortopedický
29.	otorinolaryngologie	otorinolaryngolog	5	otorinolaryngologický
30.	patologie	patolog	5	patologický
31.	plastická chirurgie	plastický chirurg	6	chirurgický
32.	pneumologie a ftizeologie	pneumolog	4	interní

33.	praktické lékařství pro děti a dorost	praktický lékař pro děti a dorost	4	pediatrický
34.	psychiatrie	psychiatr	5	psychiatrický
35.	radiační onkologie	radiační onkolog	5	interní
36.	radiologie a zobrazovací metody	radiolog	5	radiologický
37.	rehabilitační a fyzikální medicína	rehabilitační lékař	3	Interní nebo chirurgický nebo pediatrický nebo ortopedický nebo neurologický
38.	revmatologie	revmatolog	5	interní
39.	soudní lékařství	soudní lékař	5	patologický
40.	traumatologie	traumatolog	6	chirurgický
41.	urgentní medicína	urgentní lékař	5	anesteziologický nebo chirurgický nebo interní nebo všeobecné praktické lékařství
42.	urologie	urolog	5	urologický
43.	vnitřní lékařství	internista	5	interní
44.	všeobecné praktické lékařství	praktický lékař	3	interní nebo všeobecné praktické lékařství

Část II. ZUBNÍ LÉKAŘI

Bod	Základní obor	Označení odbornosti	Minimální délka specializačního vzdělávání (v letech)
1.	orální a maxilofaciální chirurgie	orální a maxilofaciální chirurg	5
2.	ortodoncie	ortodontista	3
3.	klinická stomatologie	klinický stomatolog	4

Část III. FARMACEUTI

Bod	Základní obor	Označení odbornosti	Minimální délka specializačního vzdělávání (v letech)
1.	farmaceutická technologie	farmaceutický technolog	4
2.	klinická farmacie	klinický farmaceut	5
3.	laboratorní a vyšetřovací metody ve zdravotnictví	farmaceut se specializovanou způsobilostí v laboratorních a vyšetřovacích metodách ve zdravotnictví	4
4.	radiofarmaka	radiofarmaceut	4
5.	veřejné lékárenství	veřejný lékárník	4
6.	farmaceutická kontrola	farmaceut pro kontrolu léčiv	3
7.	nemocniční lékárenství	nemocniční lékárník	4

Zdroj: Vyhláška č. 185/2009 Sb. o oborech specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů a oborech certifikovaných kurzů, Příloha č. 1

Příloha D - Nástavbové obory lékařů a farmaceutů, označení odbornosti a minimální délka vzdělávání v nich

Část I. LÉKAŘI

Bod	Nástavbový obor	Označení odbornosti	Minimální délka vzdělávání v nástavbovém oboru (v letech)
1.	algeziologie	algeziolog	1
2.	dětská dermatovenerologie	dětský dermatovenerolog	3
3.	dětská endokrinologie a diabetologie	dětský endokrinolog a diabetolog	2
4.	dětská gastroenterologie a hepatologie	dětský gastroenterolog a hepatolog	2
5.	dětská kardiologie	dětský kardiolog	2
6.	dětská nefrologie	dětský nefrolog	1
7.	dětská neurologie	dětský neurolog	2
8.	dětská onkologie a hematologie	dětský onkolog a hematolog	2
9.	dětská otorinolaryngologie	dětský otorinolaryngolog	1
10.	dětská pneumologie	dětský pneumolog	2
11.	dětská radiologie	dětský radiolog	2
12.	dětská revmatologie	dětský revmatolog	2
13.	dětská urologie	dětský urolog	2
14.	dorostové lékařství	dorostový lékař	2
15.	epidemiologie	epidemiolog	2
16.	foniatrie	foniatr	2
17.	gerontopsychiatrie	gerontopsychiatr	2
18.	hrudní chirurgie	hrudní chirurg	3
19.	hygiena dětí a dorostu	hygienik dětí a dorostu	1
20.	hygiena obecná a komunální	hygienik obecný a komunální	1
21.	hygiena výživy a předmětů běžného užívání	hygienik výživy a předmětů běžného užívání	1
22.	hyperbarická a letecká medicína	lékař se zvláštní odbornou způsobilostí v hyperbarické a letecké medicíně	1
23.	intenzivní medicína	intenzivist	2
24.	intervenční radiologie	intervenční radiolog	2
25.	klinická farmakologie	klinický farmakolog	2
26.	klinická osteologie	klinický osteolog	1
27.	klinická výživa a intenzivní metabolická péče	nutricionista	1
28.	koloproktologie	koloproktolog	3
29.	korektivní dermatologie	korektivní dermatolog	1
30.	maxilofaciální chirurgie	maxilofaciální chirurg	3
31.	medicína dlouhodobé péče	lékař se zvláštní odbornou způsobilostí v medicíně dlouhodobé péče	1
32.	návykové nemoci	lékař se zvláštní odbornou způsobilostí v návykových nemocech	2
33.	neonatologie	neonatolog	2
34.	neuroradiologie	neuroradiolog	2
35.	onkogynekologie	onkogynekolog	2

36.	onkochirurgie	onkochirurg	3
37.	onkourologie	onkourolog	2
38.	ortopedická protetika	ortopedický protetik	1
39.	paliativní medicína	lékař se zvláštní odbornou způsobilostí v paliativní medicíně	1
40.	perinatologie a fetomaternální medicína	lékař se zvláštní odbornou způsobilostí v perinatologii a fetomaternální medicíně	2
41.	popáleninová medicína	lékař se zvláštní odbornou způsobilostí v popáleninové medicíně	3
42.	posudkové lékařství	posudkový lékař	2
43.	pracovní lékařství	pracovní lékař	3
44.	psychosomatika	psychosomatik	3
45.	reprodukční medicína	lékař se zvláštní odbornou způsobilostí v reprodukční medicíně	2
46.	sexuologie	sexuolog	2
47.	spondylochirurgie	spondylochirurg	2
48.	tělovýchovné lékařství	tělovýchovný lékař	1
49.	vaskulární intervenční radiologie	vaskulární intervenční radiolog	1
50.	veřejné zdravotnictví	lékař se zvláštní odbornou způsobilostí ve veřejném zdravotnictví	2
51.	urogynekologie	urogynekolog	1

Část II. FARMACEUTI

Bod	Nástavbový obor	Označení odbornosti	Minimální délka vzdělávání v nástavbovém oboru (v letech)
1.	onkologická farmacie	onkologický farmaceut	1
2.	nutriční podpora	nutriční farmaceut	1
3.	adiktologická péče v lékárně	lékárník se zvláštní odbornou způsobilostí v oboru adiktologické péče v lékárně	1
4.	farmaceutická péče	lékárník se zvláštní odbornou způsobilostí v oboru farmaceutické péče o geriatrické pacienty	1
5.	farmakoekonomika	farmakoekonom	1

Zdroj: Vyhláška č. 185/2009 Sb. o oborech specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů a oborech certifikovaných kurzů, Příloha č. 2

Příloha E - Počty přidělovaných kreditů pro lékaře, zubní lékaře, farmaceuty a zdravotnické pracovníky

Druh akce	Počet kreditů	Maximální počet kreditů
Seminář - pasivní účast	1	
Školící akce, inovační kurz	3 / den	12 / akci
Odborná stáž	3 / den	15 / stáž
Odborná konference, kongres, sjezd, pracovní den, sympozium	4 / den	12 / akci
Mezinárodní kongres	5 /den	15 / akci
Publikační činnost - odborný článek - autor	15	
Publikační činnost - odborný článek - spoluautor	10	
Publikační činnost - odborná publikace, skripta – autor	25	
Publikační činnost - odborná publikace, skripta - spoluautor	20	
Pedagogická činnost	2 / vyučovací hodinu	20 / registrační období
Poster		
E-learningový kurz	2 / 15 stran	
E-learningový kurz	3 / 30 stran	
Přednesení vlastní přednášky	10	
Přednesení vlastní přednášky na mezinárodním kongresu	15	
Spoluautorství na přednášce	5	
Spoluautorství na přednášce pro mezinárodní kongres	10	
Přednesení cizí přednášky	5	
Přednesení cizí přednášky na mezinárodním kongresu	10	
Spoluautorství na posteru	4	
Spoluautorství na posteru na mezinárodním kongresu	5	
Vědecko-výzkumná činnost	25	
Vypracování metodiky	20	

Zdroj: Vyhláška 423/2004 Sb., kreditní systém pro vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez přímého vedení nebo odborného dohledu zdravotnických pracovníků, § 3, § 3a

Příloha F - Kreditní body za přednáškovou činnost udělované ČLK

Druh výstupu	1. autor	2. autor	3. autor	4. autor
Účast na konferenci - přednáška	7	5	5	5
Účast na konferenci - poster	5	3	3	1
Článek v časopise s IF	20	15	15	10
Článek v zahraničním recenzovaném časopise	10	7	7	5
Článek v českém recenzovaném časopise	7	5	5	2
Příspěvek ve sborníku - v cizím jazyce	7	5	5	2
Příspěvek ve sborníku - v češtině	5	4	4	2
Vědecká monografie	30	30	30	15
Kapitola ve vědecké monografii	10	5	2	2
Vysokoškolské skriptum	15	10	15	5

Zdroj: Stavovský předpis ČLK č. 16 § 10

Příloha G - Přehled nelékařských zdravotnických pracovníků

Adiktolog
Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví
Asistent zubní technika
Autoptický laborant
Biomedicínský inženýr
Biomedicínský technik
Biotechnický asistent
Dezinfektor
Ergoterapeut
Farmaceutický asistent
Fyzioterapeut
Laboratorní asistent
Laboratorní pracovník
Masér
Nutriční asistent
Nutriční terapeut
Odborný pracovník v laboratorních metodách
Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví
Optometrista
Ortoptista
Ortoticko-protetický technik
Ortotik-protetik
Ošetřovatel
Porodní asistentka
Psycholog ve zdravotnictví
Radiologický asistent
Radiologický fyzik
Radiologický technik
Řidič dopravy nemocných a raněných
Řidič vozidla zdravotnické záchranné služby
Sanitář
Všeobecná sestra
Zdravotně-sociální pracovník
Zdravotní laborant
Zdravotnický asistent
Zdravotnický záchranář
Zrakový terapeut
Zubní instrumentářka
Zubní technik

Zdroj: Vyhláška 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků

Příloha H - Přehled jiných odborných pracovníků

Absolvent magisterského jednooborového studijního oboru psychologie (psycholog)
Absolvent magisterského studijního oboru speciální pedagogika se státní zkouškou z logopedie a surdopedie (logoped)
Absolvent magisterského studijního oboru speciální pedagogika se státní zkouškou z oftalmopedie nebo tyflopédie (oftalmoped)
Absolvent studijního oboru matematicko-fyzikálního zaměření
Absolvent studijního oboru přírodovědného zaměření
Absolvent studijního oboru elektrotechnického zaměření
Absolvent studijního oboru sociálního zaměření (sociální pracovník)
Absolvent akreditovaného kvalifikačního kurzu v oboru arteterapie po absolvování studijního oboru vyšší nebo vysoké školy pedagogického, sociálního, zdravotnického, psychologického nebo uměleckého zaměření (arteterapeut)
Absolvent akreditovaného kvalifikačního kurzu v oboru pracovní terapie po získání středního vzdělání, středního vzdělání s výučním listem nebo středního vzdělání s maturitní zkouškou (pracovní terapeut)

Zdroj: Vyhláška 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků

Příloha I - Přehled bakalářských a magisterských studijních oborů pro NLZP

NÁZEV ŠKOLY	MĚSTO	BAKALÁŘSKÉ STUDIUM	NAVAZUJÍCÍ MAGISTERSKÉ STUDIUM
Univerzita Karlova - 1. lékařská fakulta	Praha 2	Adiktologie (3leté prezenční a kombinované studium) Ergoterapie (3leté prezenční studium) Fyzioterapie (3leté prezenční studium) Nutriční terapeut (3leté prezenční a kombinované studium) Všeobecná sestra (3leté prezenční a kombinované studium)	Adiktologie (2leté prezenční a kombinované studium) Ošetrovatelská péče v anesteziologii, resuscitaci a intenzivní péči (2leté prezenční studium)
Univerzita Karlova - 2. lékařská fakulta	Praha 5	Fyzioterapie (3leté prezenční studium) Všeobecná sestra (3leté kombinované studium)	Fyzioterapie (2leté prezenční studium)
Univerzita Karlova - 3. lékařská fakulta	Praha 10	Dentální hygienistka (3leté prezenční studium) Fyzioterapie (3leté prezenční studium) Veřejné zdravotnictví (3leté prezenční a kombinované studium) Všeobecná sestra (3leté prezenční a kombinované studium)	
Univerzita Karlova - Fakulta tělesné výchovy a sportu	Praha	Fyzioterapie (3leté prezenční studium) Ortotik – protetik (3leté kombinované studium)	Fyzioterapie (2leté prezenční studium)
České vysoké učení technické - Fakulta biomedicínského inženýrství	Praha	Biomedicínský technik (3leté prezenční a kombinované studium) Optika a optometrie (3leté prezenční studium) Biomedicínská informatika (3leté prezenční studium) Fyzioterapie Radiologický asistent Zdravotnický záchranář Ochrana obyvatelstva (3leté prezenční a kombinované studium) Bezpečnostní a krizový management	Biomedicínské inženýrství Systémová integrace procesů ve zdravotnictví (2leté prezenční a kombinované studium) Přístroje a metody pro biomedicínu (2leté prezenční studium) Systémová integrace procesů ve zdravotnictví (2leté prezenční a kombinované studium) Biomedicínský inženýr (2leté prezenční studium) Civilní nouzové plánování (2leté prezenční studium)
Masarykova univerzita - Lékařská fakulta	Brno	Všeobecná sestra (3leté prezenční a kombinované studium) Porodní asistentka (3leté prezenční a kombinované studium) Dentální hygienistka (3leté prezenční studium) Fyzioterapie (3leté prezenční studium) Nutriční terapeut (3leté	Fyzioterapie (2leté prezenční studium) Intenzivní péče (2leté prezenční studium) Nutriční specialista (2leté prezenční studium) Optometrie (2leté prezenční studium)

		prezenční studium) Optika a optometrie (3leté prezenční studium) Radiologický asistent (3leté prezenční studium) Zdravotní laborant (3leté prezenční a kombinované studium) Zdravotnický záchranář (3leté prezenční studium)	
Masarykova univerzita - Fakulta sportovních studií	Brno	Fyzioterapie (3leté prezenční studium)	
Jihočeská univerzita – Zdravotně sociální fakulta	České Budějovice	Všeobecná sestra (3leté prezenční a kombinované studium) Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory (3leté prezenční a kombinované studium) Prevence a rehabilitace sociální patologie (3leté prezenční studium) Radiologický asistent (3leté prezenční a kombinované studium) Zdravotní laborant (3leté prezenční a kombinované studium) Zdravotnický záchranář (3leté prezenční studium) Fyzioterapie (3leté prezenční studium) Nutriční terapeut (3leté prezenční studium) Ochrana veřejného zdraví (3leté prezenční studium) Porodní asistentka (3leté prezenční a kombinované studium)	Ošetřovatelství ve vybraných klinických oborech (2leté prezenční a kombinované studium) Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory (2leté prezenční a kombinované studium) Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví Rehabilitační-psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory (2leté prezenční a kombinované studium)
Univerzita Karlova - Lékařská fakulta	Hradec Králové	Všeobecná sestra (3leté prezenční a kombinované studium) Fyzioterapie (3leté prezenční a kombinované studium)	
Vysoká škola polytechnická – Katedra zdravotnických studií	Jihlava	Všeobecná sestra (3leté prezenční a kombinované studium) Porodní asistentka (3leté prezenční a kombinované studium) Zdravotně sociální pracovník (3leté prezenční studium)	
Slezská univerzita – Fakulta veřejných politik	Opava	Všeobecná sestra (3leté prezenční a kombinované studium)	
Ostravská univerzita - Lékařská fakulta	Ostrava	Ergoterapie (3leté prezenční studium) Fyzioterapie (3leté prezenční	Všeobecné lékařství (6leté prezenční studium) Fyzioterapie (2leté prezenční studium)

		studium) Ochrana veřejného zdraví (3leté prezenční studium) Porodní asistentka (3leté prezenční studium) Radiologický asistent (3leté kombinované studium) Všeobecná sestra (3leté prezenční a kombinované studium) Zdravotní laborant (3leté prezenční studium) Zdravotnický záchranář (3leté prezenční a kombinované studium)	Intenzivní péče (2leté kombinované studium) Komunitní péče v porodní asistenci (2leté prezenční a kombinované studium) Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví (2leté prezenční studium) Ošetrovatelská péče v geriatrii (2leté prezenční a kombinované studium) Ošetrovatelská péče v pediatrii (2leté prezenční a kombinované studium)
Univerzita J.E.Purkyně – Fakulta zdravotnických studií	Ústí nad Labem	Porodní asistentka (3leté prezenční studium) Všeobecná sestra (3leté prezenční studium) Fyzioterapie (3leté prezenční studium) Ergoterapie (3leté prezenční studium)	

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní zpracování)

Příloha J - Přehled studijních oborů – diplomovaný specialista

NÁZEV ŠKOLY	MĚSTO	OBOR
VOŠZ	Brno	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium a 3,5leté kombinované studium) Diplomovaný zdravotnický záchranář (3leté denní studium a 3,5leté kombinované studium)
SZŠ a VOŠZ	Brno	Diplomovaný nutriční terapeut (3leté denní studium) Diplomovaný zubní technik (3leté denní studium) Diplomovaný oční optik (3leté denní a dálkové studium) Diplomovaná dentální hygienistka (3leté denní studium) Diplomovaný farmaceutický asistent (3leté denní a dálkové studium) Diplomovaný zdravotní laborant (3leté denní a dálkové studium)
VOŠ MILLS	Čelákovice	Diplomovaný farmaceutický asistent (3leté denní a kombinované studium) Diplomovaný zdravotnický záchranář (3leté denní a kombinované studium) Diplomovaný zdravotní laborant (3leté denní studium) Sociální práce (3leté denní a kombinované studium)
SZŠ a VOŠZ	České Budějovice	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium) Diplomovaný zubní technik (3leté denní studium)
VOŠZ Bílá vložka, s.r.o.	České Budějovice	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium) Diplomovaný zdravotnický záchranář (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠZ	Havlíčkův Brod	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní a kombinované studium)
VOŠZ a SZŠ	Hradec Králové	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium) Diplomovaný farmaceutický asistent (3leté denní studium) Diplomovaný zubní technik (3leté denní studium) Diplomovaný zdravotní laborant (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠ	Cheb	Sociální práce (3leté denní studium)
FARMEKO - VOŠZ a SOŠ	Jihlava	Diplomovaný farmaceutický asistent (3leté denní a kombinované studium)
SZŠ a VOŠZ	Karlovy Vary	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté studium) Diplomovaný farmaceutický asistent (3leté studium) Diplomovaný zubní technik (3leté studium) Diplomovaný nutriční terapeut (3leté studium) Diplomovaná dentální hygienistka (3leté studium)
SZŠ a VOŠZ	Kladno	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠZ	Kolín	Diplomovaný farmaceutický asistent (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠZ	Liberec	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠZ	Mladá Boleslav	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠZ	Nymburk	Diplomovaný zubní technik (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠZ Emanuela Pöttinga	Olomouc	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium) Diplomovaný farmaceutický asistent (3leté denní studium) Diplomovaný zubní technik (3leté denní studium) Diplomovaný zdravotnický záchranář (3leté denní studium) Diplomovaný zdravotní laborant (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠZ, p.o.	Ostrava	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní a 3,5leté kombinované studium) Diplomovaný nutriční terapeut (3leté denní a kombinované studium) Diplomovaný farmaceutický asistent (3leté denní a kombinované studium) Diplomovaný zubní technik (3leté denní studium)
VOŠ - Diplomovaný oční technik	Pardubice	Diplomovaný oční optik (3leté denní a kombinované studium)
SZŠ a VOŠZ	Plzeň	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium) Diplomovaný zdravotní laborant (3leté denní studium) Diplomovaný farmaceutický asistent (3leté denní studium) Diplomovaný nutriční terapeut (3leté denní studium) Diplomovaná dentální hygienistka (3leté denní studium)

		Diplomovaný zdravotnický záchranář (3leté denní studium) Sociální práce (3leté denní studium)
VOŠZ a SZŠ	Praha 1	Diplomovaná dentální hygienistka (3leté denní studium) Diplomovaný farmaceutický asistent (3leté denní studium) Diplomovaný oční optik (3leté denní a kombinované studium) Diplomovaný zdravotní laborant (3leté denní studium) Diplomovaný zubní technik (3leté denní studium)
Soukromá VOŠZ pro dentální hygienistky	Praha 2	Diplomovaná dentální hygienistka (3leté denní studium a 3,5leté kombinované studium)
VOŠZ Suverénního řádu maltézských rytířů	Praha 2	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium)
Soukromá VOŠZ Medea	Praha 4	Diplomovaný zdravotnický záchranář (3leté denní a 3,5leté kombinované studium) Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní a 3,5leté kombinované studium)
SZŠ a VOŠZ	Příbram	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium) Diplomovaný zdravotnický záchranář (3leté denní studium)
VOŠZ a SZŠ	Trutnov	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium)
VOŠ a SŠ zdravotnická	Třebíč	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium a 3,5leté kombinované studium)
VOŠZ a SZŠ	Ústí nad Labem	Diplomovaná všeobecná sestra (3,5leté denní studium) Diplomovaný zdravotnický záchranář (3leté denní studium) Diplomovaný zubní technik (3leté denní studium) Diplomovaný zdravotní laborant (3leté denní studium) Diplomovaný farmaceutický asistent (3leté denní a dálkové studium) Diplomovaná dentální hygienistka (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠZ	Vsetín	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠZ	Zlín	Diplomovaný zdravotnický záchranář (3leté denní studium) Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠZ	Znojmo	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium)
SZŠ a VOŠZ	Žďár nad Sázavou	Diplomovaná všeobecná sestra (3leté denní studium a 3,5leté kombinované studium)

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní zpracování)

Příloha K - Přehled oborů specializovaných způsobilostí

Specializovaná způsobilost	Obor specializované způsobilosti
Všeobecná sestra se specializovanou způsobilostí	Sestra pro intenzivní péči Sestra pro perioperační péči Dětská sestra Dětská sestra pro intenzivní péči Komunitní sestra Sestra pro péči v interních oborech Sestra pro péči v chirurgických oborech Audiologická sestra Sestra pro nukleární medicínu Sestra pro péči v psychiatrii Sestra pro pracovní-lékařskou péči Sestra pro transfuzní službu Sestra pro klinickou perfuziologii
Porodní asistentka se specializovanou způsobilostí	Porodní asistentka pro perioperační péči Porodní asistentka pro intenzivní péči Porodní asistentka pro intenzivní péči v neonatologii Porodní asistentka pro komunitní péči
Ergoterapeut se specializovanou způsobilostí	Ergoterapeut pro děti Ergoterapeut pro dospělé Ergoterapeut pro geriatrii Ergoterapeut pro psychiatrii Ergoterapeut pro neurologii Ergoterapeut pro traumatologii, ortopedii a revmatologii
Zdravotní laborant se specializovanou způsobilostí	Zdravotní laborant pro cytodiagnostiku Zdravotní laborant pro klinickou biochemii Zdravotní laborant pro klinickou hematologii a transfuzní službu Zdravotní laborant pro histologii Zdravotní laborant pro sexuologii a asistovanou reprodukci Zdravotní laborant pro klinickou genetiku Zdravotní laborant pro alergologii a klinickou imunologii Zdravotní laborant pro mikrobiologii Zdravotní laborant pro toxikologii Zdravotní laborant pro vyšetřovací metody v ochraně a podpoře veřejného zdraví
Zubní technik se specializovanou způsobilostí	Zubní technik pro ortodoncii Zubní technik pro fixní a snímatelné náhrady
Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví se specializovanou způsobilostí	Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví pro epidemiologii Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví pro hygienu dětí a mladistvých Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví pro hygienu obecnou a komunální Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví pro hygienu práce Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví pro hygienu výživy a předmětů běžného užívání Asistent ochrany a podpory veřejného zdraví pro hygienu a epidemiologii
Farmaceutický asistent se specializovanou způsobilostí	Farmaceutický asistent pro přípravu radiofarmak Farmaceutický asistent pro farmaceutickou kontrolu Farmaceutický asistent pro léčivé rostliny Farmaceutický asistent pro zdravotnické prostředky Farmaceutický asistent pro přípravu náročných lékových forem Farmaceutický asistent pro specifické lékárenské činnosti
Zdravotnický záchranář se specializovanou způsobilostí	Operátor zdravotnického operačního střediska Zdravotnický záchranář pro urgentní medicínu
Nutriční terapeut se specializovanou způsobilostí	Nutriční terapeut pro výživu dětí Nutriční terapeut pro komunitní péči

	Nutriční terapeut pro výživu v těžkých stavech Nutriční terapeut pro výživu dospělých
Biomedicínský technik se specializovanou způsobilostí	Klinický technik Klinický technik pro diagnostické zdravotnické přístroje Klinický technik pro laboratorní zdravotnické přístroje Klinický technik pro diagnostické zobrazovací zdravotnické přístroje Klinický technik pro terapeutické zdravotnické přístroje Klinický technik pro perfuziologii
Psycholog se specializovanou způsobilostí	Klinický psycholog Dětský klinický psycholog
Logoped se specializovanou způsobilostí	Klinický logoped
Zrakový terapeut se specializovanou způsobilostí	Klinický zrakový terapeut
Fyzioterapeut se specializovanou způsobilostí	Odborný fyzioterapeut Odborný fyzioterapeut pro neurologii Odborný fyzioterapeut pro vnitřní lékařství Odborný fyzioterapeut pro chirurgické obory a traumatologii Odborný fyzioterapeut pro neonatologii a pediatrii
Radiologický fyzik se specializovanou způsobilostí	Klinický radiologický fyzik
Odborný pracovník v laboratorních metodách se specializovanou způsobilostí	Bioanalytik pro klinickou hematologii a transfuzní službu Bioanalytik pro klinickou biochemii Bioanalytik pro alergologii a klinickou imunologii Bioanalytik pro nukleární medicínu Bioanalytik pro ochranu a podporu veřejného zdraví Bioanalytik pro soudní toxikologii Bioanalytik pro mikrobiologii Bioanalytik pro klinickou genetiku Klinický antropolog Klinický embryolog Specialista pro přípravu radiofarmak
Biomedicínský inženýr se specializovanou způsobilostí	Klinický inženýr pro analýzu a zpracování biosignálů Klinický inženýr pro diagnostické zdravotnické přístroje Klinický inženýr pro laboratorní zdravotnické přístroje Klinický inženýr pro diagnostické zobrazovací zdravotnické přístroje Klinický inženýr pro terapeutické zdravotnické přístroje Klinický inženýr pro perfuziologii Klinický inženýr
Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví se specializovanou způsobilostí	Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví pro epidemiologii Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví pro hygienu dětí a mladistvých Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví pro hygienu obecnou a komunální Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví pro hygienu práce Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví pro hygienu výživy a předmětů běžného užívání Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví pro hygienu a epidemiologii
Zdravotnický pracovník se specializovanou způsobilostí v oboru organizace a řízení ve zdravotnictví	Specialista v organizaci a řízení zdravotnictví
Radiologický asistent se specializovanou způsobilostí	Odborný radiologický asistent pro radiodiagnostiku Odborný radiologický asistent pro radioterapii Odborný radiologický asistent pro nukleární medicínu

Zdroj: autorka práce, 2013 (vlastní zpracování)

Příloha L - Dotazník

Vážená paní, vážený pane,

dovoluji si Vás oslovit s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku na téma „**Vzdělávání lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků**“.

Zpracovávám diplomovou práci na toto téma a dotazník bude sloužit pro průzkum prováděný v jejím rámci. Dotazník je anonymní.

Předem děkuji za Váš čas věnovaný vyplnění dotazníku.

Bc. Lenka Populová

1. Věk:

- ☐ do 20 let ☐ 21 – 30 ☐ 31 – 40 ☐ 41 – 50 ☐ 51 – 60 ☐ nad 60 let

2. Pohlaví:

- ☐ muž ☐ žena

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- ☐ Úplné střední odborné vzdělání s maturitou
☐ Vyšší odborné vzdělání
☐ Vysokoškolské bakalářské vzdělání
☐ Vysokoškolské magisterské vzdělání (magisterské, inženýrské, lékařské)
☐ Vysokoškolské doktorské vzdělání

4. Profese:

- ☐ Lékař
☐ Všeobecná sestra
☐ Zdravotnický asistent
☐ Zdravotnický záchranář
☐ Fyzioterapeut
☐ Radiologický asistent
☐ Zdravotní laborant
☐ Laboratorní asistent
☐ Jiná (vypište):

5. Pracuji ve zdravotnickém zařízení, které je:

- ☐ Státní
☐ Soukromé

6. V průběhu jednoho kalendářního roku se účastním tohoto počtu vzdělávacích akcí:

- ☐ 1 až 5
☐ 6 až 10
☐ 11 až 15
☐ více než 15
☐ neúčastním se

7. Jakou formu vzdělávací akce preferujete?:

- ☐ Seminář, přednáška – pasivní účast
- ☐ Seminář, přednáška – aktivní účast
- ☐ Odborná stáž
- ☐ Vlastní publikační činnost
- ☐ E-learning
- ☐ Jiná (vypište):

8. Zúčastnil/a jste se vzdělávací akce také jako aktivní přednášející?:

- ☐ Ano
- ☐ Ne

9. Vzdělával/a byste se, i kdyby celoživotní odborné vzdělávání nebylo povinné:

- ☐ Ano
- ☐ Ne
- ☐ Zdůvodněte:

10. Většinou se účastním vzdělávacích akcí, které pořádá:

- ☐ Zaměstnavatel
- ☐ Odborná profesní organizace
- ☐ Komerční subjekt (farmaceutická firma apod.)
- ☐ Jiné (vypište):

11. Rozhodujete se při přihlašování na vzdělávací akci podle výše přidělovaných kreditních bodů?:

- ☐ Ano
- ☐ Většinou ano
- ☐ Většinou ne
- ☐ Ne

12. Rozhodujete se při přihlašování na vzdělávací akci podle toho, zda je součástí také doprovodný program nebo občerstvení (např. společenský večer apod.)?:

- ☐ Ano
- ☐ Většinou ano
- ☐ Většinou ne
- ☐ Ne

13. Pozorujete rozdíl v odborné kvalitě vzdělávacích akcí podle toho, kdo je pořádá?:

- ☐ Ano
- ☐ Ne

14. Kvalita přednášejících na akcích pořádaných odbornou profesní organizací je většinou:

Označte na stupnici (1 – výborná až 5 – nedostatečná)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

15. Kvalita přednášejících na akcích pořádaných komerčními subjekty je většinou:

Označte na stupnici (1 – výborná až 5 – nedostatečná)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

16. Uplatníte znalosti získané na vzdělávacích akcích ve své odborné praxi?:

- ☐ Ano
- ☐ Většinou ano
- ☐ Většinou ne
- ☐ Ne

17. Poplatek za účast na vzdělávací akci většinou hradí:

- ☐ Sám/sama
- ☐ Zaměstnavatel
- ☐ Bezplatná akce

18. Vzdělávacích akcí se většinou účastním:

- ☐ V pracovní době
- ☐ Po pracovní době ve všední den
- ☐ O víkendech

Otázky 19. – 21. pro lékaře

19. Víte, jaké výhody Vám přináší povinné členství v České lékařské komoře?:

- ☐ Ano
- ☐ Ne

20. Které využíváte výhody plynoucí z členství v České lékařské komoře?

.....

.....

.....

.....

21. Pokud by členství v České lékařské komoře nebylo povinné, měl/a byste o členství zájem?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

Otázky 22. a 23. pro nelékařské zdravotnické pracovníky

22. Jste členem odborné profesní organizace (např. Česká asociace sester, Unie fyzioterapeutů a další)?:

☐ Ano

☐ Ne

23. Jaké výhody Vám přináší členství v profesní organizaci?:

.....

.....

.....

.....

Děkuji za Váš čas věnovaný vyplnění tohoto dotazníku.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Lenka Populová

Obor: Andragogika

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Vzdělávání lékařů a nelékařských zdravotnických pracovníků

Rok: 2014

Počet stran textu bez příloh: 68

Celkový počet stran příloh: 22

Počet titulů českých použitých zdrojů: 8

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 23

Počet ostatních zdrojů: 8

Vedoucí práce: Mgr. Jan Veselý, DiS.